

Spoštujemo preteklost, živimo sedanjost, ustvarjamo prihodnost.

Srednja zdravstvena šola Celje

KAKŠEN JE SVET OTROK IN MLADOSTNIKOV Z DISLEKSIJO?

RAZISKOVALNA NALOGA

AVTORICA: Maša Kolar, 3.KTA

MENTORICA: mag. Jana Bervar

*Mestna občina Celje, Mladi za Celje
Celje, marec 2016*

KAKŠEN JE SVET OTROK IN MLADOSTNIKOV Z DISLEKSIJO?

RAZISKOVALNA NALOGA

ŠIFRA: MAKODISLEKSIJA

LETNIK: Tretji

PODROČJE: Psihologija

*Mestna občina Celje, Mladi za Celje
Celje, marec 2016*

ZAHVALA

Zahvaljujem se vsem, ki so kakorkoli pomagali pri izdelavi te raziskovalne naloge. Brez pomoči drugih naloga ne bi nastala, pa naj je šlo le za spodbudne besede, majhno idejo ali pa nasvete in kritike pri izdelovanju izdelka.

Najprej bi se zahvalila moji mentorici, mag. Jani Bervar, za ves trud, čas, podporo ter vztrajnost, ki jo je vložila v izdelovanje raziskovalne naloge.

Zahvalila bi se tudi profesorici Nini Lobe Selič ter gospodu Mateju Korenu za tehnični pregled naloge, gospe Franji Dobrajc, prof., za prevod povzetka v angleščino, gospe Smilji Pevec, univ. dipl. biol., za strokovni pregled naloge in koordiniranje raziskovalne dejavnosti, gospe Maji Antonič, prof., za slovnični pregled in ravnateljici gospe Katji Pogelšek Žilavec, prof., mag. posl. ved, ki podpirala raziskovalno dejavnost na šoli.

Zahvala gre tudi vsem, ki so izpolnili anketni vprašalnik in ga preposlali dalje svojim prijateljem/kolegom. Izrecno se zahvaljujem gospodu Matjažu Marussigu za pomoč pri pošiljanju anketnega vprašalnika za starše med člane društva BravoMi in gospe Mojci Gluk za njene odlične predloge in pomoč pri pregledu vprašalnika za starše. Zahvala za uspešno narejeno nalogo gre tudi mojim domačim ter ostalim prijateljem, ki so me podpirali, me spodbujali in mi priskočili na pomoč.

KAZALO

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	13
1.1	NAMEN IN CILJ RAZISKOVALNE NALOGE.....	14
1.2	HIPOTEZE	14
1.3	METODE DELA.....	15
2	TEORETIČNI DEL.....	17
2.1	ODISLEKSIJI	17
2.2	DEFINICIJA EVROPSKE ZVEZE ZA DISLEKSIJO (EDA 2007)	17
2.3	KAKO PRIDE DO DISLEKSIJE.....	18
2.4	PREPOZNAVANJE DISLEKSIJE	18
2.4.1	OPOZORILNI ZNAKI ZA DISLESKIJO	18
2.4.2	TEŽAVE PRI BRANJU	19
2.4.3	TEŽAVE PRI MATEMATIKI	20
2.4.4	TEŽAVE PRI PISANJU	20
2.4.5	TEŽAVE Z MOTNJO POZORNOSTI	21
2.4.6	TEŽAVE Z NESPRETNOSTJO	21
2.5	RAZUMEVANJE NADARJENOSTI.....	22
2.6	OPOZORILNI ZNAKI	23
2.7	ZAKON O USMERJANJU OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI (ZUOPP-1)	23
2.8	O DRUŠTVU BRAVO	29
2.8.1	Namen in dejavnosti društva	29
2.8.2	Dejavnosti društva.....	30
3	EMPIRIČNI DEL.....	31
3.1	VZOREC	31
3.2	ČAS RAZISKAVE	31
3.3	OBDELAVA PODATKOV	31
3.4	REZULTATI RAZISKAVE	32
3.5	ANALIZA SPLETNIH VPRAŠALNIKOV.....	33
3.5.1	VPRAŠALNIK ZA STARŠE OTROK IN MLADOSTNIKOV Z DISLEKSIJO	33
3.5.1.1	RAZLAGA	61
3.5.2	VPRAŠALNIK ZA UČENCE IN DIJAKE O POZNAVANU DISLEKSIJE	64

3.5.2.1	RAZLAGA	72
3.5.3	VPRAŠALNIK ZA UČITELJE OZIROMA PROFESORJE O POZNAVANU DISLEKIJE...	74
3.5.3.1	RAZLAGA	94
3.5.4	VPRAŠALNIK ZA SVETOVALNO SLUŽBO OZIROMA KOORDINATORJA DELA Z OTROKI S POSEBNIMI POTREBAMI	96
3.5.4.1	RAZLAGA	112
3.6	RAZPRAVA.....	113
4	ZAKLJUČEK	115
5	VIRI IN LITERATURA	118
6	PRILOGE	119

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Prikaz težav pri pisanju, ki so vodile v prepoznavanje disleksije otrok/mladostnikov, glede na starostno skupino (prikaz odprtih odgovorov, možnih je več odgovorov)	34
Preglednica 2: Prikaz težav pri branju, ki so vodile v prepoznavanje disleksije otrok/mladostnikov, glede na starostno skupino (prikaz odprtih odgovorov, možnih je več odgovorov)	36
Preglednica 3: Prikaz težav pri računanju, ki so vodile v prepoznavanje disleksije otrok/mladostnikov, glede na starostno skupino (prikaz odprtih odgovorov, možnih je več odgovorov)	38
Preglednica 4: Prikaz težav z motnjo pozornosti, ki so vodile v prepoznavanje disleksije otrok/mladostnikov, glede na starostno skupino (prikaz odprtih odgovorov, možnih je več odgovorov)	40
Preglednica 5: Prikaz težav z nespretnostjo, ki so vodile v prepoznavanje disleksije otrok/mladostnikov, glede na starostno skupino (prikaz odprtih odgovorov, možnih je več odgovorov)	41
Preglednica 6: Prikaz prilagoditev, ki jih ima otrok v šoli glede na starostno skupino (prikaz zaprtih odgovorov, možnih je več odgovorov)	45
Preglednica 7: Prikaz predlogov staršev, kakšno pomoč bi si še želeli (prikaz odprtih odgovorov, možnih je več odgovorov)	53
Preglednica 8: Prikaz ocen nadarjenosti otrok z disleksijo glede na starostno skupino (možnih je več odgovorov)	54
Preglednica 9: Prikaz predlogov za izboljšanje otrokovega mnenja o sebi in zmanjšanja negativnih občutkov zaradi disleksije glede na starostno skupino (prikaz odprtih odgovorov)	56
Preglednica 10: Prikaz mnenj za izboljšanje odnosa učitelj/profesor – otrok z disleksijo (prikaz odprtih odgovorov)	57
Preglednica 11: Prikaz predlogov za izboljšanje dela svetovalne službe (prikaz odprtih odgovorov)	58
Preglednica 12: Prikaz predlogov za izboljšanje odnosa sošolci – otrok z disleksijo (prikaz odprtih odgovorov)	58
Preglednica 13: Prikaz mnenj, predlogov in komentarjev za pomoč pri izdelavi raziskovalne naloge glede na starostno skupino (prikaz odprtih odgovorov)	59
Preglednica 14: Prikaz poznavanja pomena besede disleksije glede na šolo in spol	65
Preglednica 15: Prikaz rezultatov glede na to, kje so udeleženci zasledili pojem in glede na status in spol (možnih več odgovorov)	67
Preglednica 16: Prikaz odprtih odgovorov anketirancev glede na starost in mesto poučevanja	76

Preglednica 17: Prikaz, kje in kako so se učitelji/profesorji srečali z disleksijo, glede na starost in mesto poučevanja (možnih več odgovorov)	77
Preglednica 18: Prikaz ocen učiteljev/profesorjev v povezavi z navedeno trditvijo »To so resne motnje, ki otroka ovirajo pri učenju«	78
Preglednica 19: Prikaz ocen učiteljev/profesorjev v povezavi z navedeno trditvijo »To je potuha lenemu otroku«	79
Preglednica 20: Prikaz ocen učiteljev/profesorjev v povezavi z navedeno trditvijo »Otroci z disleksijo potrebujejo dodatno pomoč«	80
Preglednica 21: Prikaz ocen učiteljev/profesorjev v povezavi z navedeno trditvijo »Otroci z disleksijo dobro funkcionirajo tudi brez dodatne pomoči«	81
Preglednica 22: Prikaz ocen učiteljev/profesorjev v povezavi z navedeno trditvijo »Otrok z disleksijo je vedno več«	82
Preglednica 23: Prikaz ocen učiteljev/profesorjev v povezavi z navedeno trditvijo »Starši imajo prevelika pričakovanja do otrok z disleksijo«	83
Preglednica 24: Prikaz ocen učiteljev/profesorjev v povezavi z navedeno trditvijo »Otroci z disleksijo se v razredu počutijo manjvredne«	84
Preglednica 25: Prikaz števila učiteljev oziroma profesorjev, ki poučujejo/so poučevali otroka z disleksijo.....	85
Preglednica 26: Prikaz prilagoditev, ki jih ima oziroma je imel učenec/dijak pri predmetu, ki ga anketirani poučuje (možnih je več odgovorov)	86
Preglednica 27: Prikaz količine pozornosti, ki jo učitelji/profesorji posvečajo/so posvečali otroku z disleksijo.....	88
Preglednica 28: Prikaz pripravljenosti učiteljev oziroma profesorjev na dodatno izobraževanje na področju disleksije.....	89
Preglednica 29: Prikaz mnenj za izboljšanje odnosa učitelj/profesor - starši (prikaz odprtih odgovorov)	90
Preglednica 30: Prikaz mnenj za izboljšanje odnosa učitelj/profesor - svetovalna služba oziroma koordinator dela z otroki s posebnimi potrebami (prikaz odprtih odgovorov)	91
Preglednica 31: Prikaz mnenj za izboljšanje odnosa učitelj/profesor - učenci/dijaki (prikaz odprtih odgovorov)	92
Preglednica 32: Prikaz dodatnih komentarjev in mnenj.....	93
Preglednica 33: Prikaz procenta otrok z disleksijo na posamezni šoli.....	98
Preglednica 34: Prikaz predlogov za izboljšanje odnosa med svetovalno službo oziroma koordinatorjem dela z otroki s posebnimi potrebami in starši otrok z disleksijo glede na osnovno/srednješolsko raven in število otrok na šoli (prikaz odprtih odgovorov)	108
Preglednica 35: Prikaz predlogov za izboljšanje odnosa med svetovalno službo oziroma koordinatorjem dela z otroki s posebnimi potrebami in učitelji/profesorji glede na osnovno/srednješolsko raven in število otrok na šoli (prikaz odprtih odgovorov)	109

Preglednica 36: Prikaz predlogov za izboljšanje odnosa med svetovalno službo oziroma koordinatorjem dela z otroki s posebnimi potrebami in učenci/dijaki z disleksijo glede na osnovno/srednješolsko raven in število otrok na šoli (prikaz odprtih odgovorov) 110

Preglednica 37: Prikaz dodatnih komentarjev in mnenj..... 111

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Prikaz spola anketirancev.....	33
Graf 2: Prikaz starostnega obdobja otroka/mladostnika z disleksijo	33
Graf 3: Prikaz težav pri pisanju, ki so vodile v prepoznavanju disleksije otrok/mladostnikov	35
Graf 4: Prikaz težav pri branju, ki so vodile v prepoznavanju disleksije otrok/mladostnikov .	37
Graf 5: Prikaz težav pri računanju, ki so vodile v prepoznavanju disleksije otrok/mladostnikov	39
Graf 6: Prikaz težav z motnjo pozornosti, ki so vodile v prepoznavanju disleksije otrok/mladostnikov.....	40
Graf 7: Prikaz težav z nespretnostjo, ki so vodile v prepoznavanju disleksije otrok/mladostnikov.....	42
Graf 8: Prikaz ocen sodelovanja s strokovnimi delavci šole v postopku usmeritve (pridobivanje odločbe)	43
Graf 9: Prikaz ocen, koliko so učitelji/profesorji seznanjeni z disleksijo na šoli, ki jo otrok obiskuje	44
Graf 10: Prikaz prilagoditev, ki jih ima otrok v šoli.....	45
Graf 11: Prikaz upoštevanja prilagoditev, ki naj bi jih otrok imel	46
Graf 12: Prikaz posredovanja staršev zaradi neupoštevanja prilagoditev pri učiteljih/profesorjih v posameznem šolskem letu	47
Graf 13: Prikaz posredovanja staršev pri učiteljih v povprečju v posameznem šolskem letu .	48
Graf 14: Prikaz mnenja staršev glede sprejemanja otrokovih prilagoditev strani vrstnikov ...	49
Graf 15: Prikaz pogostosti negativnih občutkov otrok zaradi disleksije po mnenju staršev ...	50
Graf 16: Prikaz ocen, koliko časa se starši dnevno posvečajo otroku pri opravljanju šolskih obveznosti	51
Graf 17: Prikaz ocen usklajevanja pomoči starša otroku z ostalimi aktivnostmi.....	52
Graf 18: Prikaz ocen nadarjenosti otrok z disleksijo (možnih je več odgovorov)	55
Graf 19: Prikaz števila otrok, ki so se odločili za nadaljnje šolanje	60
Graf 20: Prikaz pomoči odločbe pri študiju	60
Graf 21: Prikaz ocen upoštevanja odločbe s strani profesorjev	61
Graf 22: Prikaz anketirancev po spolu	64
Graf 23: Prikaz anketirancev glede na šolo in spol	64
Graf 24: Prikaz števila anketirancev, ki so že slišali za besedo disleksija, glede na šolo in spol anketiranca.....	65
Graf 25: Prikaz poznavanja pomena besede disleksija glede na šolo in spol anketiranca	66

Graf 26: Prikaz rezultatov glede na to, kje so udeleženci zasledili pojem, in glede na status in spol (možnih več odgovorov)	67
Graf 27: Prikaz števila sošolcev/sošolk z disleksijo glede na šolo in spol anketiranca	68
Graf 28: Prikaz mnenja, koliko pozornosti učitelji/profesorji posvečajo otroku z disleksijo glede na šolo in spol anketiranca	69
Graf 29: Prikaz mnenj, kako se oseba z disleksijo vključuje v družbo glede na šolo in spol anketiranca	70
Graf 30: Prikaz števila anketirancev, ki so pripravljeni osebam z disleksijo nuditi pomoč.....	71
Graf 31: Prikaz pogleda, kako anketiranci gledajo na drugačno delo z otroki z disleksijo glede na šolo in spol anketiranca	72
Graf 32: Prikaz anketirancev po spolu	74
Graf 33: Prikaz anketirancev glede na starost in spol	74
Graf 34: Prikaz števila anketirancev glede na to, kje poučujejo, starost in spol	75
Graf 35: Prikaz, kje in kako so se učitelji/profesorji srečali z disleksijo	77
Graf 36: Prikaz ocen učiteljev/profesorjev v povezavi z navedeno trditvijo »To so resne motnje, ki otroka ovirajo pri učenju«	78
Graf 37: Prikaz ocen učiteljev/profesorjev v povezavi z navedeno trditvijo »To je potuha lenemu otroku«	79
Graf 38: Prikaz ocen učiteljev/profesorjev v povezavi z navedeno trditvijo »Otroci z disleksijo potrebujejo dodatno pomoč«	80
Graf 39: Prikaz ocen učiteljev/profesorjev v povezavi z navedeno trditvijo »Otroci z disleksijo dobro funkcionirajo tudi brez dodatne pomoči«	81
Graf 40: Prikaz ocen učiteljev/profesorjev v povezavi z navedeno trditvijo »Otrok z disleksijo je vedno več«	82
Graf 41: Prikaz ocen učiteljev/profesorjev v povezavi z navedeno trditvijo »Starši imajo prevelika pričakovanja do otrok z disleksijo«	83
Graf 42: Prikaz ocen učiteljev/profesorjev v povezavi z navedeno trditvijo »Otroci z disleksijo se v razredu počutijo manjvredne«	84
Graf 43: Prikaz števila učiteljev oziroma profesorjev, ki poučujejo/so poučevali otroka z disleksijo	85
Graf 44: Prikaz prilagoditev, ki jih ima oziroma je imel učenec/dijak pri predmetu, ki ga anketirani poučuje (možnih je več odgovorov)	87
Graf 45: Prikaz količine pozornosti, ki jo učitelji/profesorji posvečajo/so posvečali otroku z disleksijo	88
Graf 46: Prikaz pripravljenosti učiteljev oziroma profesorjev na dodatno izobraževanje na področju disleksije	89
Graf 47: Prikaz udeležencev ankete glede na to kje so zaposleni	96

Graf 48: Prikaz števila otrok na šoli udeleženca ankete	97
Graf 49: Prikaz odstotke otrok z disleksijo na posamezni šoli	99
Graf 50: Prikaz ocen sodelovanja svetovalnih delavcev s starši otrok oziroma mladostnikov z disleksijo	100
Graf 51: Prikaz ocen sodelovanja zaposlenih v svetovalnih službah oziroma koordinatorjev s učitelji/profesorji.....	101
Graf 52: Prikaz ocen sodelovanja zaposlenih v svetovalnih službah oziroma koordinatorjev z otroki oziroma mladostniki z disleksijo	102
Graf 53: Prikaz ocen zaposlenih v svetovalnih službah oziroma koordinatorjev glede na to, koliko komisija upošteva njihove predloge	103
Graf 54: Prikaz ocen zaposlenih v svetovalnih službah oziroma koordinatorjev glede na to, ali se komisija z njimi posvetuje.....	104
Graf 55: Prikaz ocen zaposlenih v svetovalnih službah oziroma koordinatorjev glede na to, ali komisija načrtovanje prilagoditev usklajuje s kadrovskimi pogoji šole	105
Graf 56: Prikaz ocen zaposlenih v svetovalnih službah oziroma koordinatorjev glede na to, ali otroci vseh staršev, ki zaprosijo za odločbo, to tudi prejmejo.....	106
Graf 57: Prikaz ocen zaposlenih v svetovalnih službah oziroma koordinatorjev glede na to, ali so odločbe hitro izdane (če seveda otrok izpolnjuje vse potrebne pogoje)	107

POVZETEK

Disleksija otežuje usvajanje in rabo nekaterih pomembnih veščin, kot so branje, pisanje, računanje in drugo. Mnogokrat so osebe z disleksijo označene kot manj sposobne, redkokdo pa se zaveda, da imajo tudi posebne darove.

Namen raziskovalne naloge je bil ugotoviti stanje na področju obravnave otrok in mladostnikov z disleksijo v izobraževalnem procesu ter nato predstaviti možnost izboljšav glede na različne poglede anketiranih. Zanimali so me različni pogledi na disleksijo: pogledi staršev otrok in mladostnikov s to težavo, pogledi učencev/dijakov, pogledi učiteljev/profesorjev ter pogledi zaposlenih v svetovalnih službah.

S strani staršev so bile potrjene najbolj pogoste težave, ki jih najdemo tudi v literaturi o disleksiji. Iz rezultatov je razvidno, da so večinoma zadovoljni z delom šole, ki jo otrok obiskuje. Učenci in dijaki poznajo besedo disleksija, saj jih je kar nekaj imelo sošolce/sošolke z disleksijo. Večinoma (91 %) se strinjajo z drugačnim postopkom dela z njimi. Raziskave so pokazale, da učitelji/profesorji otrokom omogočajo različne prilagoditve. Večina (68 %) se želi dodatno izobraževati na tem področju. Svetovalni delavci oz. koordinatorji dela z otroki s posebnimi potrebami pa si želijo več sodelovanja v trikotniku otrok – starš – učitelj.

Ključne besede: disleksija, osebe z disleksijo, zakonodaja

ABSTRACT

Dyslexia aggravates the adoption and the use of some important skills such as: reading, writing, arithmetic and others. People with dyslexia are often identified as less capable, but only few of them are aware that they have special gifts, too.

The intention of this research work was to find out the state in the treatment of children and adolescents with dyslexia in the educational process and then represented the possibilities of improvements according to different respondents. I was interested in different views of dyslexia: the views of children's parents and adolescents with this problem, the views of pupils/students, the attitudes of teachers/professors and the views of employees in advisory services. The aim was to find out the state in this field and present the possibility of improvements according to different views of respondents.

Parents have acknowledged the most common problems that are found in the literature on dyslexia. The results show that they are generally satisfied with the work of the school that the child attends. Pupils and students know the word dyslexia, they have already had quite a few classmates/schoolfellows with dyslexia. Mostly they agree with a different process of working with them. Researches have shown that teachers/professors (91 %) enable children different adjustments. Most of them (68 %) would like to have additional education in this area. Employees at the advisory services or coordinators of work with children who have special needs wish to have more cooperation in the triangle of a child – a parent – a teacher.

Keywords: dyslexia, people with dyslexia, legislation

1 UVOD

S pojmom disleksija se v današnjem času pogosto srečamo. Predvsem v vsakdanjih razpravah učiteljev, staršev, učencev in drugih, ki govorijo o učnih težavah. Vendar je ta pojem pogosto slabo in nejasno razumljen, zaradi česar prihaja do zmede ter zamenjav z drugimi učnimi težavami in primanjkljaji. (Disleksija – vodnik za tutorje; str.10, 11)

Ronald D. Davis je v knjigi Dar disleksije navedel izkušnjo, ko je bil kot gost povabljen v televizijsko oddajo in so ga vprašali katere so »pozitivne« strani disleksije. Kot del odgovora je navedel veliko znamenitih ljudi z disleksijo, kot so Hans Christian Andersen, Leonardo da Vinci, Walt Disney, Albert Einstein in drugi. Voditeljica oddaje je dejala: »Ali ni osupljivo, da so bili vsi ti ljudje geniji kljub temu, da so imeli disleksijo?«. Sam pravi, da voditeljica ni razumela bistva - njihova genialnost se ni pojavila *kljub* disleksiji, temveč ravno *zaradi* nje!

»Vsakokrat, ko otroka česa naučimo, mu preprečimo, da bi to iznašel sam.«
Jean Piaget

S trditvijo, da vedno, ko otroka nečesa naučimo, mu preprečimo, da bi to iznašel sam, se popolnoma strinjam. Trditev je bila navedena v knjigi Dar disleksije. Najpomembneje je, da otrok sam doživi določene dogodke in se iz njih sam uči. Navsezadnje smo vsi ljudje, ki se iz dneva v dan učimo, vse do smrti. Najboljše izkušnje so, če jih doživimo sami, ne smemo pa verjeti drugim, ki so določeno izkušnjo že doživeli. Vsak posameznik namreč vsak dogodek doživlja drugače in tako je tudi prav, vsi smo različni, in to nas dela edinstvene.

1.1 NAMEN IN CILJ RAZISKOVALNE NALOGE

Namen moje raziskovalne naloge je bil:

- ugotoviti stanje na področju obravnave otrok in mladostnikov z disleksijo;
- ugotoviti poglede staršev otrok in mladostnikov na težavo;
- ugotoviti poglede učencev in dijakov o poznavanju disleksije;
- ugotoviti poglede učiteljev oziroma profesorjev o poznavanju disleksije;
- ugotoviti poglede svetovalnih služb oziroma koordinatorjev za delo z otroki s posebnimi potrebami;
- ugotoviti, kako poteka delo društva BravoMi;
- ugotoviti, kaj zakonodaja Republike Slovenije omogoča otrokom z disleksijo.

Cilj raziskovalne naloge je bil:

- na vzorcu preučiti stanje na področju obravnave otrok in mladostnikov z disleksijo in možnost izboljšav;
- primerjati izkušnje vseh vpletenih v življenju otroka oziroma mladostnika z disleksijo.

1.2 HIPOTEZE

Pred začetkom sestave anketnih vprašalnikov sem si postavila 12 hipotez, ki se navezujejo na anketne vprašalnike vseh udeležениh. Na koncu analize anketnih vprašalnikov sem jih potrdila oziroma ovrgla.

Postavila sem si naslednje hipoteze:

H1: Osebe z disleksijo imajo na vseh ravneh šolanja možnost uporabe različnih pripomočkov oziroma prilagoditev, ki so zapisane v odločbi (podaljšan čas pisanja, napovedana ustna spraševanja, strokovna pomoč ...).

H2: Več kot polovica staršev meni, da ima njihov otrok velikokrat zaradi disleksije negativne občutke (občutke manjvrednosti, nemoči ...).

H3: Starši otrok z disleksijo porabijo doma za pomoč pri učenju/nalogi več kot eno uro.

H4: Starši otrok z disleksijo morajo v povprečju več kot 1-krat zaradi neupoštevanja prilagoditev posredovati pri učiteljih/profesorjih v posameznem šolskem letu.

H5: Otroci oziroma mladostniki z disleksijo razvijejo različne nadarjenosti.

H6: Več kot polovica učencev/dijakov meni, da so otroci z disleksijo v razredu velikokrat osamljeni.

H7: Več kot polovica učencev/dijakov meni, da drugačno delo z otroki z disleksijo ni pravično do ostalih.

H8: Več kot polovica učiteljev/profesorjev ni dovolj seznanjenih z disleksijo in tudi pojma ne znajo obrazložiti v celoti.

H9: Več kot polovica učiteljev/profesorjev se ne želi izpopolniti v pridobivanju znanj na področju disleksije, po mojem mnenju zaradi preobremenjenosti in pomanjkanja časa.

H10: Več kot polovica učiteljev/profesorjev meni, da otroci z disleksijo ne potrebujejo dodatne pomoči.

H11: Komisija za usmerjenje otrok z disleksijo načrtovanje prilagoditve otroka usklajuje s kadrovskimi pogoji šole, upošteva njihove predloge in se z njimi tudi posvetuje.

1.3 METODE DELA

Za raziskovalno nalogo sem uporabila:

- metodo preučevanja literature, ki se nanaša na disleksijo;
- metodo anketnega vprašalnika;

Moje delo je potekalo po naslednjem vrstnem redu:

- določitev teme;
- pregled literature, ki se nanaša na disleksijo;
- postavitev hipotez;
- določitev ciljnih skupin za anketiranje;
- sestava anketnih vprašalnikov
- odpošiljanje anketnih vprašalnikov po elektronski pošti in Facebook-u;
- analiza rezultatov, njihova obdelava in interpretacija;
- analiza hipotez;
- zaključek s predlogi.

Najprej sem se lotila izbora literature, za katero sem menila, da mi bo v pomoč pri reševanju zastavljenih vprašanj. Literatura je temeljila na knjigah in spletu.

Anketni vprašalnik za starše otrok in mladostnikov z disleksijo je sestavljen iz 23 vprašanj. 14 vprašanj je zaprtega tipa s ponujenimi odgovori in obveznih za odgovarjanje, 6 vprašanj je odprtega tipa, kjer so anketiranci sami napisali svoje razmišljanje in niso bila obvezna za odgovarjanje. Zaprtega tipa vprašanj so 3 vprašanja z več možnimi odgovori. Eno vprašanje ima več podvprašanj, z več možnimi odgovori. 8 vprašanj ima možnost drugo, kjer so anketiranci lahko napisali odgovor, ki ni bil napisan med ponujenimi. Tri vprašanja so bila namenjena samo staršem mladostnikov, ki imajo otroka z disleksijo nad 18 let, zato so bila odprtega tipa.

Anketni vprašalnik za učence in dijake o poznavanju disleksije je sestavljen iz 10 vprašanj. 8 vprašanj je zaprtega tipa s ponujenimi odgovori in obveznih za odgovarjanje, 1 vprašanje je bilo zaprtega tipa z več možnimi odgovori. Dve vprašanji sta odprtega tipa, saj sta namenjena izključno tistim, ki so imeli/imajo v razredu osebo z disleksijo, in tistim, ki osebo z disleksijo poznajo. 2 vprašanji imata možnost drugo, kjer so anketiranci lahko napisali odgovor, ki ni bil napisan med ponujenimi.

Anketni vprašalnik za učitelje oziroma profesorje o poznavanju disleksije je sestavljen iz 14 vprašanj. 10 vprašanj je zaprtega tipa s ponujenimi odgovori in obveznih za odgovarjanje, 2 vprašanji sta bili zaprtega tipa z več možnimi odgovori. 5 vprašanj je odprtega tipa, kjer so anketiranci sami napisali svoje razmišljanje in niso bila obvezna za odgovarjanje. 3 vprašanja imajo možnost drugo, kjer so anketiranci lahko napisali odgovor, ki ni bil napisan med ponujenimi. Eno vprašanje je sestavljeno iz trditev, ki so jih anketiranci ocenili z oceno od 1 do 5.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 ODISLEKSIJI

Nevladna organizacija Dyslexia International navaja, da je na svetu deset odstotkov ljudi z disleksijo.

Beseda disleksija je bila v začetku prepoznavanja splošni izraz za različne motnje pri učenju. Za opisovanje različnih vidikov disleksije je uporabljenih več kot 70 imen. Raziskovalci so bili na začetku mnenja, da imajo ljudje z disleksijo motnjo ali okvaro možganov, ki vpliva na miselne procese pri učenju.

Leta 1920 je dr. Samuel Torrey Orton definiral disleksijo kot »križno letaracijo možganov«. Menil je namreč, da leva stran možganov dela tisto, kar bi morala normalno opravljati desna stran in obratno. Kmalu je ugotovil, da je njegova teorija napačna. Njegova druga teorija je menila, da je disleksija mešana dominantnost možganskih hemisfer. To pomeni, da desna stran možganov le včasih opravlja to, kar bi morala leva, in obratno. Dandanes obstaja več različnih teorij, ki pa so oblikovane tako, da pojasnjujejo simptome ali značilnosti disleksije in vzroke za pojav te motnje.

Ronald D. Davis, ki je avtor knjige Dar disleksije, je odkril, da disleksija ne nastane kot rezultat možganske okvare ali poškodbe živca. Disleksija je rezultat mišljenja in posebnega načina odzivanja na občutek zmedenosti. Pravi, da je duševni proces, ki povzroča disleksijo dar v najrazličnejšem pomenu te besede: naravna sposobnost, nadarjenost. To je nekaj posebnega, kar izboljša posameznika. Vsi ljudje z disleksijo ne razvijejo enake nadarjenosti, vendar pa imajo skupne nekatere duševne procese. Dar je vedno prisoten, čeprav ga ne prepoznamo. Mnoge odrasle osebe z disleksijo v življenju in pri delu uporabljajo pozitivne strani disleksije, ne da bi se tega zavedale. Ljudje z disleksijo so mnogokrat označeni samo na negativen način, kar se tiče njihovih težav, redkokd pa se zaveda, da imajo le-te posebni dar, kot na primer znamenite osebe: Hans Christian Andersen, Alexander Graham Bell, Winston Churchill, Leonardo da Vinci, Walt Disney, Albert Einstein in drugi.

Disleksija se najpogosteje uporablja kot motnja branja, pisanja, črkovanja ali pri matematiki. Obstajajo tudi druge motnje, saj je vsak primer disleksije drugačen. Niti dve osebi z disleksijo ne ustvarita stanja na enak način.

2.2 DEFINICIJA EVROPSKE ZVEZE ZA DISLEKSIJO (EDA 2007)

Disleksija je različnost, ki otežuje usvajanje in rabo veščin branja, pravopisa in pisanja. Ta različnost je nevrološkega razvoja, kar pomeni, da je razlika notranje pogojena in ni posledica zunanjih dejavnikov, kot na primer slabega poučevanja ali pomanjkanja šolanja. Kognitivne težave, ki spremljajo to nevrološko pogojeno različnost, lahko vplivajo tudi na organizacijske veščine, na sposobnost računanja ter druge spoznavne in čustvene sposobnosti. Disleksijo lahko povzroči kombinacija težav na področju glasovnega procesiranja, delovnega pomnjenja, hitrega poimenovanja, operiranja z zaporedji ter težav pri doseganju avtomatizacije osnovnih veščin. Disleksija je le ena izmed mnogih specifičnih težav pri

učenju, ki lahko vključuje diskalkulijo (specifično težavo na področju matematike) in dispraksijo (težavo na področju izvajanja koordiniranega gibanja). Upoštevati moramo, da se pri posamezniku pojavi več vrst specifičnih učnih težav, ki se prepletajo. Tako lahko ima posameznik disleksijo, ki jo spremlja dispraksija. (*Disleksija – vodnik za tutorje*)

2.3 KAKO PRIDE DO DISLEKSIIJE

V knjigi Dar disleksije je navedeno, da se nekateri ljudje rodijo z gensko kodo, ki jim omogoča uporabljanje tistega dela možganov, ki spreminja in ustvarja zaznave. Prirojena genska koda jim sama po sebi ne povzroča disleksije, ampak zaradi nje obstaja možnost, da se le ta razvije. Teorija ponuja razlago, zakaj se disleksija pojavlja v več generacijah v eni družini in zakaj nekateri strokovnjaki menijo, da je dedna. Razvoj disleksije je zelo zapleten, saj se razvija po kompleksnih korakih.

Oseba z disleksijo začne uporabljati poseben dar, zaradi katerega je razvoj disleksije mogoč, že v starosti treh mesecev. Svoje posebne sposobnosti, veščine, primanjkljaje začnejo razvijati najverjetneje nekje med tremi in šestimi meseci življenja. Veščine, ki se razvijajo v zgodnjem otroštvu, se bodo pri takšnem otroku morda razvijale hitreje kot normalno ali pa bodo začele zaostajati. Do starosti dveh let otrok avtomatično in podzvestno uporablja funkcijo dezorientacije za prepoznavanje predmetov v svojem okolju. To, kar se dogaja med tretjim in petim letom, omogoči, da postane pametnejši od povprečja, vendar pa tudi ustvari možnost, da se pri njem razvije učni primanjkljaj. Miselni proces povprečnega otroka se izredno upočasni, medtem ko um potencialne osebe z disleksijo še naprej teče s polno hitrostjo. Sposoben je razmišljati 400 – do 2000 - krat hitreje kot večina otrok, toda ravno zaradi tega navzven deluje počasen. Dokler otroku nekdo ne pove, da je njegova metoda obravnavanja netočnih podatkov in zmede napačna, se ne odziva čustveno zaradi svojega učnega primanjkljaja. Nihče ne dela rad napak, zato se otrok na napake odziva prirojeno, postane razburjen. Kmalu bodo njegove čustvene reakcije razburile učiteljico. Nekdo bo na koncu povedal staršem, da je otrok nezrel ali da se počasneje razvija. Na tej točki potencialna oseba z disleksijo doživi čustveno stisko, zaradi katere postane prava oseba z disleksijo.

2.4 PREPOZNAVANJE DISLEKSIIJE

Povprečna oseba z disleksijo v svojem govoru uporablja več kot 200 besed, s katerimi ne more razmišljati. Te majhne besede – navidezno najpreprostejše besede jezika – pomenijo dražljaje ali sprožilce za simptome disleksije. Ljudje z disleksijo se spopadajo z različnimi težavami. Najpogostejše so učne težave, kot na primer težave pri branju, matematiki, pri pisanju, motnja pozornosti in nespretnost.

2.4.1 OPOZORILNI ZNAKI ZA DISLEKSIIJO

Kadar gre za disleksijo ali motnjo pozornosti v družini, moramo biti pozorni, če pri otroku opazimo znake kot so navedeni v spletnem članku o disleksiji (Katarina Kesič, prof. defektologije):

- zaostanek v govornem razvoju – otrok vse do prvega leta starosti ne oblikuje nobene besede;

- zamenjevanje, obračanje delov besed: denimo čalapinke – palačinke, špenica – pšenica, makaroni – kamaroni ...;
- težave pri oblikovanju rim pri štirih letih;
- otrok se ne more naučiti zavezovanja vezalk;
- otrok ima več alergij, reakcij in obolenj kot vrstniki;
- zmedenost pri definiranju nekaterih prostorskih odnosov: leva-desna, nad-pod, prej-potem ...;
- dominantnost roke se ne ustali (ambidekstrij): otrok pri eni nalogi uporablja desno, pri drugi levo roko; roki menja celo pri izvajanju iste naloge;
- otrok ima težave pri poimenovanju črk in pri postavljanju črk v abecedno zaporedje.

Pomembno je, da težave zgodaj odkrijemo, tako, da je otrok čimprej deležen strokovne pomoči.

2.4.2 TEŽAVE PRI BRANJU

Mnogi raziskovalci so mnenja, da je branje najzahtevnejša funkcija, ki jo opravljajo naši možgani. Ko beremo, naši možgani opravljajo podobno nalogo kot program, ki ga uporablja pošta za branje natisnjenih poštnih števil, ki jih potrebujejo pri sortiranju pošte. Ta program potrebuje nekaj časa, saj se pomika počasi od črke do črke. Pri tem se pojavijo številne napake. Med branjem pretvarjamo simbole v glasove besed in jih nato kombiniramo v govoru. Človek z disleksijo ima tukaj dva problema. Prvi je, da ta njihova programska oprema za prepoznavanje vidnih simbolov, ko je dezorientiran, ne daje jasne slike simbolov na papirju. Poskus branja je na videz podoben slabi kopiji, zato prihaja do številnih napak. Bralec doseže *prag zmede* in na tej točki postane dezorientiran. Dezorientacija pomeni, da je zaznavanje simbolov spremenjeno in izkrivljeno, branje in pisanje pa postane oteženo ali onemogočeno. Ironično je, da je ta premik v zaznavanju točno tisti mehanizem, s katerim je imel omogočeno prepoznavanje predmetov in dogodkov iz vsakdanjega življenja v njihovem okolju, še preden se je naučil brati in pisati. Dezorientacija je pogosta, z nekaj redkimi izjemami se občasno pripeti vsakemu človeku. To je prirojena funkcija možganov. Do nje pride, kadar nas prevzame dražljaj ali misel in ko možgani prejmejo nasprotujoče si informacije čutil ter skušajo te informacije povezati.

Drugi problem pa je, da človek s tovrstno težavo v resnici ne »sliši« svojih notranjih misli, kar pomeni, da smiselno ne zna izgovoriti besede, ki jo prebere. Otroci z disleksijo imajo pri učenju branja enake težave kot vsi otroci, le da v večjem obsegu. Zelo pomembna je vrsta pisave, saj so nekatere črke lahko težje berljive.

KONKRETNE NAPAKE PRI BRANJU, KI SO NAVEDENE V ČLANKU O DISLEKSIJI (Katarina Kesič, prof. defektologije):

- Počasno branje, pri katerem se otrok vidno muči.
- Glasno branje je počasno, po odrezanih sekvencah (ni tekoče in gladko).
- Otroci pri glasnem branju pogosto ne upoštevajo ločil.
- Otroci je po kratkotrajnem branju vidno utrujen.
- Razumevanje prebranega je pogosto slabše, ker otroci vso energijo usmerijo k pravilno prebranim besedam; slušno razumevanje je običajno veliko boljše.

- Otrok pogosto obrača, zamenjuje ali premešča glasove v besedi: mak - kam, zima - miza, tri - tir.
- Besede, ki so videti podobno, nadomešča z drugimi, čeprav lahko spremenijo celoten pomen povedi: zahod - zavod, prt - vrt, sveča - sreča, leva - lega ...
- Pri branju povedi ali zgodbe besedo nadomesti z novo sopomenko, čeprav si na pogled nista podobni: potovanje - izlet, jokanje - vkanje, deček - fant, čaša - kozarec ...
- Otrok izpušča ali dodaja kratke besede: od, smo, k, za, pri ...
- Pri črkovanju se pojavljajo zelo podobne napake kot pri branju. Napake nastopajo tudi, če otrok prepisuje iz knjige ali s table. Črkovanje je kljub ponavljanju in vajam velikokrat uporabljenih besed še vedno napačno. Pisni izdelki kažejo na negotovost pri črkovanju, kar se kaže v številnih pisnih napakah.

2.4.3 TEŽAVE PRI MATEMATIKI

Vsi otroci z disleksijo nimajo težav pri matematiki. Pri tistih, ki pa jih imajo, se ta težava imenuje akalkulija ali diskalkulija. Ti težavi izvirata neposredno iz motenega občutka za čas, ki se pogosto pojavlja pri disleksiji. Pojavlja se skupaj z dezorientacijo. Ta je stalna mentalna spremljevalka otrok z disleksijo. Zaradi tega večina teh otrok nima občutka za čas, ga ne doživljajo pravilno. Celotna matematika je sestavljena iz reda, zaporedja in časa. Otroci, z prirojenim občutkom za te tri pojme se matematike lahko naučijo in jo tudi razumejo. Za otroke brez teh pojmov pa je učenje matematike omejeno na pomnjenje. Obseg uporabe matematike je omejen z sposobnostjo, kako si zapomniti rutinske postopke. Najprej morajo osvojiti pojme, nato veščine štetja. Tudi glasba je sestavljena iz teh treh pojmov, tako da ni presenetljivo, zakaj je bilo veliko vrhunskih matematikov prav tako izvrstnih glasbenikov in obratno.

Ronald D. Davis pravi tudi to, da lahko otroci z disleksijo podobno kot avtistične osebe »vidijo« odgovore na matematične probleme, ne da bi pri tem uporabili pisalo in papir. Tukaj gre za visoko razvito obliko mišljenja, saj problem rešijo z običajnimi postopki ali pa brez njih. Raziskave so pokazale, da ti otroci velikokrat odkrijejo zelo ustvarjalne matematične bližnjice.

KONKRETNE NAPAKE PRI MATEMATIKI, KI SO NAVEDENE V ČLANKU O DISLEKSII (Katarina Kesič, prof. defektologije):

- Težave pri učenju zaporedja pisnega računanja, razumevanju ulomkov, pri učenju tabel in enačb na pamet, poštevanke.
- Obračanje števk ($23 = 32$...).
- Težave pri uporabi analogne ure, naštevanju mesecev po vrsti ter ocenjevanju danega časa in rokov (zamujevanje, težave pri pomnjenju urnikov - kdaj se konča odmor).

2.4.4 TEŽAVE PRI PISANJU

Težave pri pisanju se ponavadi označi kot agrafija ali disgrafija, ki je hkrati povezana z dezorientacijo. Problem nastane, ko otrok z disleksijo prejme preveč navodil, kakšna naj bi

bila njegova pisava. Takrat otrok dobi preveč različnih miselnih slik besed in črk. Pisava je po mnogih mnenjih grda, neorganizirana ter težko berljiva.

Velik problem oseb z disleksijo je ta, da težko zapišejo svoje misli na list papirja. O neki temi lahko na dolgo diskutirajo, vendar pa bo njihov zapis na isto temo manj inteligen in nejasen.

KONKRETNE NAPAKE PRI PISANJU, KI SO NAVEDENE V ČLANKU O DISLEKSII (Katarina Kesič, prof. defektologije):

- Izražajo se v zelo kratkih povedih.
- Pisanje jim vzame nenavadno veliko časa (disgrafija).
- Slabo ali sploh ne upoštevajo ločil in slovničnih zakonitosti.
- Veliko besed napišejo narobe.
- Rokopis je skoraj nečitljiv (disgrafija).
- Slabo izkoristijo prostor na papirju in ne upoštevajo robov.
- Kljub večkratnem pregledu naloge pozabijo popraviti številne napake.

2.4.5 TEŽAVE Z MOTNJO POZORNOSTI

Otroci z disleksijo so lahko zlahka pozorni na določeno stvar, le da se težko skoncentrirajo. Kot pravi Ronald D. Davis v knjigi *Dar disleksija*, sta ta dva pojma popolnoma različna. Pravi, da ko je človek pozoren, se njihovo zavedanje razširi, da lahko obsega celotno neposredno okolje. Kadar pa se človek koncentrira, je vsa pozornost ali vsaj večina osredotočena na izključno eno stvar v neposrednem okolju. Po njegovem mnenju se večina otrok uči tako, da si nekaj zapomni, a tiste stvari ne razume. Ti otroci tako ne razumejo pravega bistva predmeta, ki se ga učijo.

Otroci so med igro/delom večinoma pozorni samo na določen predmet, a kljub temu še malo posvečajo pozornost okolju. Otrok z disleksijo pa v nasprotju z ostalimi otroki več pozornosti posveča okolju kot določenemu predmetu/nalogi/ ... tu svojo vlogo, kot pravi Ronald D. Davis, odigra tudi dolgčas. Otrok z disleksijo, ki se dolgočasi, naj bi storil eno od dveh stvari. Začel bo sanjariti ali pa bo svojo pozornost usmeril v nekaj, kar je zanj bolj zanimivo.

2.4.6 TEŽAVE Z NESPRETNOSTJO

V knjigi *Dar Disleksija* je navedeno, da nekateri ljudje trpijo zaradi nekakšne kronične nespretnosti, ki jo imenujemo dispraksija. Ta ni vedno povezana z disleksijo, saj neposredno ne vpliva na branje, pisanje, črkovanje ali matematiko. Občutek za ravnotežje in gibanje je moten zaradi dezorientacije, saj ta lahko povzroči omotico. Do popačenja zaznave lahko pride tudi, kadar oseba ni dezorientirana. Do tega pride, ker njihova prirojena orientacija ni najboljša. Zaradi dezorientacije se pri osebah z disleksijo redko pojavi dispraksija. Kronično stanje je izraženo samo v 10 do 15 odstotki otrok z disleksijo. Tako kot je vidik disleksije pri posamezniku drugačen, tako je tudi dispraksija različne težavnosti.

KONKRETNE NAPAKE, KI SE TIČEJO NESPRETNOSTI, NAVEDENE V ČLANKU O DISLEKSII (Katarina Kesič, prof. defektologije):

- Nenavaden prijem pisala: držanje pisala v pesti: palec čez ostale prste.
- Težave pri zavezovanju vezalk.
- Težave pri zemljepisu (sever, jug, vzhod, zahod) in pri branju z zemljevida.
- Otroci z disleksijo se kaj hitro izgubijo v novem okolju, včasih pa celo v znanem.
- Težko se naučijo in si zapomnijo odnose kot so levo-desno, nad-pod, gor-dol, prej-potem, spredaj-zadaj ...

2.5 RAZUMEVANJE NADARJENOSTI

V knjigi *Dar disleksije* Ronald D. Davis pravi, da podobno kot negativna stran disleksije, ko niti dva človeka z disleksijo nimata enakih motenj, je tudi nadarjenost pri vsakem človeku drugačna, vendar pa obstajajo značilnosti, ki so skupne vsem. Nadarjenost mora vsak posameznik razviti sam. Velikokrat se nadarjenost razvije šele nekaj let po koncu šolanja. Največji dar, kot pravi sam v knjigi, je dar obvladovanja, saj je oseba sposobna hitreje obvladovati mnoge veščine kot povprečna oseba. Dar obvladovanja je kopičenje raznih značilnosti osnovnih sposobnosti posameznika. Ta se začne s kopičenjem neverbalnega razmišljanja.

Primarni miselni proces osebe z disleksijo je neverbalni način razmišljanja v slikah, ki se odvijajo 32 slikah na sekundo. Neverbalni mislec ima 6- do 10 – krat več misli, kot verbalni. Razmišljanje v slikah je 400- do 2000-krat hitrejšo od verbalnega. Mišljenje se ne spreminja le po hitrosti, ampak je temeljitejše, globlje in obsežnejše. Verbalno razmišljanje poteka v določenem času. Med tem se ustvarijo stavki, beseda za besedo. Mišljenje v slikah pa je v nasprotju z verbalnim razvojem. Ronald D. Davis meni, da so slike *vsebina*, medtem ko so verbalne misli *pomenski glasovi*.

Slaba stran mišljenja v slikah je, da se oseba, ki na takšen način razmišlja, ne zaveda pojavljanja posameznih slik, ker se vse odvija prehitro. V možganih osebe se razvijajo nove misli, toda le teh se oseba ne zaveda. Začne se zavedati rezultata miselnega procesa takoj, ko se pojavi, ampak se ne zaveda samega procesa, ki se odvija prehitro. Na takšen način oseba pozna odgovor, ne da bi se zavedala, zakaj je ravno to odgovor. Mnoge osebe z disleksijo najdejo način, s katerim ozavestijo podzavestni miselni proces. Takšnem pojavu pravimo *sanjarjenje*. Ronald D. Davis v knjigi pravi, da je ravno ta proces genijev, kar so Einstein in drugi tudi večkrat pokazali.

Dezorientacija miselnemu procesu dodaja dimenzije. Mišljenje tako ni več podzavestno, ampak poteka izključno v slikah. Večdimenzionalno mišljenje začne potekati preko vseh čutov, kar pomeni sposobnost misleca, da občuti misli kot realnost.

V knjigi je navedeno, da je realnost tisto, kar oseba zazna kot realnost, dezorientacija pa to zaznavo spremeni. Misli osebe tako postanejo njene zaznave, zato je za to osebo to realnost.

Leonardo da Vinci je izkusil letenje in podvodno potovanje stoletja pred izvedbo le-teh. Njegova večdimenzionalna sposobnost mu je omogočila, da je svoje misli doživljal kot realnost. V tistem času so obstajali ljudje, ki so menili, da so njegove ideje nore, a zdaj vsi dobro vemo, da je bil tale pravi strokovnjak.

Otrok z disleksijo se močno zaveda svojega okolja. Raziskovati začne takoj, ko je le mogoče. Odziva se na potrebo, ki bo kmalu v zgodnjih letih postala del daru disleksije. Radovednost, kot je navedeno v knjigi, je močnejša sila od gravitacije in znanja. Brez nje znanja sploh ne bi bilo. Najpomembneje pa je, da je radovednost dinamična sila, ki se skriva za ustvarjalnostjo.

Pri osebi z disleksijo je potreba po ustvarjalnosti močnejša kot pri ostalih posameznikih. Ustvarjalnost je pri njih izjemno povečana zaradi *mišljenja v slikah, večdimenzionalnega mišljenja* in *radovednosti*. Z ustvarjalnostjo si lahko predstavljamo stvari, ki dejansko ne obstajajo, in zaradi tega lahko ustvarimo nove stvari. Vse ideje izhajajo iz ustvarjalnega procesa, ki je sredstvo za pravo učenje. Sposobnost mišljenja je rezultat ustvarjalnosti. Rezultat tega je tudi logika. Mišljenje in logika pa sta, kot je navedeno v knjigi, temelj učenja. Oseba z disleksijo je naravno ustvarjalnejša od povprečne osebe. Sposobni bi se morali biti naučiti več snovi v manj časa, kar je teoretično res, le da se učiteljem in staršem te stvari zdijo drugačne.

V večini situacij, kot uvajanje v službo, v umetnosti in telovadbi, se osebe z disleksijo učijo bolj ali manj z enako hitrostjo kot povprečne osebe. Kadar pa gre za eksperimentalno učenje, ga osebe z disleksijo obvladajo bistveno hitreje, kot ga ostali lahko razumejo.

2.6 OPOZORILNI ZNAKI

Kadar gre za disleksijo ali motnjo pozornosti v družini, moramo biti pozorni, če pri otroku opazimo znake kot so navedeni v spletnem članku o disleksiji:

- zaostanek v govornem razvoju – otrok vse do prvega leta starosti ne oblikuje nobene besede;
- zamenjevanje, obračanje delov besed: denimo čalpinke – palačinke, špenica – pšenica, makaroni – kamaroni ...;
- težave pri oblikovanju rim pri štirih letih;
- otrok se ne more naučiti zavezovanja vezalk;
- otrok ima več alergij, reakcij in obolenj kot vrstniki;
- zmedenost pri definiranju nekaterih prostorskih odnosov: leva-desna, nad-pod, prej-potem ...;
- dominantnost roke se ne ustali (ambidekstrij): otrok pri eni nalogi uporablja desno, pri drugi levo roko; roki menja celo pri izvajanju iste naloge;
- otrok ima težave pri poimenovanju črk in pri postavljanju črk v abecedno zaporedje.

2.7 ZAKON O USMERJANJU OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI (ZUOPP-1)

Prikaz nekaterih členov Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami:

2. člen (opredelitev otrok s posebnimi potrebami)

Otroci s posebnimi potrebami so otroci z motnjami v duševnem razvoju, slepi in slabovidni otroci oziroma otroci z okvaro vidne funkcije, gluhi in naglušni otroci, otroci z govorno-jezikovnimi motnjami, gibalno ovirani otroci, dolgotrajno bolni otroci, otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, otroci z avtističnimi motnjami ter otroci s čustvenimi in

vedenjskimi motnjami, ki potrebujejo prilagojeno izvajanje programov vzgoje in izobraževanja z dodatno strokovno pomočjo ali prilagojene programe vzgoje in izobraževanja oziroma posebne programe vzgoje in izobraževanja.

4. člen (cilji in načela vzgoje in izobraževanja otrok s posebnimi potrebami)

Vzgoja in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami temelji na ciljih in načelih, določenih v zakonih za posamezno področje vzgoje in izobraževanja in na naslednjih ciljih in načelih:

- zagotavljanje največje koristi otroka,
- celovitost in kompleksnost vzgoje in izobraževanja,
- enakih možnosti s hkratnim upoštevanjem različnih potreb otrok,
- vključevanja staršev, posvojiteljev, rejnikov in skrbnikov (v nadaljnjem besedilu: staršev) v postopek usmerjanja in oblike pomoči,
- individualiziranega pristopa,
- interdisciplinarnosti,
- ohranjanja ravnotežja med različnimi področji otrokovega telesnega in duševnega razvoja,
- čim prejšnje usmeritve v ustrezen program vzgoje in izobraževanja,
- takojšnje in kontinuirane podpore in strokovne pomoči v programih vzgoje in izobraževanja,
- vertikalne prehodnosti in povezanosti programov,
- organizacije vzgoje in izobraževanja čim bližje kraju bivanja,
- zagotavljanja ustreznih pogojev, ki omogočajo optimalen razvoj posameznega otroka.

5. člen (vrste programov)

Vzgoja in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami poteka po:

- programu za predšolske otroke s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo,
- prilagojenem programu za predšolske otroke,
- vzgojno-izobraževalnih programih s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo,
- prilagojenih programih vzgoje in izobraževanja z enakovrednim izobrazbenim standardom,
- prilagojenih programih vzgoje in izobraževanja z nižjim izobrazbenim standardom,
- posebnem programu vzgoje in izobraževanja za otroke z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju in drugih posebnih programih (v nadaljevanju posebni program vzgoje in izobraževanja),
- vzgojnih programih.

6. člen (izobrazbeni standard)

(1) Izobraževalni programi s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo in prilagojeni izobraževalni programi z enakovrednim izobrazbenim standardom morajo

zagotavljati otrokom s posebnimi potrebami možnost, da si pridobijo enakovreden izobrazbeni standard, kot ga zagotavljajo izobraževalni programi osnovnošolskega, poklicnega in strokovnega izobraževanja ter splošnega srednjega izobraževanja.

(2) Za otroke s posebnimi potrebami, ki glede na vrsto in stopnjo primanjkljaja, ovire oziroma motnje ne morejo doseči izobrazbenega standarda po izobraževalnem programu osnovnošolskega izobraževanja, se sprejme prilagojen izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom in posebni program za otroke z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju.

8. člen (dodatna strokovna pomoč)

(1) Dodatna strokovna pomoč se izvaja za otroke s posebnimi potrebami, ki so usmerjeni v program za predšolske otroke s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo ter v izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo, izjemoma pa tudi v drugih programih vzgoje in izobraževanja za otroke s posebnimi potrebami.

(2) Dodatna strokovna pomoč se lahko izvaja kot:

- pomoč za premagovanje primanjkljajev, ovir oziroma motenj,
- svetovalna storitev ali
- učna pomoč.

(3) Učna pomoč se izvaja samo v osnovni šoli ter v programih nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, v primeru dolgotrajne bolezni, zaradi katere je bil otrok odsoten od pouka dva meseca ali več, pa tudi v drugih programih srednjega izobraževanja.

9. člen (izvajanje dodatne strokovne pomoči)

(1) Dodatna strokovna pomoč se izvaja individualno ali skupinsko v oddelku ali izven oddelka v vzgojno-izobraževalnem ali socialnovarstvenem zavodu.

(2) Če dodatne strokovne pomoči ni mogoče zagotoviti v skladu s prejšnjim odstavkom, se dodatna strokovna pomoč lahko nudi otroku tudi na domu. Praviloma se dodatna strokovna pomoč izvaja tedensko. Če je strokovno utemeljeno, se lahko dodatna strokovna pomoč izvaja tudi v strnjeni obliki in občasno pod pogoji, ki jih določi minister, pristojen za šolstvo (v nadaljnjem besedilu: minister).

(3) Skupno število ur dodatne strokovne pomoči ne sme presegati pet ur tedensko, od tega mora biti vsaj ena ura svetovalnih storitev. Slepim in slabovidnim otrokom ali otrokom z več motnjami iz 2. člena tega zakona se lahko določi večje število ur za premagovanje primanjkljajev, vendar največ tri ure več tedensko, praviloma v prvem izobraževalnem obdobju.

(4) Obseg in način izvajanja dodatne strokovne pomoči se določi z odločbo o usmeritvi v skladu s pravilnikom, ki ga sprejme minister, boljše pa se način izvajanja dodatne strokovne pomoči opredeli z individualiziranim programom vzgoje in izobraževanja (v nadaljnjem besedilu: individualizirani program).

(5) Predšolskim otrokom je na predlog zdravnika zagotovljena pravica do svetovalne storitve kot dodatne strokovne pomoči že pred uvedbo postopka usmerjanja, in sicer največ v obsegu dveh ur mesečno.

11. člen (prilagajanje programov)

(1) Pri prilagojenih programih za predšolske otroke se lahko prilagaja vsebina, organizacija in način izvajanja.

(2) S prilagojenimi programi osnovnošolskega izobraževanja, ki omogočajo otrokom s posebnimi potrebami pridobiti enakovreden izobrazbeni standard, se lahko prilagodi predmetnik, organizacija, način preverjanja in ocenjevanja znanja, način eksternega preverjanja znanja, napredovanje in časovna razporeditev pouka.

(3) S prilagojenimi izobraževalnimi programi za področja poklicnega in strokovnega izobraževanja ter splošnega srednjega izobraževanja, ki omogočajo otrokom s posebnimi potrebami pridobiti enakovreden izobrazbeni standard, se lahko prilagodi predmetnik, organizacija, trajanje, način preverjanja in ocenjevanja znanja, način eksternega preverjanja znanja, napredovanje in časovna razporeditev pouka.

(4) S prilagojenim izobraževalnim programom z nižjim izobraževalnim standardom in s posebnim programom vzgoje in izobraževanja, ki ne omogočata otrokom s posebnimi potrebami pridobiti enakovrednega izobrazbenega standarda, se lahko prilagodi predmetnik in učni načrt, vzgojno-izobraževalna obdobja, nivojski pouk in prehajanje med nivoji v osnovni šoli, način preverjanja in ocenjevanja ob koncu obdobj, napredovanje in pogoji za dokončanje izobraževanja.

18. člen (izvajalci)

(1) Predšolsko vzgojo po programu za predšolske otroke s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo izvajajo javni vrtci, izjemoma pa tudi javni zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami, ki izvajajo ta program.

(2) Vzgojo in izobraževanje po programih s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo izvajajo javne šole v rednih oddelkih.

(3) Predšolsko vzgojo po prilagojenih programih za predšolske otroke izvajajo javni vrtci v razvojnih oddelkih, javni vrtci oziroma enote vrtcev, ki so ustanovljeni oziroma organizirani za izvajanje teh programov in javni zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami ter javni socialnovarstveni zavodi.

(4) Vzgojo in izobraževanje po prilagojenih programih izvajajo javne šole v rednih oddelkih ali v oddelkih s prilagojenimi programi, javne šole oziroma podružnice šol, ki so ustanovljene oziroma organizirane za izvajanje teh programov in javni zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami.

(5) Posebne programe vzgoje in izobraževanja izvajajo javne šole oziroma podružnice šol, ki so ustanovljene ali organizirane za izvajanje prilagojenih programov izobraževanja in

posebnega programa vzgoje in izobraževanja, javni zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami in javni socialnovarstveni zavodi.

(6) Vzgojne programe izvajajo javni zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami.

22. člen (organ, ki vodi postopek usmerjanja)

O usmerjanju otrok s posebnimi potrebami odloča na prvi stopnji Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

23. člen (komisija za usmerjanje)

Člen 1, 1 odstavek od 7:

(1) Za ugotovitev dejstev in okoliščin, ki so potrebne za optimalno usmeritev otroka se ustanovita prvo in drugostopna komisija za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami (v nadaljnjem besedilu: komisija za usmerjanje). Komisija za usmerjanje prve in druge stopnje daje strokovno mnenje.

24. člen (podlage za usmeritev)

Otroke s posebnimi potrebami se usmerja v programe vzgoje in izobraževanja ob upoštevanju njihovih potreb na telesnem, spoznavnem, čustvenem, socialnem področju ter posebnih zdravstvenih potreb. Pri tem se upošteva tudi otrokova dosežena raven razvoja, zmožnost za učenje in doseganje standardov znanja ter prognoza njegovega nadaljnega razvoja ob upoštevanju otrokovih primanjkljajev, ovir oziroma motenj kakor tudi kriterijev za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oziroma motenj.

25. člen (zahteva za uvedbo postopka)

(1) Postopek usmerjanja otroka s posebnimi potrebami se začne s pisno zahtevo staršev. Pisno zahtevo za usmerjanje lahko zase vloži tudi oseba starejša od 15. let (starejša mladoletnica oziroma starejši mladoletnik; v nadaljnjem besedilu: starejši mladoletnik). V primeru kolizije ravnanj med otrokom in starši se otroku določi skrbnika za posebne primere v skladu z zakonom, ki ureja družinska razmerja.

(2) Vzgojno-izobraževalni oziroma socialnovarstveni zavod, v katerega je ali bo otrok vključen, je dolžan vložiti zahtevo za začetek postopka, kadar oceni, da je potrebno preveriti ustreznost programa, v katerega je otrok vključen.

(3) Kadar se postopek ne začne na zahtevo staršev, je potrebno zahtevo za začetek postopka usmerjanja vročiti tudi njim.

(4) Vložnik zahteve mora pisni zahtevi za usmerjanje priložiti razpoložljivo strokovno dokumentacijo, ki se nanaša na posebne potrebe otroka.

(5) Pisna zahteva za začetek postopka usmerjanja se vloži na območni enoti Zavoda Republike Slovenije za šolstvo, pristojni glede na kraj stalnega prebivališča otroka s posebnimi potrebami.

(6) Postopek usmerjanja je uveden, ko Zavod Republike Slovenije za šolstvo prejme popolno zahtevo za začetek postopka usmerjanja.

(7) Zahteva za uvedbo postopka usmerjanja se lahko vloži pred vpisom v vzgojni, vzgojno-izobraževalni program ali posebni program vzgoje in izobraževanja ter ves čas, dokler je otrok vključen v te programe.

27. člen (strokovno mnenje)

(1) Komisija za usmerjanje prve stopnje v strokovnem mnenju predlaga usmeritev v ustrezni program vzgoje in izobraževanja ali pa ugotovi, da usmeritev ni potrebna.

(2) V strokovnem mnenju se opredeli vrsto in stopnjo primanjkljaja, ovire oziroma motnje ter se na podlagi ugotovljenih vzgojno-izobraževalnih potreb otroka poda predlog njegove usmeritve v ustrezen vzgojno-izobraževalni program.

(3) Strokovno mnenje vsebuje tudi elemente, na podlagi katerih se uveljavljajo pravice, ki jih določajo drugi predpisi.

29. člen (izpolnjevanje pogojev)

(1) Pred izdajo odločbe mora Zavod Republike Slovenije za šolstvo ugotoviti, ali lahko vzgojno-izobraževalni zavod, v katerega je oziroma bo otrok s posebnimi potrebami vključen, izpolnjuje pogoje za sprejem otroka oziroma za izvajanje ukrepov, povezanih s posebnimi potrebami otroka.

(2) Šteje se, da vzgojno-izobraževalni zavod izpolnjuje pogoje tudi, če se pooblastilo za izvajanje dodatne strokovne pomoči prenese na zavod, ki izvaja strokovne naloge iz drugega odstavka 20. člena tega zakona. Če vzgojno-izobraževalni zavod ne more izpolniti pogojev za sprejem otroka oziroma zagotoviti izvajanja ukrepov, povezanih s posebnimi potrebami otroka, mora Zavod Republike Slovenije za šolstvo, s sodelovanjem staršev, določiti najustreznejši vzgojno-izobraževalni zavod, ki izpolnjuje pogoje.

(3) Če se starši ne strinjajo s predlaganim vzgojno-izobraževalnim zavodom in ni mogoče uskladiti pričakovanj staršev z obstoječo mrežo vzgojno-izobraževalnih zavodov, vključi otroka v najbližji vzgojno-izobraževalni zavod, ki izpolnjuje pogoje za izvajanje odločbe o usmeritvi, Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

36. člen (individualizirani program)

Člen 1 in 2, 1 in 2 odstavek od 4:

(1) Vzgojno-izobraževalni zavod oziroma socialnovarstveni zavod mora najkasneje v roku 30 dni po dokončnosti odločbe izdelati za otroka s posebnimi potrebami individualizirani program.

(2) Z individualiziranim programom se v programu s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo določi organizacija in izvedba dodatne strokovne pomoči za:

- premagovanje primanjkljajev,
- izvajanje svetovalnih storitev,
- izvajanje učne pomoči.

POVZETEK:

Otroci z disleksijo so v zakonu o usmerjenju otrok s posebnimi potrebami opredeljeni kot otroci s specifičnimi učnimi težavami.

Ugotovimo lahko, da zakon otrokom z disleksijo omogoča:

- dodatno strokovno pomoč, ki se izvaja tedensko (pomoč za premagovanje primanjkljajev, ovir oziroma motenj, svetovalna storitev ali učna pomoč)
- dodatno strokovno pomoč na domu
- prilagoditev predmetnika, organizacije, načina preverjanja in ocenjevanja znanja
- napredovanje
- časovno razporeditev pouka

O usmerjanju na prvi stopnji odloča Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Komisija za usmerjenje prve in druge stopnje daje strokovno mnenje. Člane prve stopnje imenuje in razrešuje direktor oziroma direktorica Zavoda Republike Slovenije za šolstvo, člane druge stopnje pa imenuje in razrešuje minister. Komisije so imenovane glede na vrsto ovir, motenj in primanjkljajev. Komisija za usmerjanje si mora pred odločitvijo pridobiti pisno ali ustno mnenje otrokove vzgojiteljice oziroma vzgojitelja ali učiteljice oziroma učitelja. Postopek usmerjanja otroka s posebnimi potrebami se začne s pisno zahtevo staršev. Pisno zahtevo za usmerjanje lahko zase vloži tudi oseba starejša od 15 let.

Pred izdajo odločbe mora Zavod Republike Slovenije za šolstvo ugotoviti, ali lahko vzgojno-izobraževalni zavod, v katerega je oziroma bo otrok s posebnimi potrebami vključen, izpolnjuje pogoje za sprejem otroka oziroma za izvajanje ukrepov, povezanih s posebnimi potrebami otroka.

2.8 O DRUŠTVU BRAVO

2.8.1 Namen in dejavnosti društva

Društvo Bravo se je ustanovilo predvsem zato, da bi bilo v pomoč otrokom in mladostnikom s specifičnimi učnimi težavami. Oporo nudi tudi njihovim staršem, učiteljem in svetovalnim delavcem na šoli. Želijo ustvariti dobre pogoje za izobraževanje otrok in mladostnikov z tovrstnimi težavami, organizirati in spodbujati razne dejavnosti, ki omogočajo boljši razvoj let, ter pomagati uresničevati vse, kar je otrokom v zakonodaji tudi omogočeno.

Pospešiti želijo razvoj instrumentov za preverjanje sposobnosti, spretnosti in veščin otrok s specifičnimi učnimi težavami ter razviti več terapevtskih oblik dela z njimi.

2.8.2 Dejavnosti društva

Društvo ozavešča strokovno in laično javnost o vzgojno-izobraževalnih potrebah otrok in mladostnikov s specifičnimi učnimi težavami ter pripravlja učne in tehnične pripomočke (npr. računalniških programov) za te otroke v skladu s predpisi.

Svetujejo in nudijo pomoč staršem, šolskim strokovnim delavcem in drugim strokovnjakom v zvezi s prepoznavanjem vzgojno-izobraževalnih potreb, prilagoditvami, učinkovitimi pristopi in metodami pomoči za otroke s tovrstnimi težavami.

Zavzemajo se za ustrezne učne in tehniške pripomočke za otroke in mladostnike. Zagovarjajo v pomoč otrokom, mladostnikom in staršem pri uveljavitvi zakonsko opredeljenih pravic.

Spremljajo in vrednotijo uspešnost ukrepov pri pomoči otrokom in mladostnikom s specifičnimi učnimi težavami, sodelujejo z vladnimi organizacijami pri pripravi dokumentov, kateri urejajo vzgojo in izobraževanje teh otrok, spodbujajo raziskovalne dejavnosti na tem področju in sodelujejo z raznimi ustanovami, zvezami in društvi s podobno dejavnostjo v Republiki Sloveniji, z mednarodnimi organizacijami za pomoč otrokom s specifičnimi učnimi težavami, z UNICEF-om; UNESC-m, društvi za otroke s posebnimi potrebami in druge.

Ukvarjajo se s humanitarno dejavnostjo v obliki zbiranja finančnih sredstev za specialne učne in tehnične pripomočke in za štipendije srednješolcev ter študentov s specifičnimi učnimi težavami.

3 EMPIRIČNI DEL

3.1 VZOREC

Zajela sem štiri skupine anketirancev:

- Starše otrok in mladostnikov z disleksijo - odzvalo se je 56 anketirancev
- Učence in dijake - odzvalo se je 233 anketirancev
- Učitelje oziroma profesorje - odzvalo se je 286 anketirancev
- Zaposlene v svetovalnih službah oziroma koordinatorje dela z otroki s posebnimi potrebami - odzvalo se je 68 anketirancev

Podatki so bili zbrani s pomočjo spletnih anketnih vprašalnikov (priloga 1, 2, 3, 4), dostopnih le določeni skupini ljudi. Povezava anketnega vprašalnika za starše otrok in mladostnikov z disleksijo je bila večinoma poslana preko gospoda Matjaža Marussiga staršem v društvu BravoMi.

Povezava anketnega vprašalnika za učence/dijake je bila poslana po Facebook-u, prijateljem, ki so vprašalnik posredovali tudi svojim prijateljem. Na pomoč mi je priskočila sestra in nekaj mlajših prijateljic, ki so za pošiljanje vprašalnik poslale osnovnošolcem.

Povezava anketnega vprašalnika za učitelje/profesorje in vprašalnik za svetovalno službo oziroma koordinatorja dela z otroki s posebnimi potrebami sta bila poslana po elektronski pošti na osnovne in srednje šole preko seznamov Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport. Vprašalnike sem poslala na 452 osnovnih šol, na 182 srednjih šol in 51 profesorjem na Srednji zdravstveni šoli Celje. Vprašalniki so bili poslani tudi preko družinskih prijateljev, ki poučujejo na nekaterih šolah.

3.2 ČAS RAZISKAVE

- Anketni vprašalnik za starše otrok in mladostnikov z disleksijo je bil v spletni obliki odprt od 3. 12. 2015 do 31. 1. 2016.
- Anketni vprašalnik za učenci in dijake o poznavanju disleksije je bil v spletni obliki odprt od 16. 1. 2015 do 25. 1. 2016.
- Anketni vprašalnik za učitelje oziroma profesorje o poznavanju disleksije je bil v spletni obliki odprt od 25. 1. 2015 do 31. 1. 2016.
- Anketni vprašalnik za svetovalno službo oziroma koordinatorja dela z otroki s posebnimi potrebami je bil v spletni obliki odprt od 25. 1. 2015 do 31. 1. 2016.

3.3 OBDELAVA PODATKOV

Smiselna razporeditev po skupinah mi je pomagala pri razlagah. Odgovore sem razvrstila glede na hipoteze, ki sem jih postavila in podatke, ki so me zanimali. Pri tem sem uporabila programa Microsoft Office Word in Microsoft Office Excel.

- **Anketni vprašalnik za starše otrok in mladostnikov z disleksijo:**
Izpolnjene anketne vprašalnike sem razvrstila po starostnih skupinah otrok in mladostnikov z disleksijo: mlajši od 9 let, od 9 do 14 let, od 15 do 18 let in starejši od 18 let. Želela sem ugotoviti poglede in izkušnje staršev glede na starost njihovih otrok. Pri nalogi sem upoštevala, da so vzorci pri razlagi razporejeni glede na starost otrok majhni.
- **Anketni vprašalnik za učence in dijake o poznavanju disleksije:**
Izpolnjene anketne vprašalnike sem razvrstila glede na spol in raven izobraževanja (ali obiskujejo osnovno/srednjo šolo). Želela sem ugotoviti, ali obstaja razlika v pogledih srednješolcev in osnovnošolcev na disleksijo. Prav tako sem želela ugotoviti, kolikšno je poznavanje disleksije po spolu anketirancev.
- **Anketni vprašalnik za učitelje oziroma profesorje o poznavanju disleksije:**
Izpolnjene anketne vprašalnike sem razvrstila po spolu, starostnem obdobju, od 20 do 30 let, od 30 do 40 let in starejši od 40 let, in poučevanju na osnovni (razredna, predmetna stopnja) in srednji šoli. Ugotoviti sem želela kako, učitelji/profesorji glede na starost, spol, raven poučevanja poznajo disleksijo.
- **Anketni vprašalnik za svetovalno službo oziroma koordinatorja dela z otroki s posebnimi potrebami:**
Nekatere odgovore sem razvrstila po skupinah glede na število otrok na posamezni šoli: osnovna šola (do 100 otrok, od 101 do 200, od 201 do 300, od 301 do 400, od 401 do 500, od 501 do 600, od 601 do 700, od 701 do 800, od 901 do 1000, nad 1001) in srednja šola (od 101 do 200, od 301 do 400, od 401 do 500, od 501 do 600, od 601 do 700, od 701 do 800, od 801 do 900). Rezultati so prikazani posebej za osnovne in srednje šole. Pri interpretaciji pa sem upoštevala skupno število (68), sicer bi bil prikaz preveč razdrobljen.

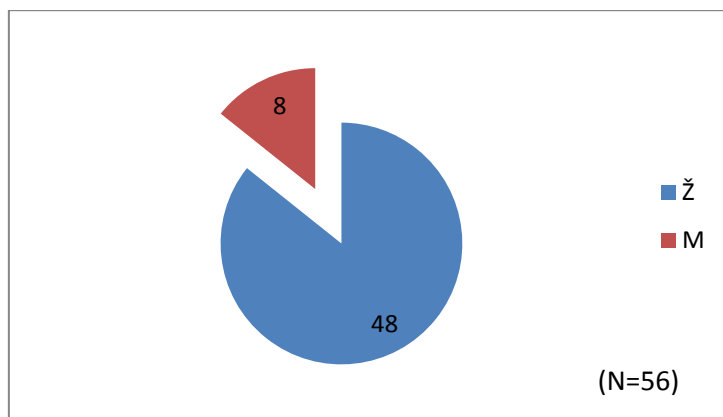
3.4 REZULTATI RAZISKAVE

Na naslednjih straneh so v tabelah in grafih predstavljeni rezultati anketnih vprašalnikov za vsako vprašanje posebej. Na koncu vsakega vprašalnika je navedena razlaga.

3.5 ANALIZA SPLETNIH VPRAŠALNIKOV

3.5.1 VPRAŠALNIK ZA STARŠE OTROK IN MLADOSTNIKOV Z DISLEKSIJO

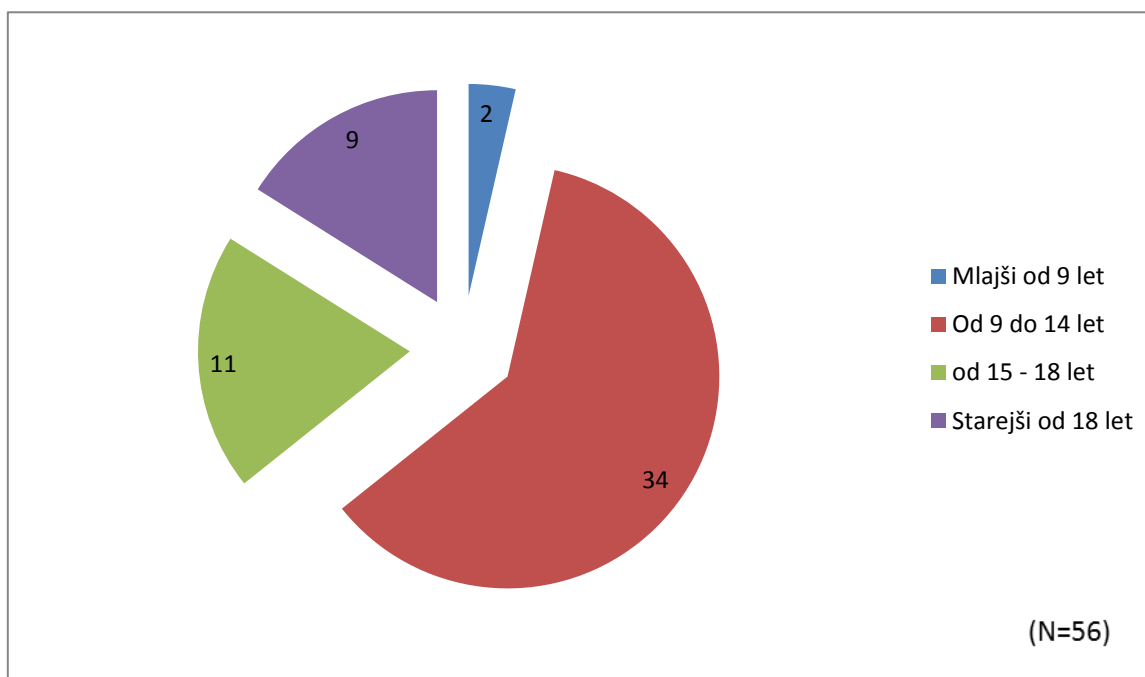
1. vprašanje: Spol

Graf 1: Prikaz spola anketirancev

Ugotoviti sem želela, koliko očetov in mater se je udeležilo izpolnjevanja anket. Od 56 udeležencev se je izpolnjevanja udeležilo 48 mater in 8 očetov.

2. vprašanje: Imam otroka oziroma mladostnika z disleksijo, ki je v starostnem obdobju

Graf 2: Prikaz starostnega obdobja otroka/mladostnika z disleksijo

Največ (34) je odgovarjalo staršev, ki imajo otroka v starostnem obdobju od 9 do 14 let.

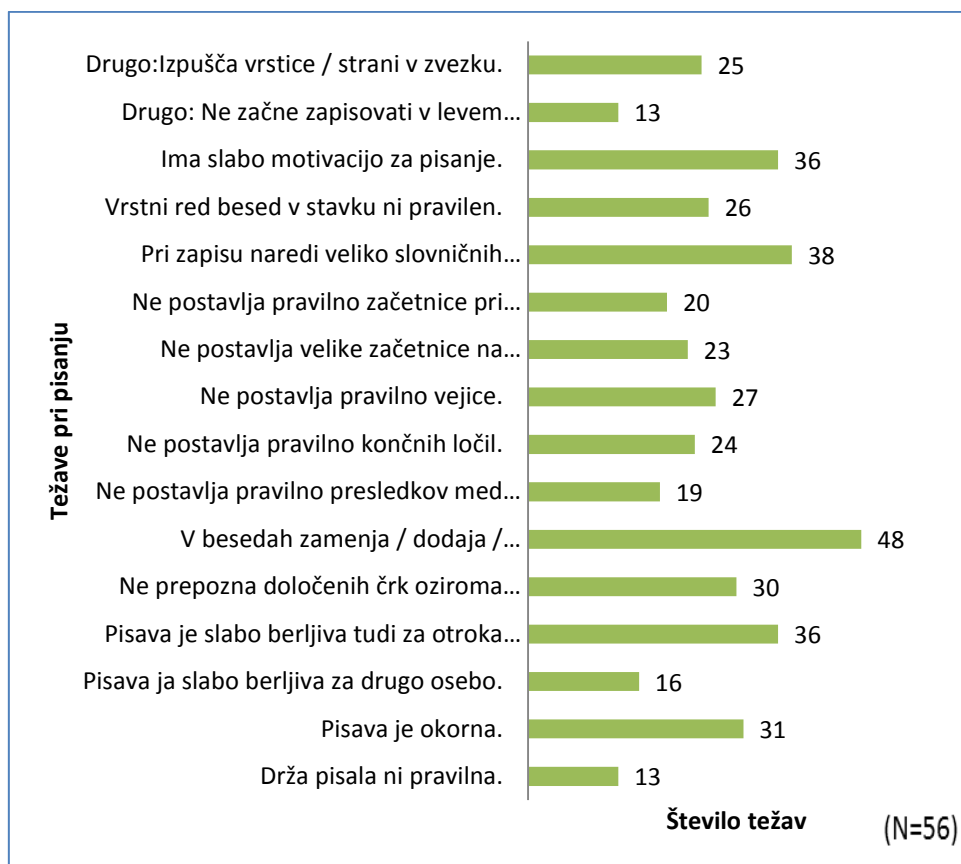
Ugotoviti sem želela, v katerem starostnem obdobju imajo anketiranci otroka/mladostnika z disleksijo. Od 56 udeležencev ima 34 staršev otroka v starostnem obdobju od 9 do 14 let. Takoj za njimi sledijo mladostniki v starostnem obdobju od 15 do 18 let, 11 staršev. Presenetljivo je, da se je ankete udeležilo kar 9 staršev mladostnikov starejši od 18 let, medtem ko sta se udeležili samo 2 materi otrok starostne skupine mlajših od 9 let.

3. vprašanje: Kakšna je bila glavna težava, ki je vodila v prepoznavanje disleksije?

a) Težave pri pisanju – kaj natančno?

Preglednica 1: Prikaz težav pri pisanju, ki so vodile v prepoznavanje disleksije otrok/mladostnikov, glede na starostno skupino (prikaz odprtih odgovorov, možnih je več odgovorov)

TEŽAVE PRI PISANJU	STAROSTNO OBDOBJE				Skupaj
	Mlajši od 9 let	Od 9 do 14 let	Od 15 – 18 let	Starejši od 18 let	
Drža pisala ni pravilna.	2	6	4	1	13
Pisava je okorna.	2	15	10	4	31
Pisava ja slabo berljiva za drugo osebo.	1	11	1	3	16
Pisava je slabo berljiva tudi za otroka samega.	1	20	9	6	36
Ne prepozna določenih črk oziroma potrebuje več časa, da prepozna ali si priključ v spomin določeno črko.	1	19	5	5	30
V besedah zamenja/dodaja/odvzema črke.	2	27	10	9	48
Ne postavlja pravilno presledkov med besedami.	1	12	2	4	19
Ne postavlja pravilno končnih ločil.	0	13	7	4	24
Ne postavlja pravilno vejice.	0	16	6	5	27
Ne postavlja velike začetnice na začetku povedi.	1	17	4	1	23
Ne postavlja pravilno začetnice pri lastnih imenih.	0	13	5	2	20
Pri zapisu naredi veliko slovničnih napak.	0	24	7	7	38
Vrstni red besed v stavku ni pravilen.	2	15	4	5	26
Ima slabo motivacijo za pisanje.	1	21	8	6	36
Drugo: Ne začne zapisovati v levem robu vrstice, ampak zapis zamika proti desni.	0	10	2	1	13
Drugo: Izpušča vrstice/strani v zvezku.	2	14	4	5	25
Skupaj					425

Graf 3: Prikaz težav pri pisanju, ki so vodile v prepoznavanju disleksije otrok/mladostnikov

S tem vprašanjem sem želela pridobiti odgovore na najpogostejše izpostavljene težave s strani staršev. Opazimo lahko, da se pojavljajo vse težave in da je izpostavljeno veliko odgovorov. Izpostavljeni sta bili »V besedah zamenja/dodaja/odvzema črke« in »Pri zapisu naredi veliko slovničnih napak«. Najmanj sta bili izpostavljeni »Drža pisala ni pravilna« in »Pisava je slabo berljiva za drugo osebo«. Veliko staršev je dodatno navedlo, da otrok ne začne zapisovati v levem robu vrstice, ampak zapis zamika proti desni in da Izpušča vrstice/strani v zvezku (razvidno iz Preglednice 1).

V starostnem obdobju mlajših od 9 let ni bila izpostavljena težava »Pri zapisu naredi veliko slovničnih napak«, ampak je bilo izpostavljenih več drugih težav, kot so »Drža pisala ni pravilna«, »Pisava je okorna« in »V besedah zamenja/dodaja/odvzema črke« (ostalo je razvidno iz preglednice).

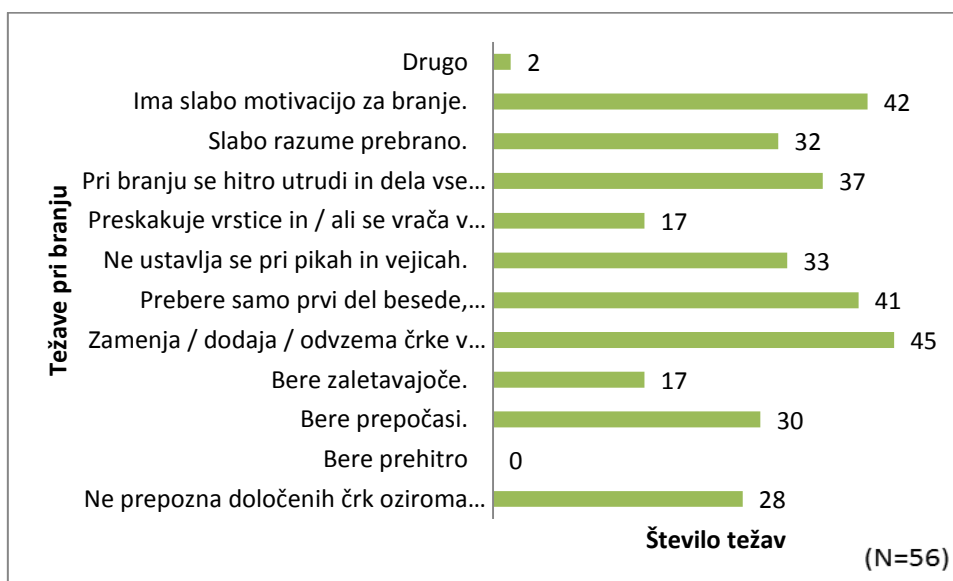
V starostnem obdobju od 9 do 14 let in nad 18 let sta bili izpostavljeni enaki težavi, kot sta bili izpostavljeni kot najpogostejši od vseh v vseh starostnih skupinah.

V starostnem obdobju od 15 do 18 let pa je bila poleg težave »V besedah zamenja / dodaja / odvzema črke« izpostavljena še »Pisava je okorna«.

b) Težave pri branju – kaj natančno?

Preglednica 2: Prikaz težav pri branju, ki so vodile v prepoznavanje disleksije otrok/mladostnikov, glede na starostno skupino (prikaz odprtih odgovorov, možnih je več odgovorov)

TEŽAVE PRI BRANJU	STAROSTNO OBDOBJE				Skupaj
	Mlajši od 9 let	Od 9 do 14 let	Od 15 – 18 let	Starejši od 18 let	
Ne prepozna določenih črk oziroma potrebuje več časa, da jih prepozna.	1	17	5	5	28
Bere prehitro.	0	0	0	0	0
Bere prepočasi.	1	17	7	5	30
Bere zaletavajoče.	0	13	2	2	17
Zamenja / dodaja / odvzema črke v besedah.	1	28	8	8	45
Prebere samo prvi del besede, preostanek pa si izmisli oziroma ugiba.	2	25	7	7	41
Ne ustavlja se pri pikah in vejicah.	2	22	5	4	33
Preskakuje vrstice in / ali se vrača v isto vrstico.	0	12	3	2	17
Pri branju se hitro utruji in dela vse več napak.	1	24	6	6	37
Slabo razume prebrano.	1	22	6	3	32
Ima slabo motivacijo za branje.	1	26	8	7	42
Drugo	0	1	1	0	2
Skupaj					324

Graf 4: Prikaz težav pri branju, ki so vodile v prepoznavanju disleksije otrok/mladostnikov

Z naslednjim vprašanjem sem želela ugotoviti, katere težave pri branju so bile najpogostejše izpostavljene s strani staršev. Izpostavljeni sta bili »Zamenja/dodaja/odvzema črke v besedah« in »Ima slabo motivacijo za branje«. Noben od staršev ni navedel težave »Bere prehitro«.

V starostnem obdobju mlajši od 9 let nista bili izpostavljeni najpogostejši težavi, ampak »Prebere samo prvi del besede, preostanek pa si izmisli oziroma ugiba« in »Ne ustavlja se pri pikah in vejicah«.

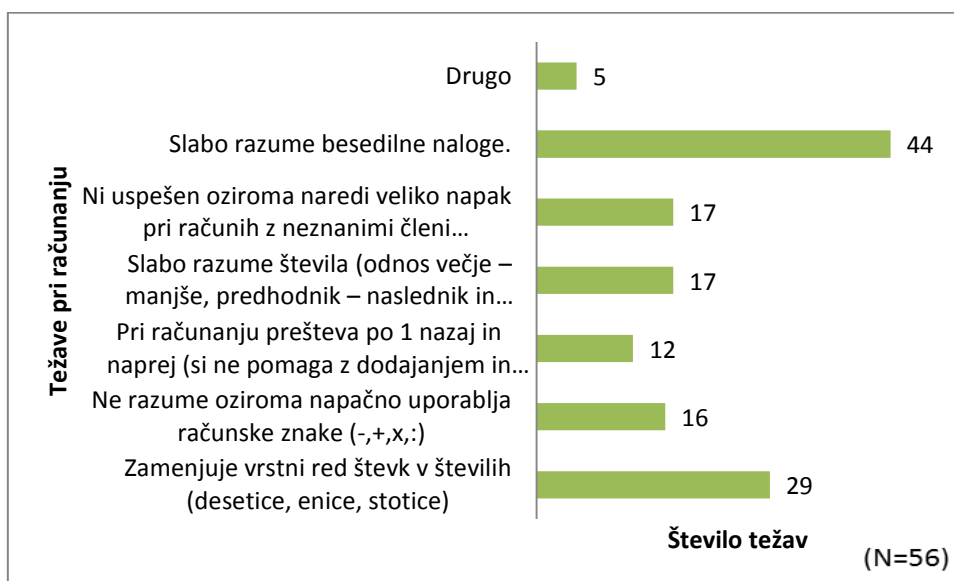
V starostnih obdobjih od 9 do 14 let, od 15 do 18 let in nad 18 let sta bili izpostavljeni enaki težavi, kot sta bili izpostavljeni kot najpogostejši od vseh.

Opazimo lahko, da se tudi pri branju pojavljajo različne težave in da je izpostavljeno veliko odgovorov. Nihče pa ni izpostavil, da otrok bere prehitro.

c) Težave pri računanju – kaj natančno?

Preglednica 3: Prikaz težav pri računanju, ki so vodile v prepoznavanje disleksije otrok/mladostnikov, glede na starostno skupino (prikaz odprtih odgovorov, možnih je več odgovorov)

TEŽAVE PRI RAČUNANJU	STAROSTNO OBDOBJE				Skupaj
	Mlajši od 9 let	Od 9 do 14 let	Od 15 – 18 let	Starejši od 18 let	
Zamenjuje vrstni red števk v številih (desetice, enice, stotice)	1	20	5	3	29
Ne razume oziroma napačno uporablja računske znake (-,+,x,:)	0	10	4	2	16
Pri računanju prešteva po 1 nazaj in naprej (si ne pomaga z dodajanjem in odzemanjem desetic oziroma z drugimi aritmetičnimi dejstvi).	0	10	1	1	12
Slabo razume števila (odnos večje – manjše, predhodnik – naslednik in podobno).	1	14	2	0	17
Ni uspešen oziroma naredi veliko napak pri računih z neznanimi členi (računski izrazi s »koliko«).	0	14	3	0	17
Slabo razume besedilne naloge.	1	28	8	7	44
Drugo	0	4	1	0	5
Skupaj					140

Graf 5: Prikaz težav pri računanju, ki so vodile v prepoznavanju disleksije otrok/mladostnikov

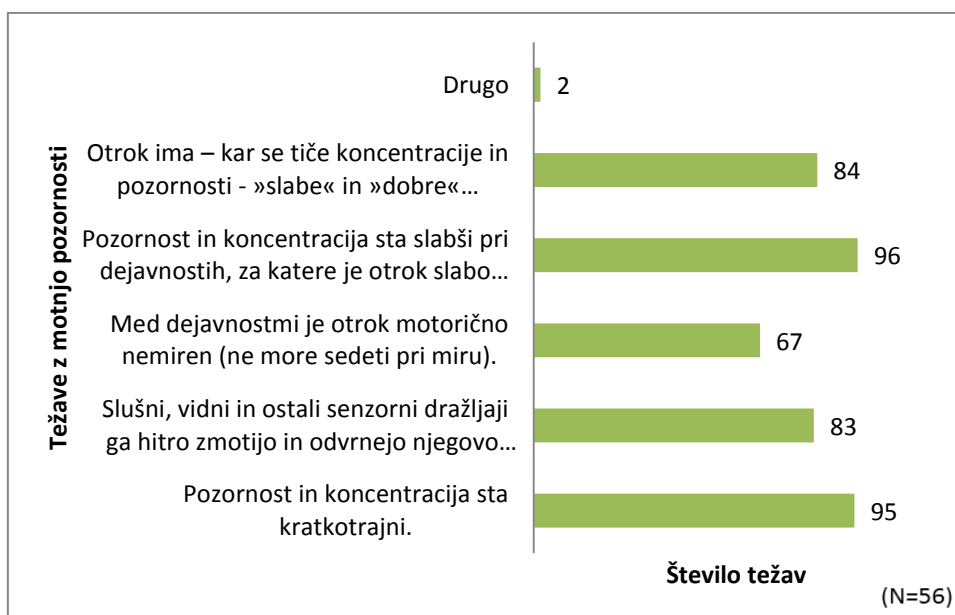
Ugotoviti sem želela, katere težave pri računanju so bile najpogostejše izpostavljene s strani staršev. Izpostavljeni sta bili »Slabo razume besedilne naloge«, kar je povezano s težavami pri branju, in »Zamenjuje vrstni red števk v številih (desetice, enice, stotice)«. Najmanj izpostavljena težava je bila »Pri računanju prešteva po 1 nazaj in naprej (si ne pomaga z dodajanjem in odzemanjem desetic oziroma z drugimi aritmetičnimi dejstvi)«.

Najpogostejši težavi sta bili izpostavljeni tudi v vsakem starostnem obdobju. Opažam pa, da dva odgovora bolj izstopata od ostalih.

d) Težave z motnjo pozornosti – kaj natančno?

Preglednica 4: Prikaz težav z motnjo pozornosti, ki so vodile v prepoznavanje disleksije otrok/mladostnikov, glede na starostno skupino (prikaz odprtih odgovorov, možnih je več odgovorov)

TEŽAVE Z MOTNJO POZORNOSTI	STAROSTNO OBDOBJE				Skupaj
	Mlajši od 9 let	Od 9 do 14 let	Od 15 – 18 let	Starejši od 18 let	
Pozornost in koncentracija sta kratkotrajni.	2	25	62	6	95
Slušni, vidni in ostali senzorni dražljaji ga hitro zmotijo in odvrnejo njegovo pozornost od naloge.	2	19	54	8	83
Med dejavnostmi je otrok motorično nemiren (ne more sedeti pri miru).	1	17	45	4	67
Pozornost in koncentracija sta slabši pri dejavnostih, za katere je otrok slabo motiviran, pri dejavnostih, za katere je dobro motiviran pa presenetljivo dobri in dolgotrajni.	1	25	62	8	96
Otrok ima – kar se tiče koncentracije in pozornosti - »slabe« in »dobre« dni (je »vremenski«).	1	24	55	4	84
Drugo	0	1	1	0	2
Skupaj					427

Graf 6: Prikaz težav z motnjo pozornosti, ki so vodile v prepoznavanju disleksije otrok/mladostnikov

Ugotoviti sem želela, katere težave z motnjo pozornosti so bile najpogostejše izpostavljene s strani staršev. Izpostavljeni sta bili »Pozornost in koncentracija sta slabši pri dejavnostih, za katere je otrok slabo motiviran, pri dejavnostih, za katere je dobro motiviran pa presenetljivo dobri in dolgotrajni« in »Pozornost in koncentracija sta kratkotrajni«. Najmanj izpostavljena težava je bila »Med dejavnostmi je otrok motorično nemiren (ne more sedeti pri miru)«.

V starostnem obdobju mlajši od 9 let in starejši od 18 let ni bila izpostavljena težava »Pozornost in koncentracija sta slabši pri dejavnostih, za katere je otrok slabo motiviran, pri dejavnostih, za katere je dobro motiviran pa presenetljivo dobri in dolgotrajni«, ampak je bila poleg druge najpogostejše izpostavljene težave, izpostavljena tudi »Slušni, vidni in ostali senzorni dražljaji ga hitro zmotijo in odvrnejo njegovo pozornost od naloge«.

V starostnem obdobju od 9 do 14 let in od 15 do 18 let pa sta bili izpostavljeni obe najpogostejši težavi.

Kot pri težavah s pisanjem in branjem tudi tukaj težko rečemo, da kakšna težava posebej izstopa.

e) Težave z nespretnostjo – kaj natančno?

Preglednica 5: Prikaz težav z nespretnostjo, ki so vodile v prepoznavanje disleksije otrok/mladostnikov, glede na starostno skupino (prikaz odprtih odgovorov, možnih je več odgovorov)

TEŽAVE Z NESPRETNOSTJO	STAROSTNO OBDOBJE				Skupaj
	Mlajši od 9 let	Od 9 do 14 let	Od 15 – 18 let	Starejši od 18 let	
Pri različnih športih ali / in igrah je motorično manj spreten.	1	13	3	6	23
Drža pisala ni pravilna.	2	13	5	1	21
Pozno se je naučil različnih spretnosti (zavezovanje vezalk, zapenjanje gumbov, delo s škarjami).	2	20	8	5	35
Ima težave s prostorsko orientacijo (se zadeva v stvari, se »izgublja« v šoli in drugih znanih krajih oziroma prostorih).	0	9	0	2	11
Ima težave pri branju zemljevidov / preglednic.	1	14	1	3	19
Nerad likovno ustvarja (slika, kipari, riše.).	0	8	4	4	16
Drugo	0	5	1	0	6
Skupaj					131

Graf 7: Prikaz težav z nespretnostjo, ki so vodile v prepoznavanju disleksije otrok/mladostnikov

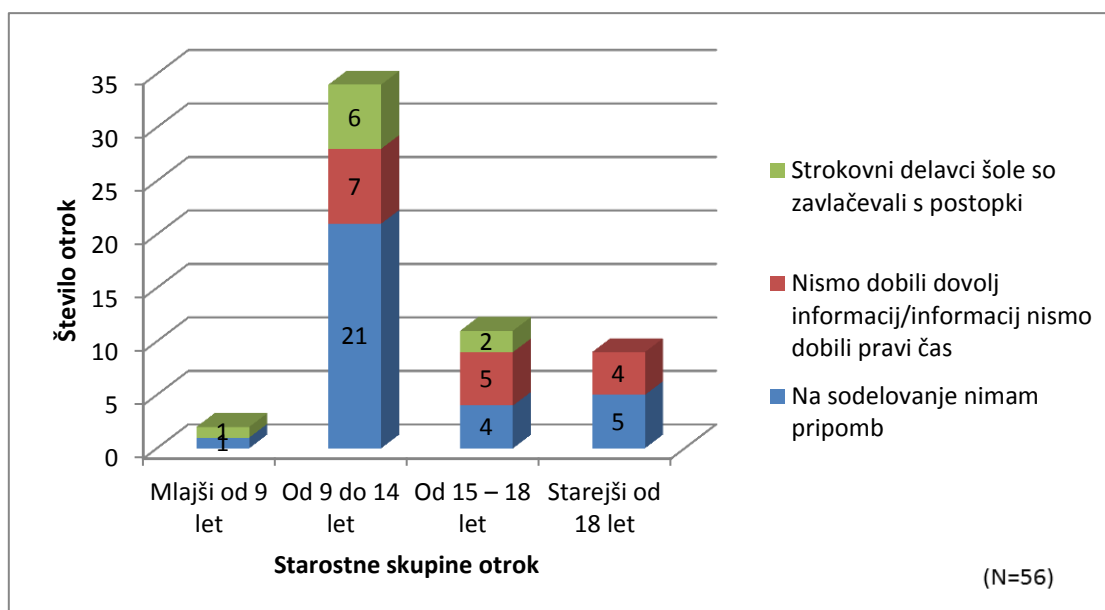
Ugotoviti sem želela, katere težave z nespretnostjo so bile najpogostejše izpostavljene s strani staršev. Izpostavljeni sta bili »Pozno se je naučil različnih spretnosti (zavezovanje vezalk, zapenjanje gumbov, delo s škarjami)« in »Pri različnih športih ali/in igrah je motorično manj spreten«. Najmanj izpostavljena težava je bila »Ima težave s prostorsko orientacijo (se zadeva v stvari, se »izgublja« v šoli in drugih znanih krajih oziroma prostorih)«.

V starostnem obdobju mlajši od 9 let in od 15 do 18 let ni bila izpostavljena težava »Pri različnih športih ali/in igrah je motorično manj spreten«, ampak je bila poleg druge najpogostejše izpostavljene težave, izpostavljena tudi »Drža pisala ni pravilna«.

V starostnem obdobju od 9 do 14 let in starejši od 18 let pa sta bili izpostavljeni obe najpogostejši težavi.

Ugotavljam, da težava »Pozno se je naučil različnih spretnosti (zavezovanje vezalk, zapenjanje gumbov, delo s škarjami)« najbolj izstopa, ostale so približno enakovredno izbrane.

4. vprašanje: Kako bi ocenili sodelovanje s strokovnimi delavci šole v postopku usmeritve (pridobivanje odločbe)?

Graf 8: Prikaz ocen sodelovanja s strokovnimi delavci šole v postopku usmeritve (pridobivanje odločbe)

S postavljenim vprašanjem sem želela izvedeti, kako starši ocenjujejo sodelovanje s strokovnimi delavci šole v postopku usmeritve (pridobivanje odločbe). Približno polovica staršev, 31 od 56 (55 %) ni imela pripomb na sodelovanje, 16 staršev meni, da niso dobili dovolj informacij, 9 staršev pa je menilo, da so strokovni delavci šole zavlačevali s postopki.

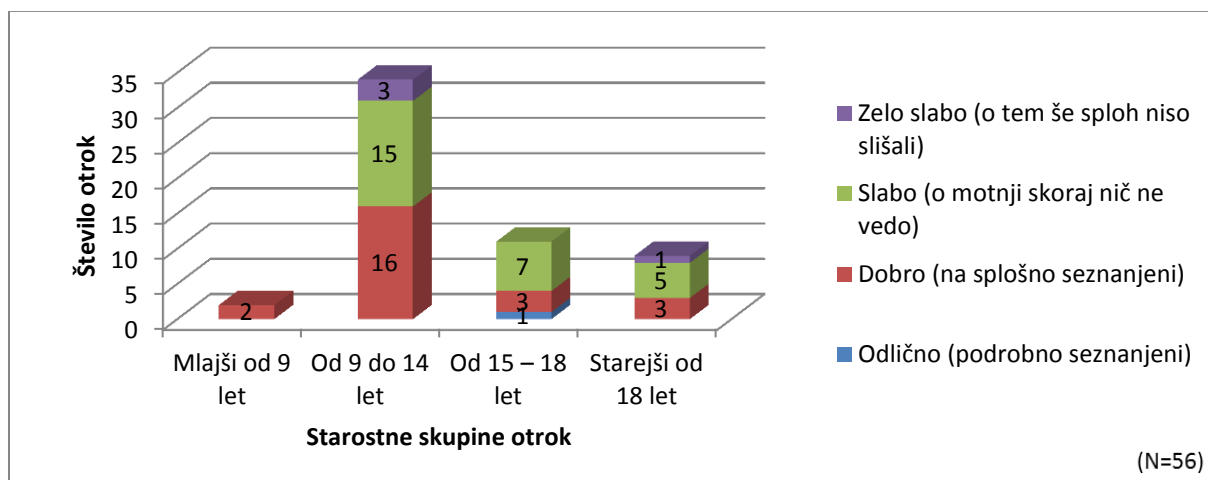
Eden od staršev otroka mlajši od 9 let meni, da so strokovni delavci šole zavlačevali s postopki, drug pa na sodelovanje nima pripomb.

21 staršev otrok v starostnem obdobju od 9 do 14 let na sodelovanje nimajo pripomb, 7 jih meni, da niso dobili dovolj informacij/informacij niso dobili pravi čas, 6 staršev pa je mnenja, da so strokovni delavci šole zavlačevali s postopki.

5 staršev mladostnikov v starostnem obdobju od 15 do 18 let meni, da niso dobili dovolj informacij/informacij pravi čas, 4 starši na sodelovanje nimajo pripomb, 2 starša pa sta mnenja, da so strokovni delavci šole zavlačevali s postopki.

5 staršev mladostnikov v obdobju starejši od 18 let na sodelovanje nimajo pripomb, 4 starši pa informacij niso dobili dovolj/pravi čas.

5. vprašanje: Koliko so večinoma po vašem mnenju učitelji/profesorji na šoli, ki jo otrok obiskuje, seznanjeni z disleksijo?

Graf 9: Prikaz ocen, koliko so učitelji/profesorji seznanjeni z disleksijo na šoli, ki jo otrok obiskuje

Ugotoviti sem želela, koliko so večinoma po mnenju staršev otrok/mladostnikov z disleksijo učitelji/profesorji na šoli, ki jo otrok obiskuje, seznanjeni z disleksijo. Od 56 staršev so 4 podali mnenje, da so zelo slabo seznanjeni z disleksijo in 27 staršev, da so slabo seznanjeni. 24 staršev meni, da so učitelji/profesorji dobro seznanjeni, eden pa, da odlično. Ugotavljam, da dobra polovica staršev (55 %) meni, da so učitelji slabo oziroma zelo slabo seznanjeni z disleksijo.

Starša otroka v starostnem obdobju mlajši od 9 let menita, da so učitelji dobro (na splošno seznanjeni z disleksijo).

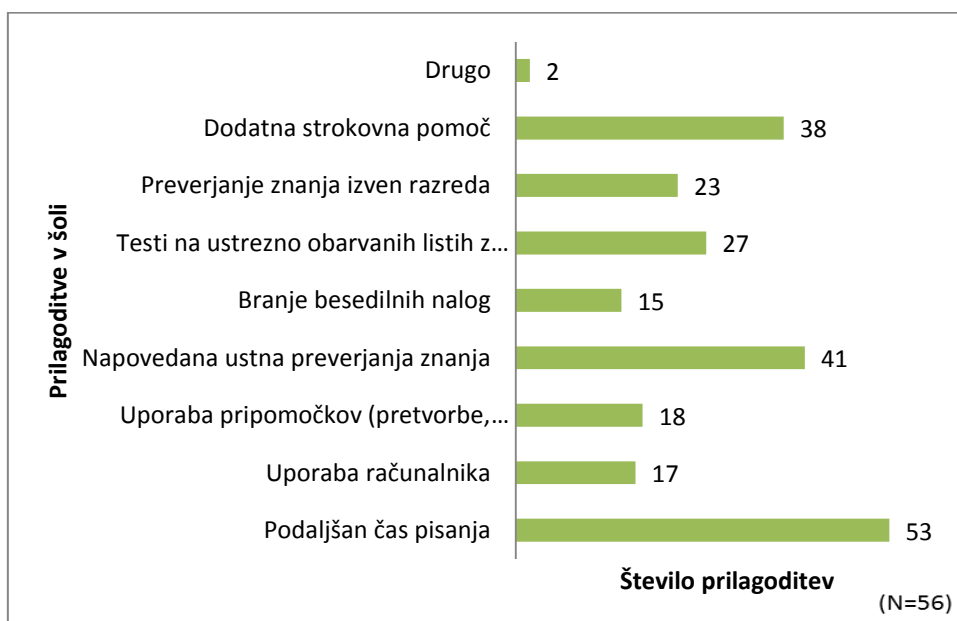
16 staršev, ki imajo otroka v starostnem obdobju od 9 do 14 let, so enakega mnenja kot starša otrok v starostnem obdobju mlajši od 9 let, 15 jih meni, da o motnji skoraj nič ne vedo, 3 pa so mnenja, da o tem učitelji še sploh niso slišali.

7 staršev mladostnikov v starostnem obdobju od 15 do 18 let je mnenja, da so učitelji/profesorji slabo seznanjeni z disleksijo, 3 so mnenja, da dobro, 1 starš pa meni, da so odlično s tem seznanjeni. 5 staršev mladostnikov starejših od 18 let je mnenja, da so profesorji slabo seznanjeni z disleksijo, 3 starši, da so na splošno seznanjeni, en starš pa je mnenja, da o tem še sploh niso slišali.

6. vprašanje: Kakšne prilagoditve ima vaš otrok v šoli?

Preglednica 6: Prikaz prilagoditev, ki jih ima otrok v šoli glede na starostno skupino (prikaz zaprtih odgovorov, možnih je več odgovorov)

PRILAGODITVE	STAROSTNO OBDOBJE				Skupaj
	Mlajši od 9 let	Od 9 do 14 let	Od 15 – 18 let	Starejši od 18 let	
Podaljšan čas pisanja	2	33	11	7	53
Uporaba računalnika	0	7	5	5	17
Uporaba pripomočkov (pretvorbe, poimenovanja,...)	1	13	2	2	18
Napovedana ustna preverjanja znanja	1	24	10	6	41
Branje besedilnih nalog	1	13	0	1	15
Testi na ustrezno obarvanih listih z določeno pisavo in velikostjo črk	0	19	5	3	27
Preverjanje znanja izven razreda	0	17	4	2	23
Dodatna strokovna pomoč	1	26	8	3	38
Drugo	0	2	0	0	2
Skupaj					234

Graf 10: Prikaz prilagoditev, ki jih ima otrok v šoli

Z odgovori staršev na to vprašanje sem želela ugotoviti, kakšne prilagoditve imajo otroci/mladostniki v šoli. Najbolj izpostavljeni prilagoditvi sta bili »Podaljšan čas pisanja« in

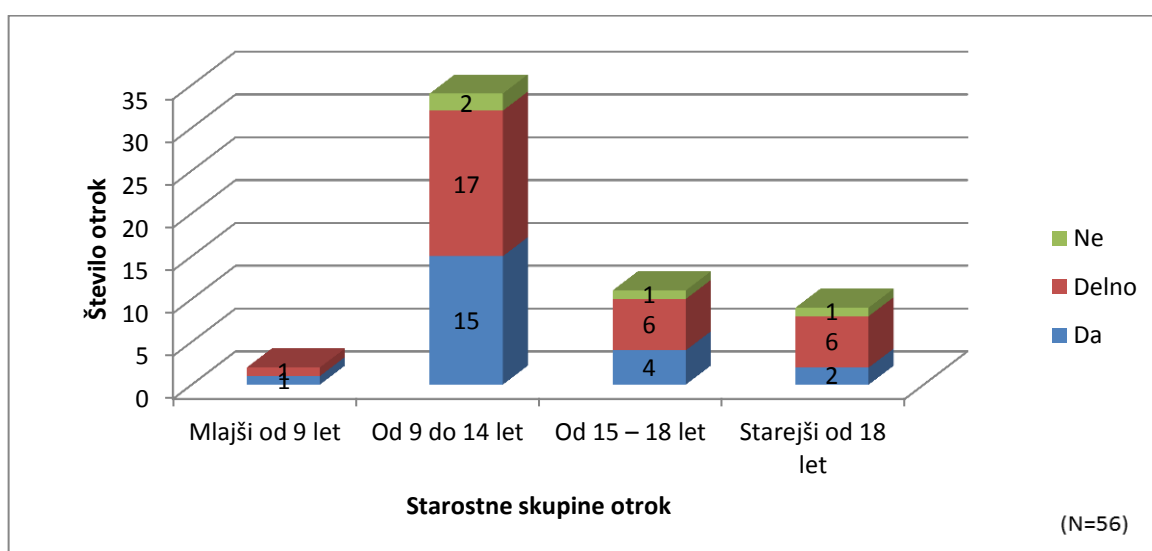
»Napovedana ustna preverjanja znanja«. Najmanj izpostavljena prilagoditev pa je bila »Branje besedilnih nalog«.

Otroka v starostnem obdobju mlajši od 9 let imata oba izpostavljeno prilagoditev, ki jima omogoča podaljšan čas pisanja.

Otroci v starostnem obdobju od 9 do 14 let imajo že omenjeni najbolj izpostavljeni prilagoditvi, poleg teh dveh pa tudi »Dodatno strokovno pomoč«.

Mladostniki v starostnem obdobju od 15 do 18 let in starejši od 18 let imajo že omenjeni najbolj izpostavljeni prilagoditvi.

7. vprašanje: Ali učitelji večinoma upoštevajo prilagoditve, ki naj bi jih otroci imeli?

Graf 11: Prikaz upoštevanja prilagoditev, ki naj bi jih otrok imel

Ugotoviti sem želela, ali po mnenju staršev učitelji večinoma upoštevajo prilagoditve, ki naj bi jih otroci imeli.

Od 56 staršev jih 22 (40 %) meni, da učitelji upoštevajo prilagoditve, medtem ko 4 starši tega ne potrjujejo. Največ (30 oziroma 53 %) jih meni, da učitelji delno upoštevajo prilagoditve.

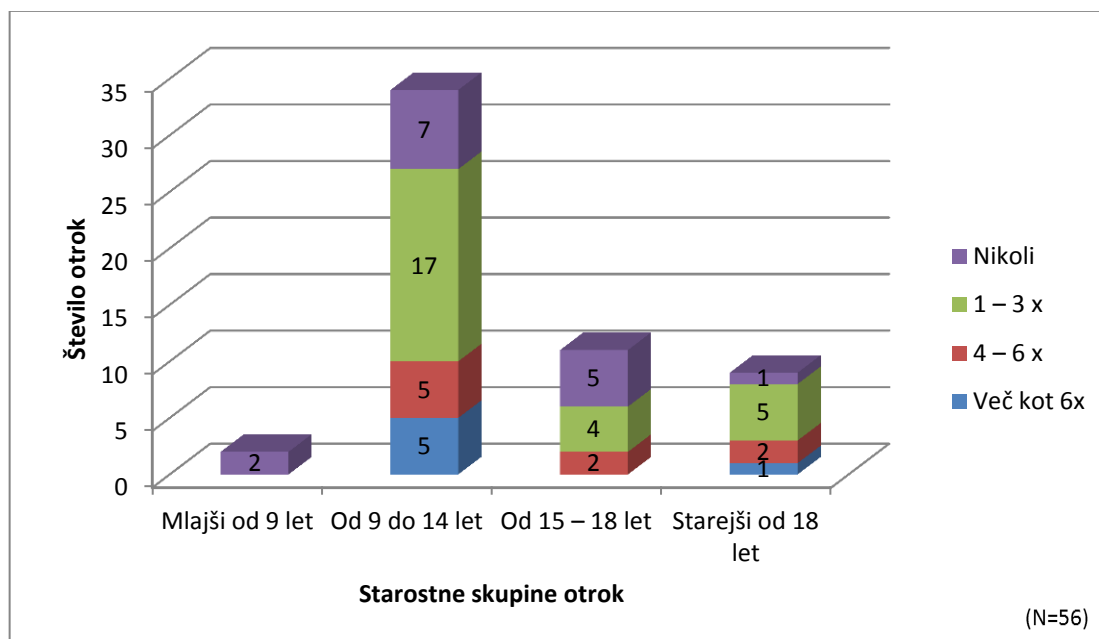
En starš otroka v starostnem obdobju mlajši od 9 let je mnenja, da učitelji delno upoštevajo prilagoditve, drug starš pa je mnenja, da jih upoštevajo.

17 staršev v starostnem obdobju od 9 do 14 let so mnenja, da učitelji delno upoštevajo prilagoditve, 15 jih je mnenja, da jih upoštevajo, 2 starša pa menita, da ne.

6 staršev mladostnikov od 15 do 18 let so mnenja, da profesorji delno upoštevajo prilagoditve, 4 so mnenja, da jih upoštevajo, en pa, da prilagoditev ne upoštevajo.

6 staršev mladostnikov starejših od 18 let meni, da prilagoditve profesorji delno upoštevajo, 2, da jih in 1 starš, da jih ne.

8. vprašanje: Kolikokrat v povprečju ste zaradi neupoštevanja prilagoditev posredovali pri učiteljih/profesorjih v posameznem šolskem letu?

Graf 12: Prikaz posredovanja staršev zaradi neupoštevanja prilagoditev pri učiteljih/profesorjih v posameznem šolskem letu

Ugotoviti sem želela, kolikokrat v povprečju so starši otrok z disleksijo zaradi neupoštevanja prilagoditev posredovali pri učiteljih/profesorjih v posameznem šolskem letu. Od 56 staršev jih 15 ni nikoli posredovalo, 6 staršev pa več kot 6 krat. Iz odgovorov je torej razvidno, da je 41 anketirancev (73 %) moralo posredovati v šoli zaradi neupoštevanja prilagoditev. Od tega 15 staršev (27 %) več kot 4-krat na šolsko leto.

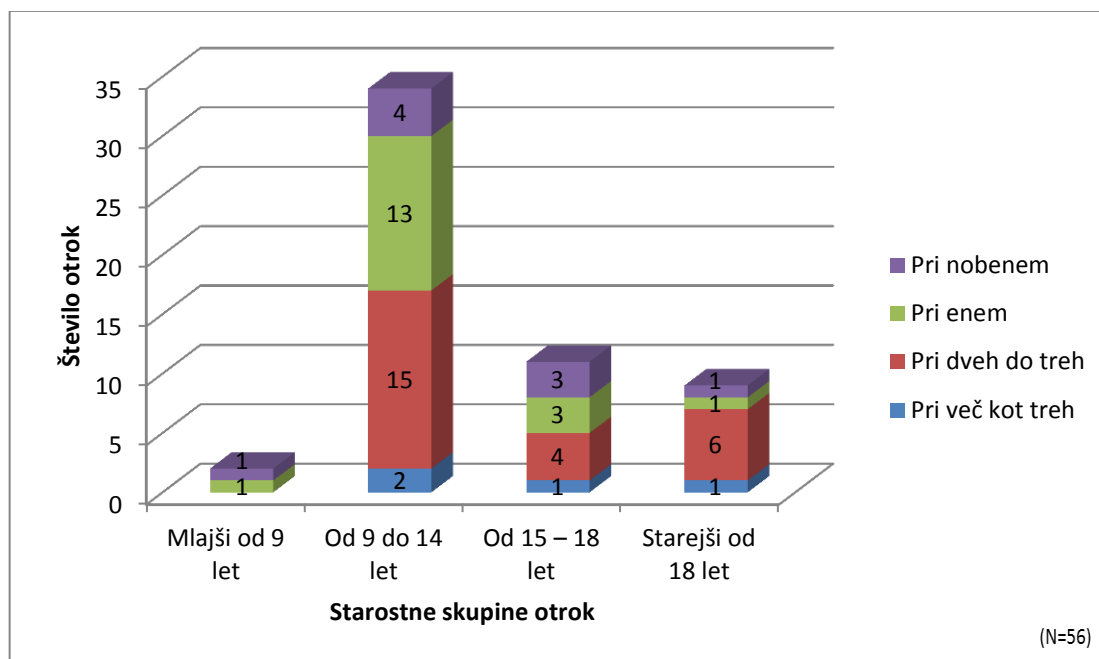
Starši otrok v starostnem obdobju mlajši od 9 let še nikoli niso posredovali pri učiteljih zaradi neupoštevanja prilagoditev.

17 staršev otrok v starostnem obdobju od 9 do 14 let so v povprečju posredovali 1 – 3-krat v posameznem šolskem letu, 7 staršev nikoli ni posredovalo, 5 jih je posredovalo 4 – 6-krat, 5 staršev pa več kot 6-krat v posameznem šolskem letu zaradi neupoštevanja prilagoditev pri učiteljih/profesorjih.

5 staršev mladostnikov v starostnem obdobju od 15 do 18 let ni nikoli posredovalo pri učiteljih/profesorjih, 4 starši so zaradi neupoštevanja prilagoditev pri učiteljih/profesorjih posredovali 1 – 3-krat, 2 starša pa 4 – 6-krat.

5 staršev mladostnikov starejših od 18 let je v povprečju pri učiteljih posredovalo 1 – 3-krat, 2 starša 4 – 6-krat, en starš nikoli in en več kot 6-krat v posameznem šolskem letu.

9. vprašanje: Pri koliko učiteljih/profesorjih ste v povprečju posredovali v posameznem šolskem letu?

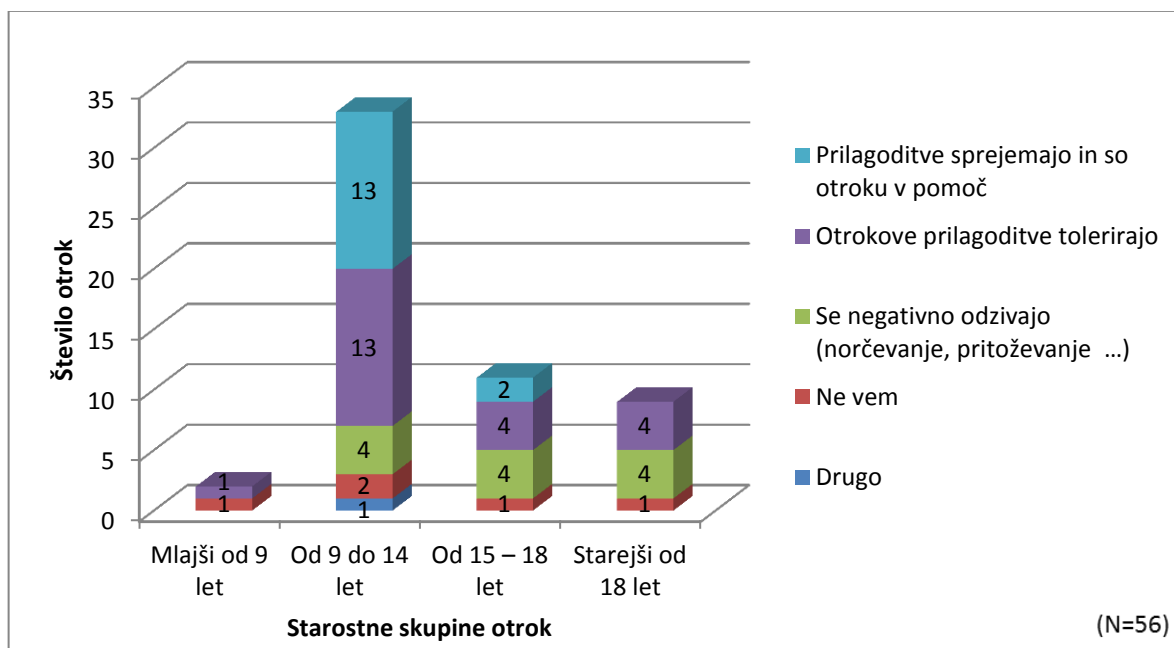
Graf 13: Prikaz posredovanja staršev pri učiteljih v povprečju v posameznem šolskem letu

Izvedeti sem želela, pri koliko učiteljih/profesorjih so morali starši otrok z disleksijo v povprečju posredovati v posameznem šolskem letu. Od 56 staršev jih 9 ni posredovalo pri nobenem učitelju, čeprav jih je pri prejšnjem vprašanju 15 navedlo, da sploh niso posredovali. 4 starši pa so morali posredovati pri več kot 3 učiteljih/profesorjih. Iz rezultata je razvidno, da je 29 (52 %) anketirancev posredovalo najmanj pri dveh učiteljih/profesorjih.

Starš otroka v starostnem obdobju mlajši od 9 let je posredoval pri enem učiteljem, čeprav je bilo iz prejšnjega vprašanja razvidno drugače, drug starš pa pri nobenem.

2 starša otrok v starostnem obdobju od 9 do 14 let sta posredovala pri več kot treh, 15 staršev pri dveh do treh učiteljih, 13 staršev je posredovalo pri enem, 4 starši pri nobenem, čeprav jih je pri prejšnjem vprašanju 7 navedlo, da niso posredovali.

10. vprašanje: Kako večinoma v šoli vrstniki sprejemajo otrokove prilagoditve iz odločbe?

Graf 14: Prikaz mnenja staršev glede sprejemanja otrokovih prilagoditev strani vrstnikov

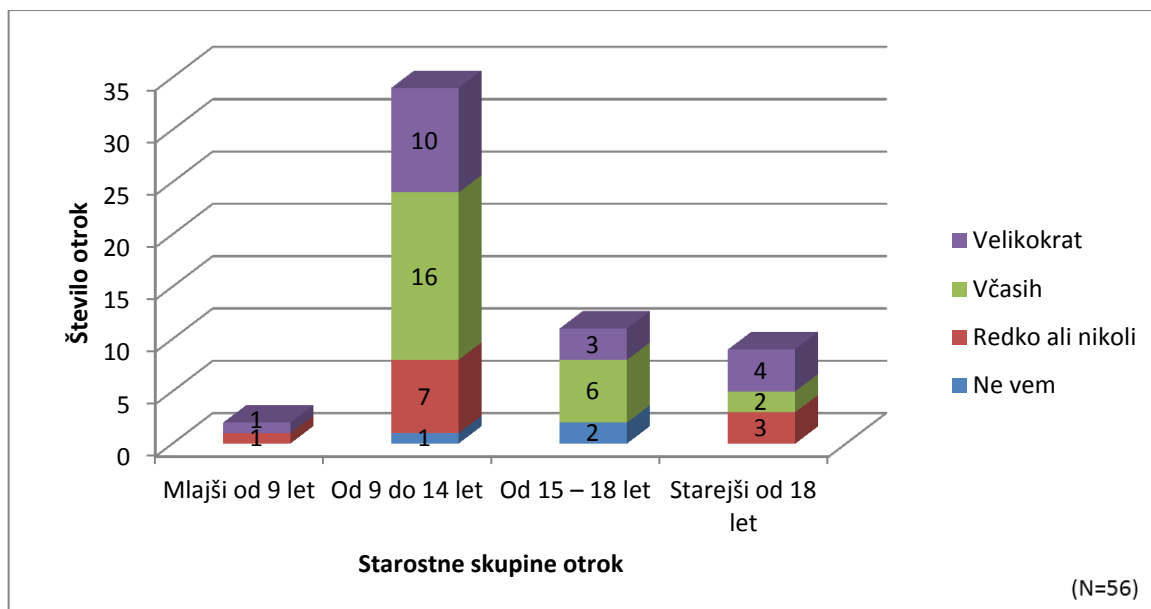
S postavljenim vprašanjem sem želela izvedeti, kako vrstniki, po mnenju staršev, v šoli sprejemajo otrokove prilagoditve iz odločbe. Od 56 staršev jih 12 (21 %) meni, da se vrstniki negativno odzivajo, 5 staršev ne zna odgovoriti, večina (22 oziroma 39 %) pa je mnenja, da otrokove prilagoditve tolerirajo. 15 (27 %) staršev pa meni, da vrstniki prilagoditve sprejemajo in so otrokom v pomoč.

1 starš, ki ima otroka v obdobju mlajši od 9 let, meni, da otrokove prilagoditve vrstniki tolerirajo, drug pa ne ve, kako vrstniki odreagirajo na odločbo njegovega otroka.

13 staršev otrok v starostnem obdobju od 9 do 14 let meni, da vrstniki prilagoditve sprejemajo in so otroku v pomoč, drugih 13 jih je mnenja, da prilagoditve tolerirajo, 4 starši menijo, da se negativno odzivajo (se norčujejo, pritožujejo ..), 2 starša pa ne veda, kako drugi sprejemajo prilagoditve njunih otrok.

4 starši mladostnikov v starostnem obdobju od 15 do 18 let so menja, da se vrstniki negativno odzivajo na prilagoditve, 4 starši menijo, da otrokove prilagoditve tolerirajo, 2 starša menita, da prilagoditve otrok sprejemajo in so otroku v pomoč, 1 starš pa ne ve, kako se na prilagoditve odzivajo drugi. 4 starši mladostnikov v obdobju starejši od 18 let so mnenja, da se vrstniki negativno odzivajo na prilagoditve, 4 starši menijo, da otrokove prilagoditve tolerirajo, 1 starš pa ne ve, kako se na prilagoditve odzivajo drugi.

11. vprašanje: Kako pogosto ima vaš otrok zaradi disleksije negativne občutke (občutke manjvrednosti, nemoči ...)?

Graf 15: Prikaz pogostosti negativnih občutkov otrok zaradi disleksije po mnenju staršev

Zanimalo me je, kako pogosto imajo otroci anketirancev negativne občutke zaradi disleksije (občutke manjvrednosti, nemoči ...). Od 56 staršev jih 18 (32 %) meni, da ima otrok zaradi tega velikokrat negativne občutke, 24 (43 %) staršev pa navaja, da včasih, 11 (20 %) pa jih navaja, da ima otrok težave redko ali nikoli, 3 starši pa tega ne vedo.

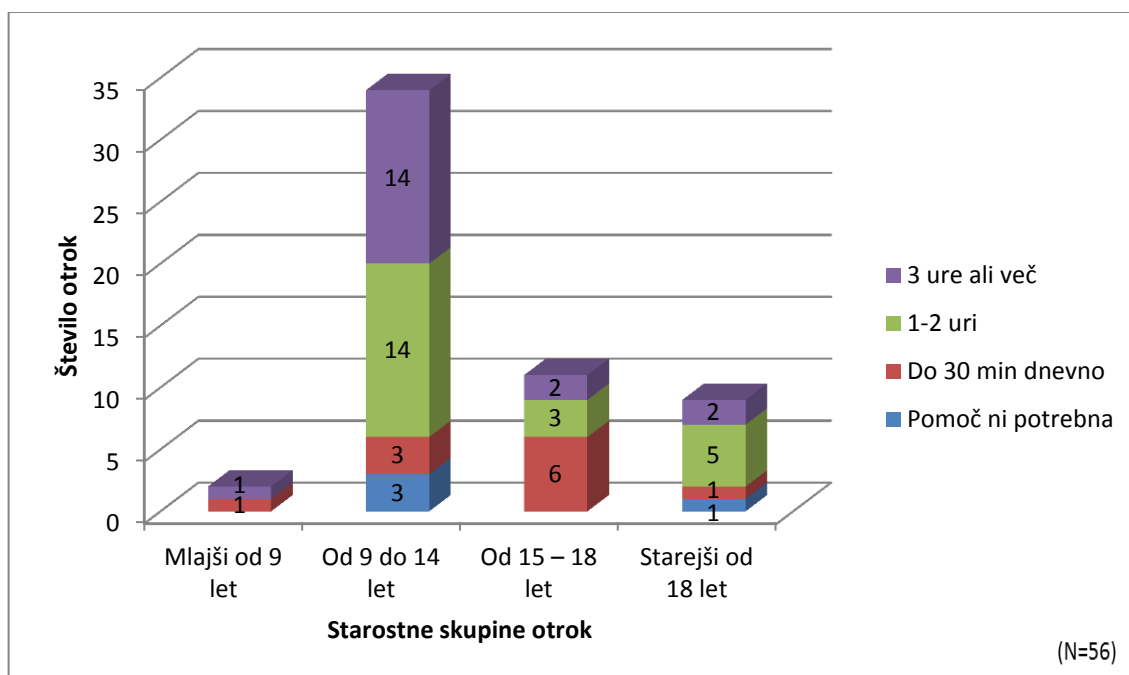
1 starš otroka v starostnem obdobju mlajši do 9 let meni, da ima njegov otrok velikokrat negativne občutke zaradi disleksije, drug starš pa, da ima otrok redko ali nikoli negativne občutke.

16 staršev otrok v starostnem obdobju od 9 do 14 let meni, da ima njihov otrok včasih negativne občutke, 10 jih meni, da velikokrat, 7 redko ali nikoli in en starš ne ve, kakšne občutke ima njegov otrok zaradi disleksije.

6 staršev mladostnikov v starostnem obdobju od 15 do 18 let meni, da imajo otroci včasih negativne občutke, 3 menijo, da velikokrat in 2 občutkov otrok ne navajata.

4 starši mladostnikov starejših od 18 let menijo, da imajo njihovi otroci velikokrat negativen občutek zaradi disleksije, 3 menijo, da redko ali nikoli, 2 starša pa menita, da ima otrok včasih takšne občutke.

12. vprašanje: Koliko časa dnevno se morate posvetiti otroku pri opravljanju šolskih obveznosti (domača naloga, pomoč pri učenju, pomoč pri izdelavi predstavitev in nastopu ipd.)?

Graf 16: Prikaz ocen, koliko časa se starši dnevno posvečajo otroku pri opravljanju šolskih obveznosti

Rezultati kažejo, koliko časa dnevno se morajo starši otrokom z disleksijo posvetiti pri opravljanju šolskih obveznosti (domača naloga, pomoč pri učenju, pomoč pri izdelavi predstavitev in nastopu ipd.). Od 56 staršev se mora 19 (34 %) staršev posvetiti otrokom 3 ure ali več. Da se otroku posvečajo 1 do 2 uri navaja 22 (39 %) anketirancev, 4 starši pa navajajo, da pomoč ni potrebna.

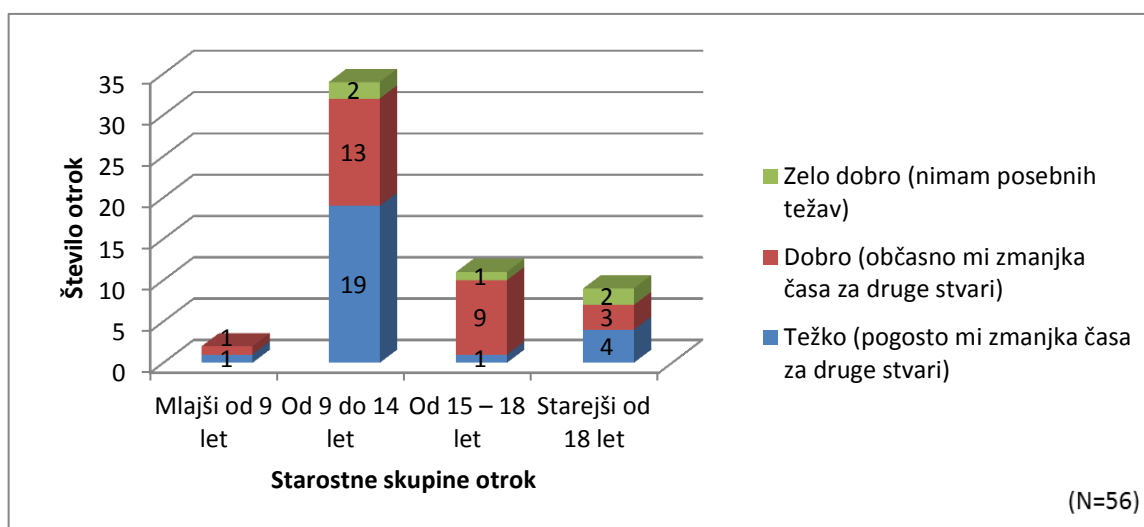
1 starš otroka, mlajšega od 9 let, se otroku vsakodnevno posveča 3 ure ali več, drug pa do 30 minut.

14 staršev otrok v starostnem obdobju od 9 do 14 let se otroku posveča 3 ure ali več, 14 staršev do 2 uri dnevno, 3 starši do 30 minut dnevno in 3 starši menijo, da pomoč ni potrebna.

6 staršev mladostnikov v starostnem obdobju od 15 do 18 let se otroku posveča do 30 min dnevno, 3 starši 1 do 2 uri in 2 starša 3 ure ali več.

2 starša mladostnika starejšega od 18 let se otroku posvečata 3 ure ali več, 5 staršev od 1 do 2 uri dnevno, 1 starš do 30 min dnevno in 1 starš meni, da pomoč ni potrebna.

13. vprašanje: »Kako usklajujete pomoč otroku s svojimi ostalimi aktivnostmi (služba, domača opravila, sorojenci ...)?«

Graf 17: Prikaz ocen usklajevanja pomoči starša otroku z ostalimi aktivnostmi

Starše otrok z disleksijo, ki so sodelovali, sem povprašala tudi, kako usklajujejo pomoč otroku s svojimi ostalimi aktivnostmi (služba, domača opravila, sorojenci ...). Od 56 staršev jih 25 (45 %) meni, da jim pogosto zmanjka časa za druge stvari, 26 (46 %) jih meni, da dobro usklajujejo svoje obveznosti in jim časa za druge stvari zmanjka občasno, 5 staršev pa meni, da nimajo posebnih težav.

1 starš otroka z disleksijo mlajšega od 9 let težko usklajuje pomoč otroku s svojimi aktivnostmi, drug starš pa pomoč dobro usklajuje z ostalimi aktivnostmi.

19 staršev otrok v starostnem obdobju od 9 do 14 let težko usklajuje pomoč otroku z ostalimi aktivnostmi, 13 obveznosti dobro usklajuje, 2 pa zelo dobro in nimata posebnih težav.

9 staršev mladostnikov v starostnem obdobju od 15 do 18 let dobro usklajuje pomoč in svoje aktivnosti, 1 starš težko in 1 starš zelo dobro.

4 starši mladostnikov, starejših od 18 let, težko usklajujejo pomoč otroku in svoje aktivnosti, 3 starši dobro usklajujejo, 2 starša pa zelo dobro.

14. vprašanje: Če menite, da vaš otrok v šoli ne dobi dovolj pomoči, kakšno pomoč bi želeli?

Preglednica 7: Prikaz predlogov staršev, kakšno pomoč bi si še želeli (prikaz odprtih odgovorov, možnih je več odgovorov)

DODATNA POMOČ V ŠOLI	STAROSTNO OBDOBJE				Skupaj
	Mlajši od 9 let	Od 9 do 14 let	Od 15 – 18 let	Starejši od 18 let	
Zadovoljni s pomočjo	0	8	1	1	10
Neupoštevanje prilagoditev v odločbi	0	1	3	1	5
Več ur strokovne pomoči	1	4	0	1	6
Poudarek in poglobljanje na otrokova "močnejša" področja	0	3	0	0	3
Sodelovanje, razumevanje	0	3	2	0	5
Dodatna in dinamična razlaga snovi	1	3	0	1	5
Drugačen učni sistem	0	1	1	0	2
Premalo poznavanja težav s strani učiteljev/profesorjev	0	3	1	3	7
Skupno izobraževanje	0	2	0	1	3
Razlaga sošolcem o dodatnih prilagoditvah	0	1	0	0	1
Fotokopije zapiskov/predavane snovi, pomoč na domu	0	4	0	0	4
Brez	0	1	3	1	5
Skupaj					56

Ugotoviti sem želela, kakšno pomoč bi starši otrok z disleksijo, ki ne dobijo dovolj pomoči v šoli, še želeli imeti.

7 staršev navaja, da učitelji premalo poznajo težave teh otrok, medtem ko je po drugi strani 10 staršev mnenja, da so zadovoljni s pomočjo. Starši bi želeli za svoje otroke več strokovne pomoči, več sodelovanja in hkrati razumevanja ter več dodatnih in dinamičnih razlag snovi. Želeli bi fotokopije zapiskov in pomoč na domu. Mnenja so, da bi bilo potrebno več poudarka na otrokova »močnejša« področja (več v Preglednici 7).

15. vprašanje: Otroci oziroma mladostniki z disleksijo razvijejo določene nadarjenosti ravno zaradi njihovih sposobnosti. Katere nadarjenosti ste opazili pri svojem otroku oziroma mladostniku?

Preglednica 8: Prikaz ocen nadarjenosti otrok z disleksijo glede na starostno skupino (možnih je več odgovorov)

RAZVITE NADARJENOSTI	STAROSTNO OBDOBJE				Skupaj
	Mlajši od 9 let	Od 9 do 14 let	Od 15 – 18 let	Starejši od 18 let	
Glasba	0	10	3	3	16
Ples	0	9	2	1	12
Likovno področje	1	14	4	1	20
Šport	0	14	5	3	22
Zanimanje in interes za naravoslovne vsebine	2	12	3	4	21
Zanimanje in interes za družboslovne vsebine	0	3	1	1	5
Socialno področje (dobri odnosi z vrstniki in starejšimi)	1	14	4	2	21
Dobra prostorska predstavljalivost	0	7	6	1	14
Dober je v tehniki, mehaniki	0	14	4	2	20
Dobra številsko predstavljalivost	1	4	0	2	7
Kuhanje, priprava hrane	1	12	2	1	16
Nič od naštetega	0	0	0	0	0
Drugo	0	6	2	3	11
Skupaj					131

Graf 18: Prikaz ocen nadarjenosti otrok z disleksijo (možnih je več odgovorov)

Otroci oziroma mladostniki z disleksijo razvijejo določene nadarjenosti. V povezavi s tem me je zanimalo, kakšne nadarjenosti so anketirani starši opazili pri svojem otroku.

Glede na število odgovorov opažam, da so starši pri svojem otroku zasledili več kot eno nadarjenost.

22 anketiranih staršev meni, da so njihovi otroci nadarjeni v športu, 21 staršev meni, da so otroci nadarjeni pri zanimanju in interesu za naravoslovne vsebine, 21 jih meni, da so njihovi otroci nadarjeni na socialnem področju (dobri odnosi z vrstniki in starejšimi). Najmanjkrat je bila izbrana dobra številska predstavljaljivost in zanimanje in interes za družboslovne vsebine.

Starši otrok mlajših od 9 let in starejših od 18 let menijo, da imajo otroci največ nadarjenosti v zanimanju in interesu za naravoslovne vsebine, starši otrok v starostnem obdobju od 9 do 14 let menijo, da imajo njihovi otroci nadarjenosti na likovnem področju, športu in v tehniki, mehaniki. Starši mladostnikov v starostnem obdobju od 15 do 18 let menijo, da so njihovi otroci največ nadarjenosti pokazali pri prostorski predstavljaljivosti.

16. vprašanje: Ali menite, da bi dodatni ukrepi pripomogli k izboljšanju otrokovega mnenja o sebi in zmanjšanju negativnih občutkov zaradi disleksije (če da, kateri)?

Preglednica 9: Prikaz predlogov za izboljšanje otrokovega mnenja o sebi in zmanjšanja negativnih občutkov zaradi disleksije glede na starostno skupino (prikaz odprtih odgovorov)

DODATNI UKREPI	STAROSTNO OBDOBJE				Skupaj
	Mlajši od 9 let	Od 9 do 14 let	Od 15 – 18 let	Starejši od 18 let	
Ozaveščanje vseh vpletenih o disleksiji; da je pomoč normalna potreba in ne znak neznanja, lenobe	0	8	3	4	15
Šolski sistem - prilagojen posamezniku (npr. poudarek na ustnem preverjanju, priložnost dokazati se na močnih področjih, manj tekmovalnosti, skupina otrok z enakimi težavami)	0	8	2	0	10
Izobraževanje učiteljev	0	2	2	1	5
Vaje za samopodobo	0	3	0	0	3
Dobro počutje in sprejemanje otroka	0	4	0	0	4
Ne	0	5	3	1	9
Ne vem	2	4	1	3	10
Skupaj					56

Ugotoviti sem želela tudi, ali bi dodatni ukrepi po mnenju staršev pripomogli k izboljšanju otrokovega mnenja o sebi in zmanjšanju negativnih občutkov zaradi disleksije in če menijo, da ja, kateri.

Odgovori so si bili zelo podobni, zato sem jih združila v 7 skupin. Starši želijo otrokove vrstnike, učitelje in ostale iz njihovega okolja ozavešiti o disleksiji, da je pomoč za njih normalna in ne znak neznanja, lenobe. Od šolskega sistema pričakujejo, da se prilagodijo posamezniku npr. poudarek na ustnem preverjanju, priložnosti, da se dokažejo na njihovih močnih področjih, manj tekmovalnosti v razredu ter da naredijo skupino otrok z enakimi težavami in se njim še posebej posvetijo. Nekateri starši pa na vprašanje niso znali odgovoriti.

17. vprašanje: Kaj bi lahko po vašem mnenju na šoli vašega otroka izboljšali v odnosu učitelj - otrok?

Preglednica 10: Prikaz mnenj za izboljšanje odnosa učitelj/profesor – otrok z disleksijo (prikaz odprtih odgovorov)

MNENJA ZA IZBOLJŠANJE ODNOSA UČITELJ - OTROK	STAROSTNO OBDOBJE				Skupaj
	Mlajši od 9 let	Od 9 do 14 let	Od 15 – 18 let	Starejši od 18 let	
Pričakovanje odgovorov na postavljena vprašanja brez občutka "krivde"	0	3	0	0	3
Drugačen kurikulum	0	2	1	0	3
Pogovori, razumevanje in pohvale	0	6	2	1	9
Ozaveščanje in izobraževanje o disleksiji;	0	9	2	3	14
Ne vem	0	1	0	0	1
Brez odgovora	2	14	5	5	26
Skupaj					56

Zanimalo me je, kaj bi lahko po mnenju staršev na šoli njihovega otroka izboljšali v odnosu učitelj – otrok.

Od 56 odgovorov je večina staršev brez mnenja. 14 staršev meni, da bi ozaveščanje in izobraževanje učiteljev/profesorjev veliko pripomoglo v odnosu učitelj – otrok. Želeli bi, da bi se učitelji pogovarjali, bili bolj razumevajoči in otroke večkrat pohvalili.

18. vprašanje: Kaj bi lahko po vašem mnenju na šoli vašega otroka izboljšali glede dela svetovalne službe?

Preglednica 11: Prikaz predlogov za izboljšanje dela svetovalne službe (prikaz odprtih odgovorov)

MNENJA ZA IZBOLJŠANJE DELA SVETOVALNE SLUŽBE	STAROSTNO OBDOBJE				Skupaj
	Mlajši od 9 let	Od 9 do 14 let	Od 15 – 18 let	Starejši od 18 let	
Poznavanje težave in pravočasna reakcija	0	6	1	1	8
Podpora učiteljskega zbora svetovalni službi	0	7	1	3	11
Redni mesečni sestanki z evalvacijo otrokovega napredka	0	2	0	0	2
Brez pripomb	0	6	1	0	7
Brez odgovora	2	13	8	5	28
Skupaj					56

Zanimalo me je tudi, kaj bi lahko po mnenju staršev na šoli njihovega otroka izboljšali glede dela svetovalne službe.

Od 56 odgovorov je večina staršev brez mnenja. 11 staršev meni, da bi podpora učiteljskega zbora svetovalni službi dobro dela. 8 staršev pa bi želelo boljše poznavanje težav in pravočasno reakcijo.

19. vprašanje: Kaj bi lahko po vašem mnenju na šoli vašega otroka izboljšali v odnosu s sošolci?

Preglednica 12: Prikaz predlogov za izboljšanje odnosa sošolci – otrok z disleksijo (prikaz odprtih odgovorov)

MNENJA ZA IZBOLJŠANJE ODNOSOV S SOŠOLCI	STAROSTNO OBDOBJE				Skupaj
	Mlajši od 9 let	Od 9 do 14 let	Od 15 – 18 let	Starejši od 18 let	
Predstaviti sošolcem in staršem življenje ljudi z disleksijo in pojem disleksija	1	11	3	3	18
Vzpostaviti način medsebojne pomoči	0	4	0	0	4
Otroci se razumejo	0	3	0	0	3
Brez mnenja	1	16	8	6	31
Skupaj					56

Zanimalo me je tudi, kaj bi lahko po mnenju staršev na šoli njihovega otroka izboljšali v odnosu s sošolci.

Od 56 odgovorov je 31 staršev brez mnenja. 18 staršev meni, da bi razlaga pojma disleksija s predstavitvijo življenja ljudi z disleksijo veliko pripomogla v izboljšanju odnosov.

20. vprašanje: Želite ob koncu še kaj dodati, izraziti mnenje, ki mi bo po vašem mnenju še v pomoč pri raziskovanju?

Preglednica 13: Prikaz mnenj, predlogov in komentarjev za pomoč pri izdelavi raziskovalne naloge glede na starostno skupino (prikaz odprtih odgovorov)

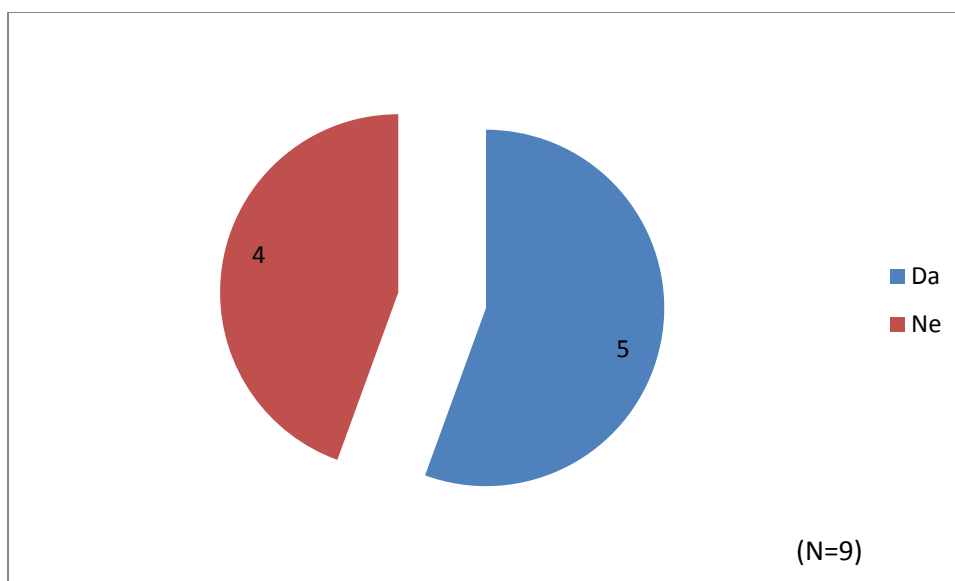
	STAROSTNO OBDOBJE				Skupaj
	Mlajši od 9 let	Od 9 do 14 let	Od 15 – 18 let	Starejši od 18 let	
MNENJA ZA POMOČ PRI RAZISKOVALNI NALOGI					
Drugačen način poučevanja in preverjanja znanja, da bodo otroci lahko imeli prosti čas v popoldanskem času	0	2	1	0	3
Če se hoče, se vse da!!! Le pogumno dalje!!!	0	1	0	2	3
Bolje bi bilo manj odločb in več pomoči za te otroke.	0	1	1	0	2
V društvu BRAVO se dobi veliko dobrih namigov za delo	0	1	0	0	1
Imeti na šoli dislektika, ki bi znal svetovati	0	1	0	0	1
Knjiga, učbenik, delovni zvezek za otroke s takšnimi težavami	0	1	0	0	1
Sprememba kurikuluma (npr. izobraževanje tudi vzgojiteljic v vrtcu)	0	1	0	1	2
Brez mnenja	1	26	10	6	43
Skupaj					56

Starše otrok/mladostnikov z disleksijo sem prosila, da navedejo še svoja mnenja, ki bi mi pomagala pri raziskovanju.

Od 56 odgovorov jih večina ni imela nobene ideje oziroma dodatnega mnenja. Ostali pa so navedli, da bi bilo dobro spremeniti kurikulum, da bodo otroci imeli prosti čas v popoldanskih urah, ki bi ga izkoristili za izvenšolske dejavnosti, da bi bilo več pomoči brez odločb, primerne učbenike in izobraževati o teh težavah tudi vzgojiteljice v vrtcu. V društvu BRAVO lahko najdemo veliko dobrih namigov.

21. vprašanje: Se je vaš otrok odločil za nadaljevanje šolanja (študij)?

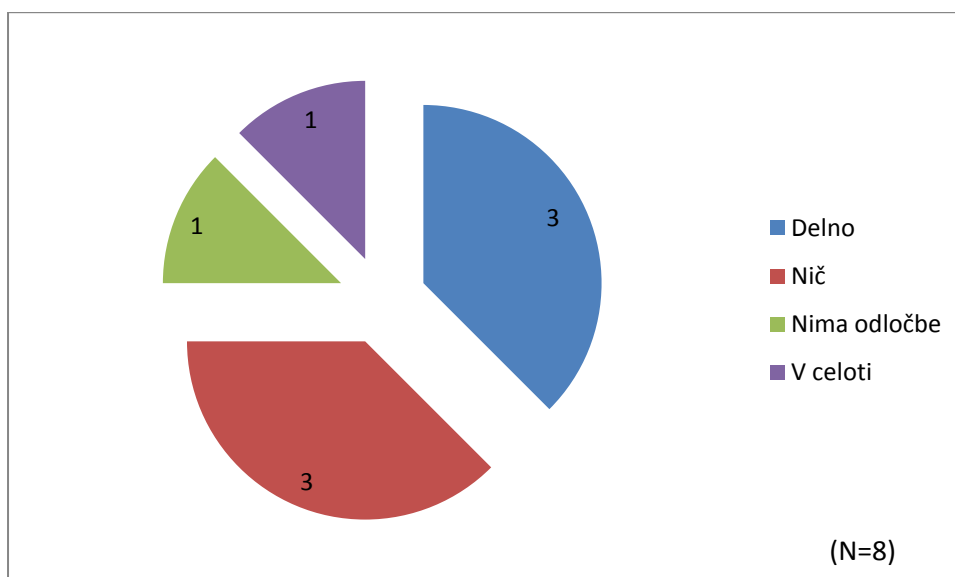
Naslednja vprašanja (21. - 23.) so namenjena staršem, ki imajo trenutno otroka z disleksijo nad 18 let.

Graf 19: Prikaz števila otrok, ki so se odločili za nadaljnje šolanje

Glede na to, da imajo otroci z disleksijo veliko težav pri učenju, me je zanimalo, koliko mladostnikov v starostnem obdobju nad 18 let se je za nadaljevanje študija kljub težavam odločilo. Od 9 odgovorov se je za nadaljevanje študija odločilo 5 mladostnikov.

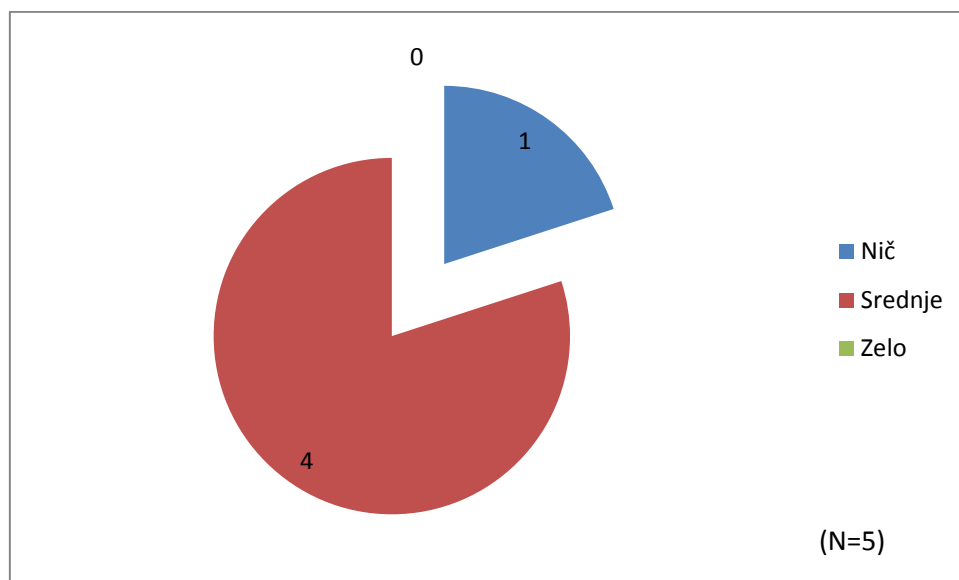
22. vprašanje: Koliko mu je odločba v pomoč pri študiju?

Graf 20: Prikaz pomoči odločbe pri študiju

Zanimalo me je, kako je z odločbami pri študiju in koliko te otrokom anketiranih pomagajo. Od 8 odgovorov 3 mladostnikom delno pomagajo, 3 mladostnikom nič, 1 mladostnik odločbe sploh nima, 1 mladostniku pa je odločba v celoti v pomoč.

23. vprašanje: Koliko jo profesorji večinoma upoštevajo?

Graf 21: Prikaz ocen upoštevanja odločbe s strani profesorjev

V povezavi s prejšnjem vprašanjem, koliko je mladostnikom odločba v pomoč, me je zanimalo, kako jo profesorji na študiju upoštevajo. Od 5 odgovorov 4 starši menijo, da profesorji na študiju srednje upoštevajo odločbo, 1 starš pa je mnenja, da nič.

3.5.1.1 RAZLAGA

Na vprašalnik za starše otrok in mladostnikov z disleksijo je odgovorilo 56 anketirancev. Od tega je bilo 48 mater in 8 očetov. Največ anketirancev ima otroka v starostnem obdobju od 9 do 14 let.

Njihova glavna težava, ki je vodila v prepoznavanje disleksije pri pisanju je, bila, da otrok oziroma mladostnik v besedah zamenja/dodaja/odvzema črke in pri zapisu naredi veliko slovničnih napak. Glede na težave pri branju je bilo izpostavljeno, da otrok zamenja/dodaja/odvzema črke v besedah in da ima slabo motivacijo za branje.

Težave z motnjo pozornosti ima večina otrok pri dejavnostih, za katere so slabo motivirani. Tam je pozornost in koncentracija kratkotrajna. Pri dejavnostih, za katere so dobro motivirani, pa je koncentracija presenetljivo dobra in dolgotrajna. Pri težavah z nespretnostjo je bilo izpostavljeno, da se je otrok pozno naučil različnih spretnosti, kot so zavezovanje vezalk, zapenjanje gumbov, delo s škarjami in da je pri različnih športih ali/in igrah motorično manj spreten.

Na sodelovanje s strokovnimi delavci šole v postopku usmeritve oziroma pridobivanja odločbe večina staršev nima pripomb (31 oziroma 55 %). Slaba polovica staršev (25 oziroma 46 %) pa je imela težave pri pridobivanju odločb, in sicer niso dobili dovolj informacij, informacij niso dobili pravi čas ali pa so strokovni delavci šole zavlačevali s postopki.

Izvedela sem, da večina staršev otrok in mladostnikov z disleksijo meni, da so učitelji/profesorji slabo ali zelo slabo (31 oziroma 55 %) seznanjeni z disleksijo. Na vprašanje, kakšne prilagoditve imajo njihovi otroci v šoli, pa je večina staršev odgovorila, da imajo podaljšan čas pisanja, napovedana ustna preverjanja znanja ter dodatno strokovno pomoč.

Slaba polovica (22 oziroma 40 %) učiteljev/profesorjev otrokove prilagoditve večinoma upošteva, dobra polovica (30 oziroma 53 %) pa delno. Samo 4 anketiranci so izpostavili, da učitelji/profesorji večinoma prilagoditev ne upoštevajo.

Tretjina (15 oziroma 27 %) anketirancev je odgovorilo, da zaradi neupoštevanja prilagoditev še nikoli niso posredovali. 6 staršev pa je moralo zaradi neupoštevanja prilagoditev posredovati pri več kot šestih učiteljih/profesorjih v posameznem šolskem letu. Največ staršev (25 oziroma 45 %) je v povprečju v posameznem šolskem letu posredovalo pri dveh do treh učiteljih/profesorjih.

V šoli se vrstniki po mnenju staršev približno tretjina vrstnikov (15 oziroma 27 %) pozitivno odziva na prilagoditve njihovih otrok, 22 (39 %) staršev ocenjuje, da otrokove prilagoditve tolerirajo, kar 12 (21 %) staršev pa meni, da se vrstniki negativno odzivajo (norčevanje, pritoževanje ...).

Največ, 24 (43 %) staršev, navaja, da ima njihov otrok le včasih negativne občutke zaradi disleksije, 18 (32 %) pa meni, da ima njihov otrok velikokrat zaradi disleksije negativne občutke (občutki manjvrednosti, nemoči ...).

Zaradi raznovrstnih težav v šoli se mora veliko staršev dnevno posvetiti otroku pri opravljanju šolskih obveznosti. Tako se 19 staršev od 56 (34 %) dnevno posveti otroku 3 ure ali več, 22 staršev (39 %) pa 1 do 2 uri. V povezavi s tem 25 (45 %) staršev navaja, da težko usklajujejo pomoč otroku z ostalimi obveznostnimi in da jim pogosto zmanjka časa za druge stvari, 26 (46 %) pa jih navaja, da obveznosti dobro usklajujejo.

Večina staršev je zadovoljnih s pomočjo, ki jo otrok dobi v šoli. Nekateri pa navajajo, da učitelji/profesorji premalo poznajo otrokove težave. Želijo si več strokovne pomoči, več sodelovanja in hkrati razumevanja ter več dodatnih in dinamičnih razlag snovi. Glede na zakon, ki omogoča do 5 ur dodatne pomoči na teden v osnovni šoli, menim, da bi se morali učitelji res več posvetiti otrokom in jim to pomoč tudi nuditi.

Starši navajajo raznovrstne nadarjenosti, ki so jih opazili pri svojih otrocih. Navajajo več kot eno nadarjenost. Otroci in mladostniki anketiranih staršev so najbolj nadarjeni v športu, imajo zanimanje in interes za naravoslovne vsebine ter nadarjenost na socialnem področju (dobri odnosi z vrstniki in starejšimi).

Ugotoviti sem želela tudi, ali bi dodatni ukrepi po mnenju staršev pripomogli k izboljšanju otrokovega mnenja o sebi in zmanjšanju negativnih občutkov zaradi disleksije. Starši želijo otrokove vrstnike, učitelje in ostale iz njihovega okolja ozvesti o disleksiji, da je pomoč za njih normalna in ne znak neznanja, lenobe.

Tretje vprašanje se nanaša na glavne težave, ki so vodile v prepoznavanje disleksije. Navedena so najpogostejša opažanja s strani gospe Mojce Gluk, ki se veliko ukvarja z otroki z disleksijo.

Po mnenju staršev, kaj bi lahko na šoli njihovega otroka spremenili v odnosu učitelji – otroci, naj bi ozaveščanje in izobraževanje le-teh pripomoglo, da bi učitelji bolje razumeli njihove otroke.

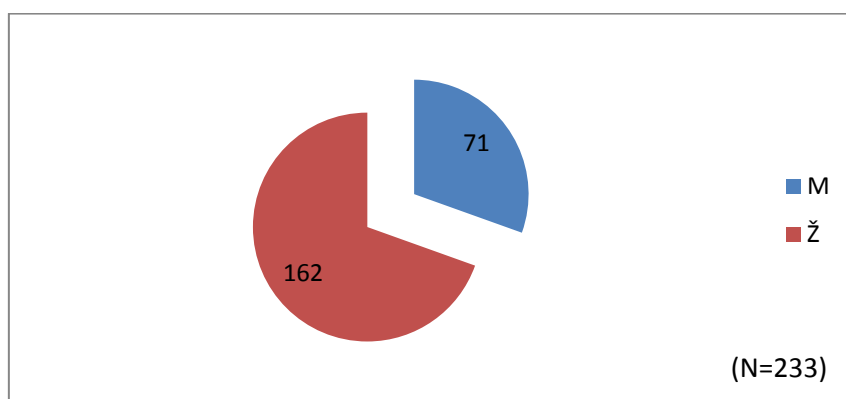
Zanimalo me je tudi, kaj bi lahko po mnenju staršev na šoli njihovega otroka izboljšali glede dela svetovalne službe. Nekateri starši navajajo, da bi se odnos spremenil, če bi imela svetovalna služba več podpore od učiteljskega zbora. Glede odnosa s sošolci pa jih nekaj meni, da bi razlaga pojma disleksija in predstavitev življenja ljudi s tovrstno težavo veliko pripomogla do boljših odnosov v razredu.

Starše otrok/mladostnikov z disleksijo sem prosila, da navedejo še svoja mnenja, ki bi mi pomagala pri raziskovanju. Nekateri so navedli, da bi bilo dobro spremeniti kurikulum, da bi tako imeli otroci več strokovne pomoči in v popoldanskih urah več prostega časa.

Naslednja vprašanja so bila namenjena izključno staršem mladostnikov nad 18 let, saj sem želela izvedeti, koliko otrok se je kljub težavam odločilo za nadaljevanje študija. Večina staršev ima otroke, ki so se za nadaljevanje odločili. Tem je odločba le delno v pomoč ali pa sploh nič, čeprav starši menijo, da jih profesorji upoštevajo.

3.5.2 VPRAŠALNIK ZA UČENCE IN DIJAKE O POZNAVANU DISLEKSIJE

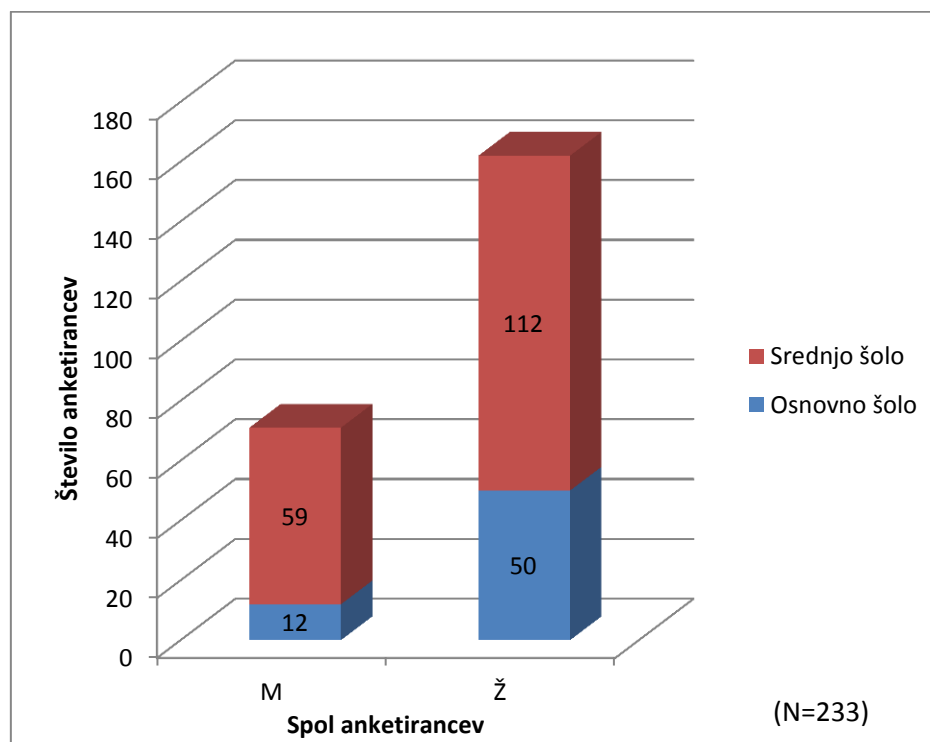
1. vprašanje: Spol

Graf 22: Prikaz anketirancev po spolu

Ugotoviti sem želela, koliko učenk/dijakinj in učencev/dijakov se je udeležilo izpolnjevanja anket. Od 233 udeležencev se je izpolnjevanja udeležilo večina učenk/dijakinj (162) in 71 dijakov/učencev.

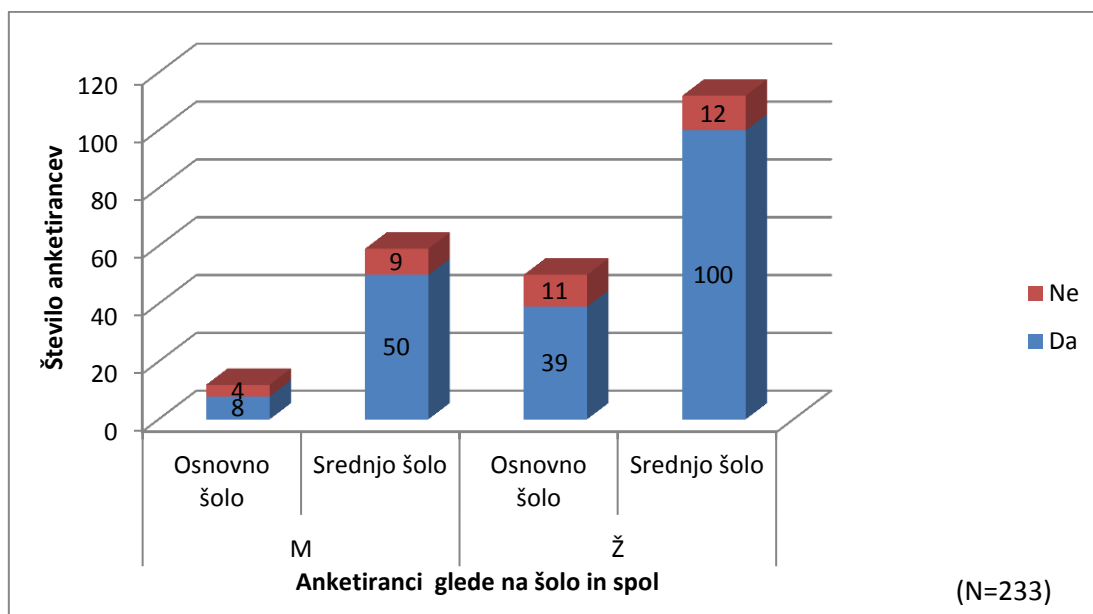
2. vprašanje: Obiskujem

Graf 23: Prikaz anketirancev glede na šolo in spol

Rezultati kažejo, da se je izpolnjevanja anket udeležilo 112 dijakinj in 50 učenk. Od 71 moških udeležencev je bilo 59 dijakov in 12 učencev. Torej je bilo iz osnovne šole 62 anketirancev, iz srednje šole pa 171.

3. vprašanje: Si že slišal/a za besedo disleksija?

Graf 24: Prikaz števila anketirancev, ki so že slišali za besedo disleksija, glede na šolo in spol anketiranca

Zanimalo me je, ali so dijaki/učenci in dijakinje/učenke že slišali/slišale za besedo disleksija.

Od 12 učencev, jih je za disleksijo slišalo 8, od 59 dijakov pa jih je za disleksijo slišalo 50.

Od 50 učenk jih je za disleksijo slišalo 39, od 112 dijakinj pa kar 100.

Od vseh anketirancev jih je za disleksijo torej slišalo 197 (85 %) glede na seštevek vseh odgovorov Da.

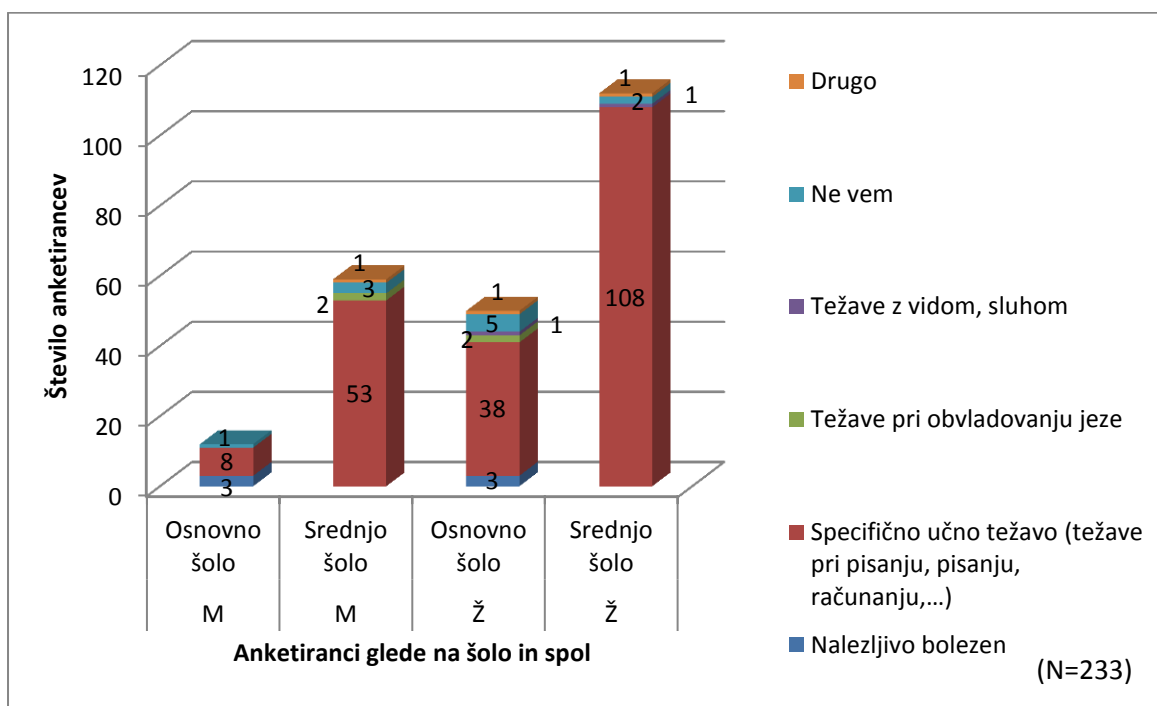
4. vprašanje: Kaj po tvojem mnenju opisuje beseda disleksija?

Preglednica 14: Prikaz poznavanja pomena besede disleksije glede na šolo in spol

POMEN BESEDE DISLEKSIJA	M		Ž		Skupaj
	Osnovno šolo	Srednjo šolo	Osnovno šolo	Srednjo šolo	
Nalezljivo bolezen	3	0	3	0	6
Specifično učno težavo (težave pri pisanju, pisanju, računanju,...)	8	53	38	108	207
Težave pri obvladovanju jeze	0	2	2	0	4
Težave z vidom, sluhom	0	0	1	1	2
Ne vem	1	3	5	2	11
Drugo	0	1	1	1	3
Skupaj	12	59	50	112	233

Svet otrok in mladostnikov z disleksijo

Srednja zdravstvena šola Celje, raziskovalna naloga

Graf 25: Prikaz poznavanja pomena besede disleksija glede na šolo in spol anketiranca

Zanimalo me je, kaj po mnenju dijakov/učencev in dijakinj/učenk opisuje beseda disleksija.

Od 12 učencev jih večina (8) pravilno meni, da je disleksija specifična učna težava. Od 59 dijakov pa jih prav tako večina (53) pravilno meni, da je disleksija specifična učna težava.

Od 50 učenk jih večina (38) dijakinj pravilno meni, da je disleksija specifična učna težava. Od 112 dijakinj pa jih večina (108) pravilno meni, da je disleksija specifična učna težava.

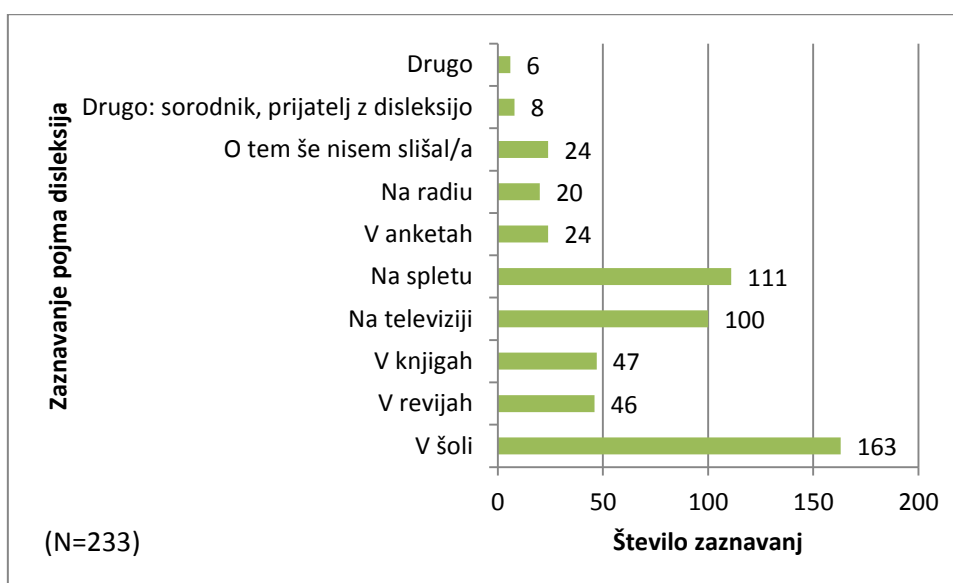
Od skupnega števila vseh anketirancev jih 207 (89 %) pravilno meni, da je disleksija specifična učna težava.

6 osnovnošolcev meni, da je disleksija nalezljiva bolezen. Pri srednješolcih takšnih opisov o disleksiji nisem zasledila, 2 anketiranca pa menita, da je disleksija težava z vidom, sluhom.

5. vprašanje: Kje si že zasledil/a pojem disleksija?

Preglednica 15: Prikaz rezultatov glede na to, kje so udeleženci zasledili pojem in glede na status in spol (možnih več odgovorov)

ZAZNAVANJE POJMA DISLEKSIJA	M		Ž		Skupaj
	Osnovno šolo	Srednjo šolo	Osnovno šolo	Srednjo šolo	
V šoli	10	41	33	79	163
V revijah	1	16	9	20	46
V knjigah	1	16	4	26	47
Na televiziji	2	28	17	53	100
Na spletu	1	32	19	59	111
V anketah	1	9	6	8	24
Na radiu	0	9	4	7	20
O tem še nisem slišal/a	2	5	8	9	24
Drugo: sorodnik, prijatelj z disleksijo	0	2	2	4	8
Drugo	0	1	0	5	6
Skupaj	18	159	102	270	549

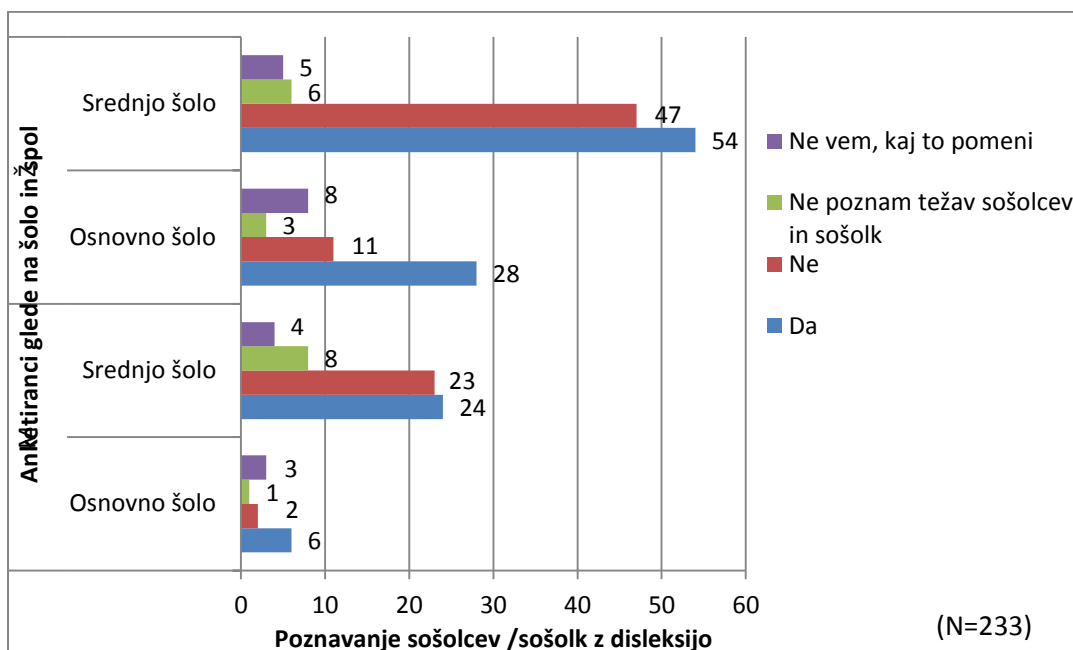

Graf 26: Prikaz rezultatov glede na to, kje so udeleženci zasledili pojem, in glede na status in spol (možnih več odgovorov)

Izvedeti sem želela, kje vse so učenci/dijaki zasledili pojem disleksija.

Največ (163 od 549) anketirancev je pojem zasledilo v šoli. Predvidevam, da zaradi njihovih sošolcev z disleksijo. 111 anketiranih je pojem zasledilo na spletu in 100 anketiranih na televiziji. Anketiranci pa so pojem zasledili tudi na radiju, anketah, v knjigah in revijah. 24 anketirancev pa navaja, da za pojem disleksija še niso slišali.

6. vprašanje: Imaš/si imel/a v razredu kakšnega sošolca/sošolko z disleksijo?

Graf 27: Prikaz števila sošolcev/sošolk z disleksijo glede na šolo in spol anketiranca

Ugotoviti sem želela, koliko anketiranih je že imelo v razredu kakšnega sošolca/sošolko z disleksijo.

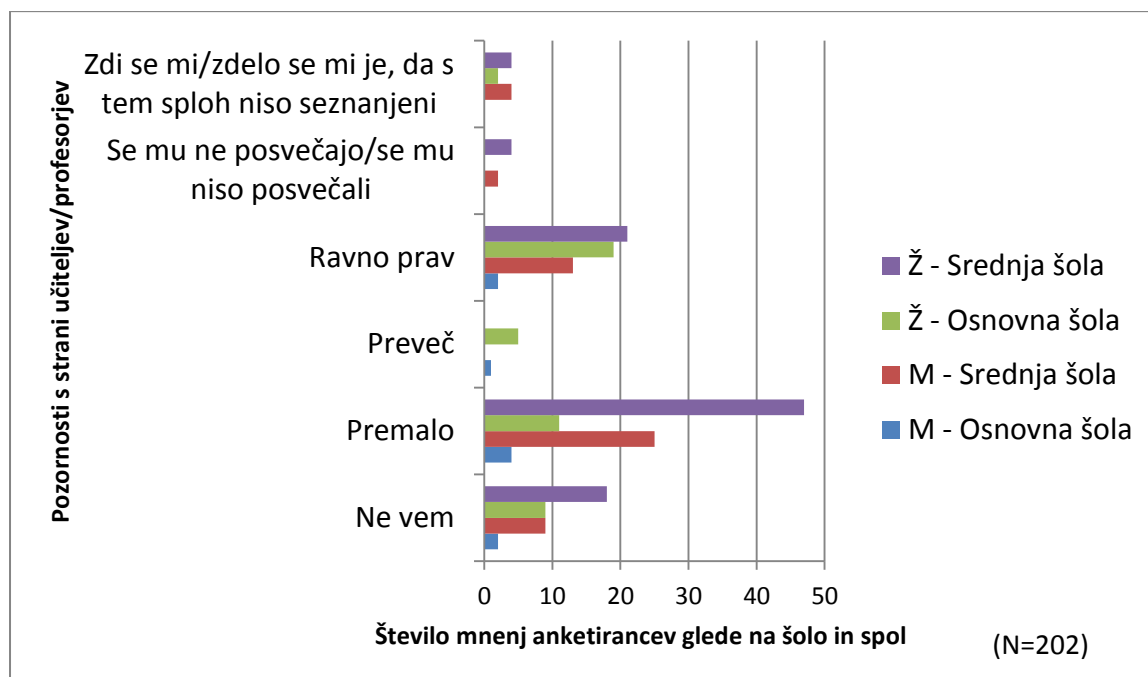
Od 12 učencev jih je 6 že imelo/ima sošolca/sošolko z disleksijo. Od 59 dijakov jih je 24 že imelo/ima sošolca/sošolko z disleksijo, 23 pa jih meni, da jih ni imelo/nima nobenega sošolca/sošolko z disleksijo.

Od 50 učenk je imelo/ima 28 sošolca/sošolko z disleksijo. Od 112 dijakinj pa jih je imelo/ima 54 sošolca/sošolko z disleksijo.

Od skupnega števila anketirancev jih je približno polovica (112 oziroma 48 %) navedlo, da so imeli/imajo sošolca/sošolko z disleksijo. 18 anketirancev pa je navedlo, da ne poznajo težav svojih sošolcev/sošolk.

7. vprašanje: Koliko pozornosti po tvojem mnenju učitelji/profesorji posvečajo otroku z disleksijo?

Na to vprašanje odgovori samo, če imaš oziroma si imel/a v razredu osebo z disleksijo.

Graf 28: Prikaz mnenja, koliko pozornosti učitelji/profesorji posvečajo otroku z disleksijo glede na šolo in spol anketiranca

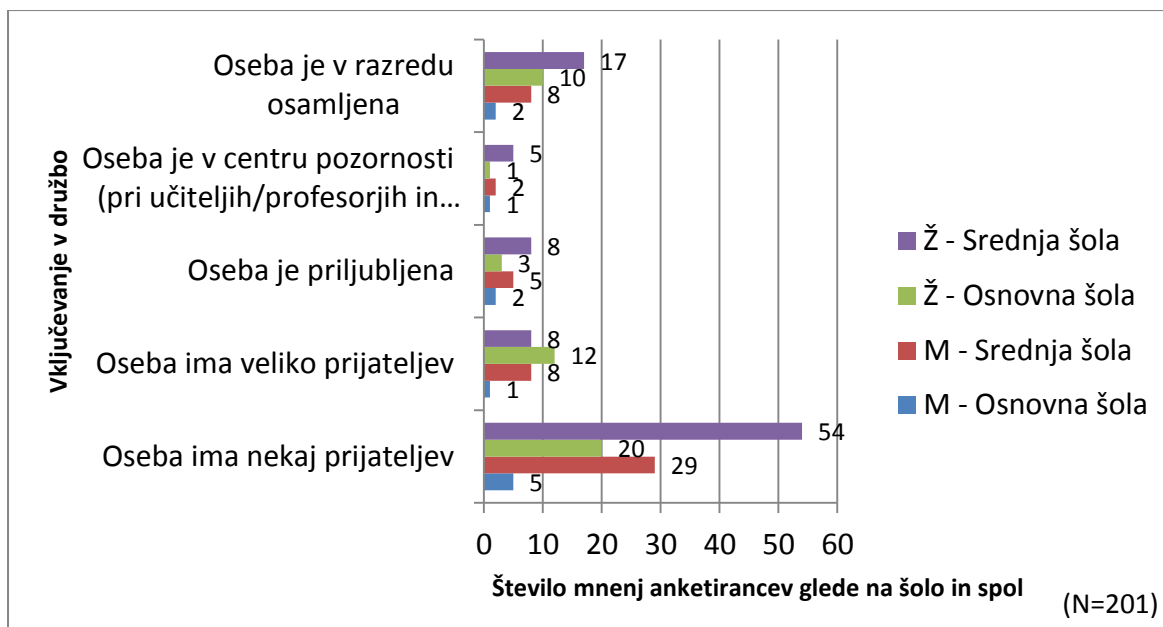
Na podlagi tega, koliko učencev/dijakov ima/je imelo sošolca z disleksijo, sem želela izvedeti, koliko se po njihovem mnenju učitelji/profesorji posvečajo otroku z disleksijo.

Od 202 anketiranih jih 87 (43 %) meni, da se učitelji/profesorji premalo posvečajo otroku z disleksijo, 55 (27 %) pa jih je mnenja, da se posvečajo otrokom ravno prav. 6 anketirancev iz osnovne šole je bilo mnenja, da se učitelji/profesorji preveč posvečajo tem otrokom, 6 anketirancev iz srednje šole pa, da se jim posvečajo premalo. 38 (19 %) anketirancev pa ni imelo mnenja. 10 anketirancev je menilo, da učitelji/profesorji s tem niso seznanjeni.

Ugotavljam, da se odgovori na to vprašanje ne skladajo z odgovori na vprašanje 6, kjer je 112 (48 %) anketirancev navedlo, da imajo sošolca/sošolko z disleksijo. Na to vprašanje pa je kljub temu odgovorilo kar 202 anketirancev.

8. vprašanje: Kakšna se ti zdi oseba z disleksijo glede na vključevanje v družbo?
(Izberi trditev, s katero se najbolj strinjaš)

Na to vprašanje odgovori samo, če poznaš osebo z disleksijo.

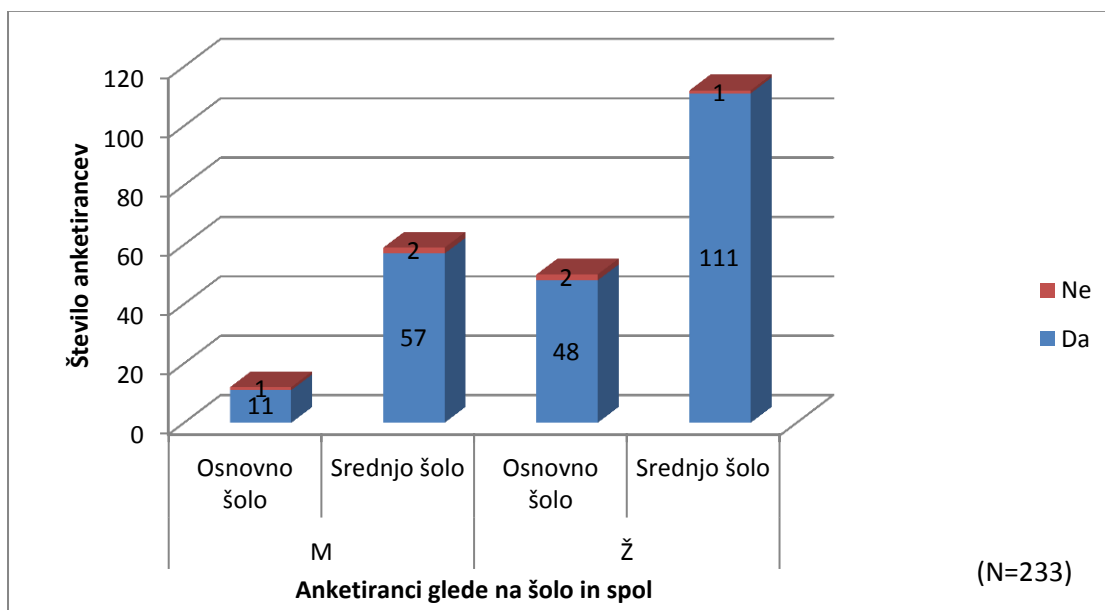

Graf 29: Prikaz mnenj, kako se oseba z disleksijo vključuje v družbo glede na šolo in spol anketiranca

Ugotoviti sem želela, kako se oseba z disleksijo po mnenju učencev/dijakov vključuje v družbo.

Od 201 anketiranih jih večina (108 oziroma 53 %) meni, da ima oseba z disleksijo le nekaj prijateljev. 37 (18 %) anketirancev je navedlo, da so osebe z disleksijo osamljene. Nekateri anketiranci pa so opazili, da imajo nekatere osebe z disleksijo tudi veliko prijateljev in da so v razredu priljubljene. Glede na rezultate lahko opazim, da je večina mnenja, da ima nekaj prijateljev in da je osamljena, manj pa jih opaža, da je ta oseba priljubljena, v centru pozornosti oziroma ima veliko prijateljev. Kljub odgovorom pa osamljenost v razredu ni nujno povezana samo z disleksijo, ampak nanjo vpliva več dejavnikov. Nekatero osebo z disleksijo so namreč bolj nadarjene pri navezovanju stikov s sovrstniki kot druge.

9. vprašanje: Si pripravljen/a tej osebi priskočiti na pomoč, če bi te prosila (pomoč pri učenju, posojanju zapiskov ...)?

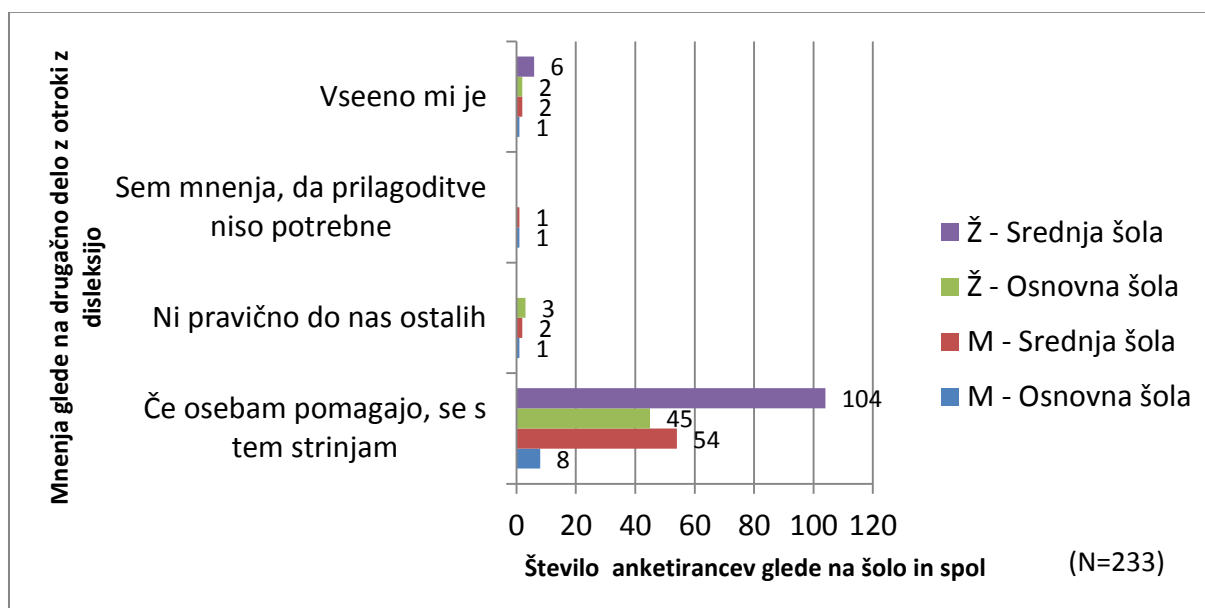

Graf 30: Prikaz števila anketirancev, ki so pripravljeni osebam z disleksijo nuditi pomoč

Želela sem izvedeti, ali so učenci/dijaki pripravljeni osebi z disleksijo priskočiti na pomoč, če bi jih le ta prosila (pomoč pri učenju, posojanju zapiskov ...).

Od 233 anketirancev bi osebam z disleksijo priskočilo na pomoč večina (227 oziroma 97 %), ne glede na spol, starost in šolo, ki jo anketiranec obiskuje.

10. vprašanje: Kako gledaš na drugačno delo z otroki z disleksijo (podaljšan čas pisanja, napovedana ustna preverjanja znanja, preverjanje znanja izven razreda, dodatna strokovna pomoč ...)?

Graf 31: Prikaz pogleda, kako anketiranci gledajo na drugačno delo z otroki z disleksijo glede na šolo in spol anketiranca

Zanimalo me je, kako gledajo učenci/dijaki na drugačno delo z otroki z disleksijo (podaljšan čas pisanja, napovedana ustna preverjanja znanja, preverjanje znanja izven razreda, dodatna strokovna pomoč, ...).

Od 233 anketirancev, ne glede na spol, starost in šolo, ki jo anketiranec obiskuje, jih je 211 (91 %) mnenja, da če osebam prilagoditve pomagajo, se s tem strinjajo. Samo 6 anketirancev pa je mnenja, da prilagoditve niso pravične do ostalih.

3.5.2.1 RAZLAGA

Glede na rezultate vprašalnika za učence in dijake o poznavanju disleksije mi je odgovorilo 233 anketirancev. Od tega je bilo 112 dijakinj in 50 učenk. Od 71 udeležencev moškega spola je bilo 95 dijakov in 12 učencev. Torej je bilo iz osnovne šole 62 anketirancev, iz srednje šole pa 171.

Ugotavljam, da je večina (85 %) učencev in dijakov že slišala za besedo disleksija in vedo, da je to specifična učna težava (89 %). Za pojem jih je največ slišalo v šoli, saj jih je od tega imelo kar 112 (48 %) sošolca/sošolko z disleksijo. Z disleksijo so se srečali tudi na spletu in na televiziji.

Od skupnega števila anketirancev jih 48 % ima/je imelo sošolca/sošolko z disleksijo. Samo 18 anketirancev pa je navedlo, da ne poznajo težav svojih sošolcev/sošolk. Ugotavljam, da se učenci v razredu med sabo dobro poznajo in vedo za vse težave, ki so med sošolci/sošolkami.

Od učencev in dijakov, ki so imeli/imajo v razredu sošolca/sošolko z disleksijo, jih največ meni (43 %), da se učitelji/profesorji premalo posvečajo otroku z disleksijo. Sledi odgovor, da se otrokom z disleksijo posvečajo ravno prav (27 %). Nekaj odgovorov je tudi ne vem (19 %). 6 anketirancev iz osnovne šole je bilo mnenja, da se učitelji/profesorji preveč posvečajo tem otrokom, 6 anketirancev iz srednje šole pa, da se jim posvečajo premalo.

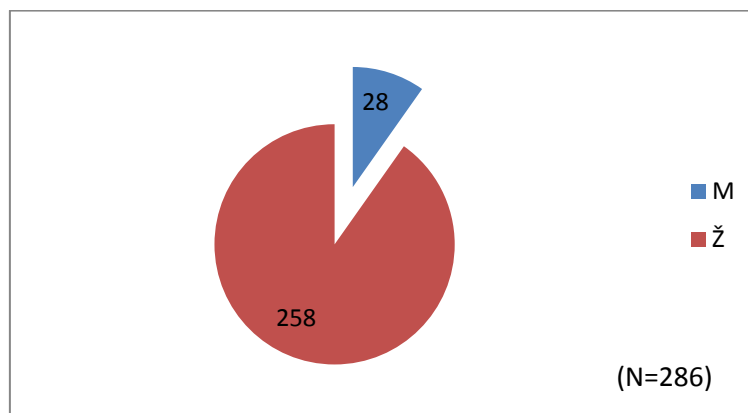
Za osebo s tovrstno težavo se večini (53 %) učencev in dijakov, ki jo poznajo zdi, da ima le nekaj prijateljev, 37 anketirancev pa je opazilo, da so te osebe v razredu osamljene. Kljub odgovorom pa je znano, da osamljenost v razredu ni nujno povezana samo z disleksijo, ampak je več dejavnikov. Nekatere osebe z disleksijo so namreč bolj nadarjene pri navezovanju stikov s sovrstniki kot druge.

Kar 227 anketirancev (97 %) bi tem osebam priskočilo na pomoč pri učenju, posojanju zapiskov.

Z drugačnim delom z otroki z disleksijo, kot je podaljšan čas pisanja, napovedana ustna preverjanja, preverjanje znanja izven razreda in dodatna strokovna pomoč, se 211 (91 %) dijakov in učencev strinja, če tem osebam tako pomagajo.

3.5.3 VPRAŠALNIK ZA UČITELJE OZIROMA PROFESORJE O POZNAVANU DISLEKIJE

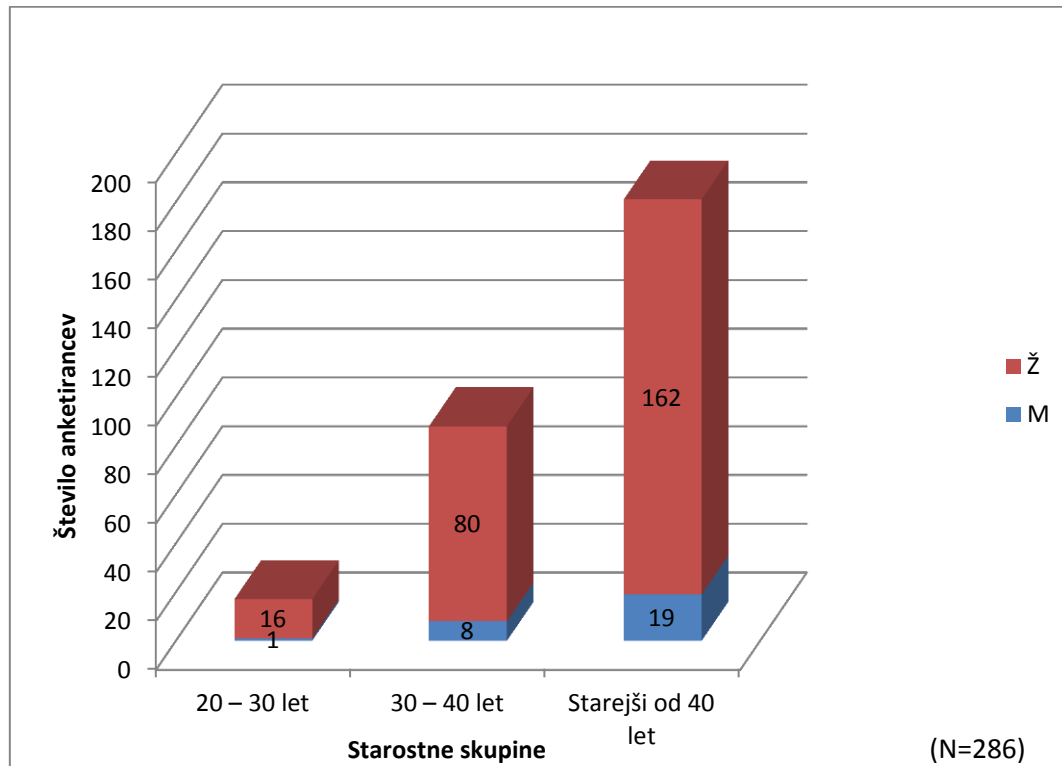
1. vprašanje: Spol

Graf 32: Prikaz anketirancev po spolu

Ugotoviti sem želela, koliko učiteljic/profesorice in učiteljev/profesorjev se je udeležilo izpolnjevanja anket. Od 286 udeležencev je bilo 258 učiteljic/profesorice in 28 učiteljev/profesorjev.

2. vprašanje: Starost

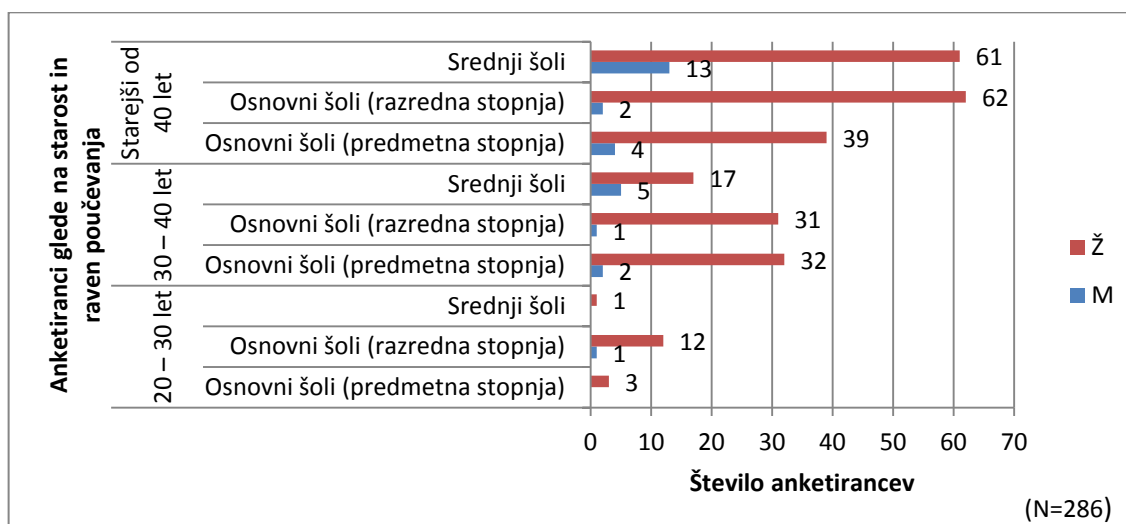

Graf 33: Prikaz anketirancev glede na starost in spol

Glede na rezultate je večina (181 – 63 %) anketirancev starejših od 40 let. Od 181 anketiranih v tem starostnem obdobju je anketo izpolnjevalo 162 učiteljic/profesorice in 19 učiteljev/profesorjev.

V starostnem obdobju od 30 do 40 let je 88 anketirancev, od tega 80 učiteljic/profesorice in 8 učiteljev/profesorjev. V starostnem obdobju od 20 do 30 let pa je vprašalnik izpolnjevalo 16 učiteljic/profesorice in 1 učitelj/profesor.

3. vprašanje: Poučujem na

Graf 34: Prikaz števila anketirancev glede na to, kje poučujejo, starost in spol

Zanimalo me je, kako se anketiranci razvrščajo glede na to, kje poučujejo, starost in spol.

Med anketiranci je bilo največ učiteljic (62 od 258) oziroma profesorice, starejših od 40 let, ki poučujejo na osnovni šoli, razredna stopnja. Največ udeleženih anketirancev (13 od 28) pa je bilo profesorjev, ki poučujejo na srednji šoli, starejših od 40 let.

4. vprašanje: Kaj je po vašem mnenju disleksija?

Preglednica 16: Prikaz odprtih odgovorov anketirancev glede na starost in mesto poučevanja

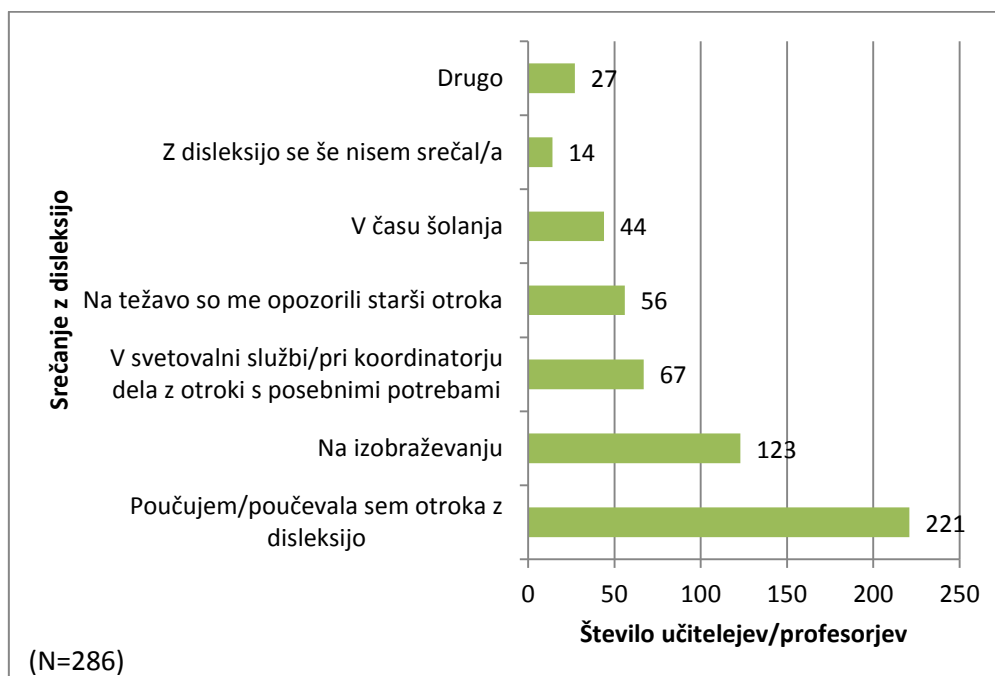
	20 – 30 let			30 – 40 let			Starejši od 40 let			
POMEN DISLEKSIJE	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	Skupaj
Motnja branja in pisanja, zamenjava črk, znakov, besede ...	8	0	1	14	12	8	33	17	29	122
Težave, ki jih ima otrok pri branju, priklicu podatkov, motnje pozornosti, zmanjšana koncentracija, menjavanje črk in števil, pozabljanje stvari, neorganiziranost, posledično nižja samopodoba, kar pripelje tudi do agresije in nesprejetosti v družbi	1	0	0	0	5	1	3	1	0	11
Je motnja branja in pisanja, hkrati pa se pojavljajo tudi težave z razumevanjem prebranega, pomnjenjem	2	2	0	2	4	2	8	9	11	40
Motnje pri branju	0	0	0	3	3	4	4	0	1	15
Tipične napake pri pisavi, zamenjevanje črk ali števil	0	1	0	2	1	3	4	2	12	25
Težave z razločevanjem črk pri branju in zatikanje pri govoru, težave z zaporedjem, pomnjenjem	1	0	0	4	4	1	2	8	10	30
Posebnost delovanja možganov (drugačen način učenja / razmišljanja)	1	0	0	5	3	1	7	5	3	25
Iz otrok bi radi naredili invalide, ki bodo imeli težave kasneje z zaposlitvijo	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Bolezen, pri kateri ima otrok težave pri branju in pisanju (zamenjevanje črk)	0	0	0	0	1	1	0	0	2	4
Ostalo	0	0	0	2	1	1	3	1	5	13
Skupaj	13	3	1	32	34	22	64	43	74	286

Ugotoviti sem želela, kaj je po mnenju učiteljev oziroma profesorjev disleksija. Največ anketirancev (253 – 88 %) je pojem opredelilo na širše (več kot en opis). Opredelili so, da je disleksija motnja branja in pisanja, zamenjava črk, znakov, besed in drugo. Nekaj anketirancev (15 – 5 %) je navedlo samo eno opaženo težavo. 1 anketiranec je navedel nesmiseln odgovor, 4 anketiranci pa so navedli, da je disleksija bolezen. Ugotavljam, da samo 13 (4,5 %) anketirancev pojma ni znalo popolnoma opredeliti.

5. vprašanje: Kje in kako ste se srečali z disleksijo?

Preglednica 17: Prikaz, kje in kako so se učitelji/profesorji srečali z disleksijo, glede na starost in mesto poučevanja (možnih več odgovorov)

	20 – 30 let			30 – 40 let			Starejši od 40 let			
SREČANJE Z DISLEKSIJO	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	Skupaj
Poučujem/poučevala sem otroka z disleksijo	7	2	1	22	27	15	52	36	59	221
Na izobraževanju	3	0	0	16	18	7	38	23	18	123
V svetovalni službi/pri koordinatorju dela z otroki s posebnimi potrebami	1	0	0	9	11	3	12	12	19	67
Na težavo so me opozorili starši otroka	0	1	1	5	6	2	6	13	22	56
V času šolanja	8	1	0	9	6	4	8	5	3	44
Z disleksijo se še nisem srečal/a	0	0	0	1	3	4	2	1	3	14
Drugo: sorodnik je oseba z disleksijo	0	0	0	3	3	2	5	5	2	20
Drugo: različni mediji	3	0	0	0	0	1	0	0	2	6
Skupaj	22	4	2	65	74	38	123	95	128	551

Graf 35: Prikaz, kje in kako so se učitelji/profesorji srečali z disleksijo

Izvedeti sem želela, kje in kako so se učitelji oziroma profesorji srečali z disleksijo. Od 286 anketirancev se je 221 (77 %) učiteljev oziroma profesorjev z disleksijo srečalo med poučevanjem otroka z disleksijo. 123 anketirancev pa se je z disleksijo srečalo tudi na

izobraževanjih, kar me je presenetilo in razveselilo, da obstajajo tudi izobraževanja, ki učitelje oziroma profesorje o tej motnji izobražujejo. Nekaj učiteljev oziroma profesorjev pa je navedlo, da so se z disleksijo srečali v času šolanja (44) ali so jih na težavo opozorili starši otroka (56) oziroma svetovalni delavci (67). Samo 14 (5 %) anketirancev pa se z disleksijo še ni srečalo.

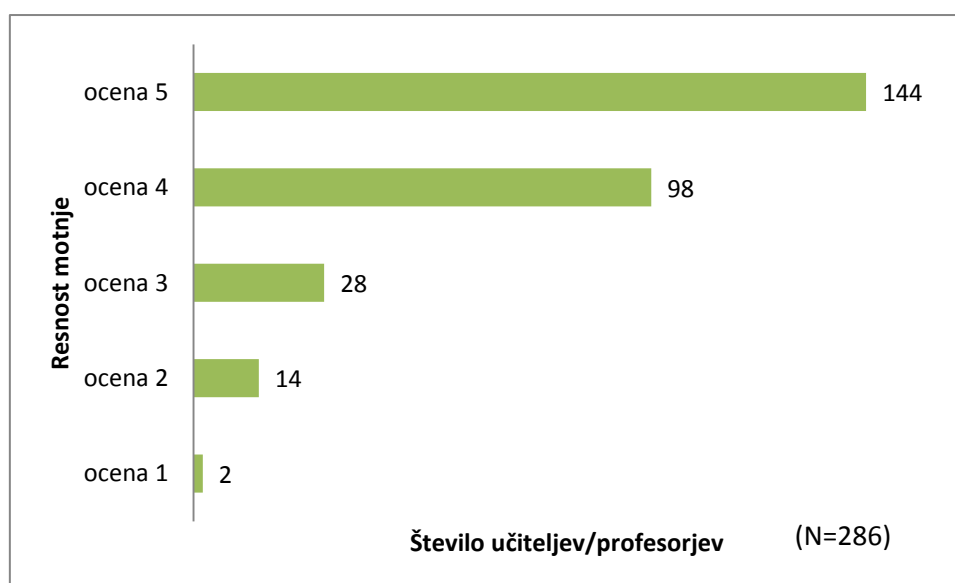
6. vprašanje: Z oceno od 1 – 5 ocenite naslednje trditve o disleksiji

(1 - Sploh se ne strinjam, 2- Ne strinjam se, 3 - Ne morem se odločiti, 4 - Strinjam se, 5 - Popolnoma se strinjam)

Trditev 1: To so resne motnje, ki otroka ovirajo pri učenju

Preglednica 18: Prikaz ocen učiteljev/profesorjev v povezavi z navedeno trditvijo »To so resne motnje, ki otroka ovirajo pri učenju«

TRDITEV 1: To so resne motnje, ki otroka ovirajo pri učenju	20 – 30 let			30 – 40 let			Starejši od 40 let			Skupaj
	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	
ocena 1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	2
ocena 2	1	0	0	2	1	2	1	1	6	14
ocena 3	0	2	1	3	2	2	3	5	10	28
ocena 4	5	1	0	6	16	9	19	14	28	98
ocena 5	7	0	0	21	15	8	41	23	29	144
Skupaj	13	3	1	32	34	22	64	43	74	286

Graf 36: Prikaz ocen učiteljev/profesorjev v povezavi z navedeno trditvijo »To so resne motnje, ki otroka ovirajo pri učenju«

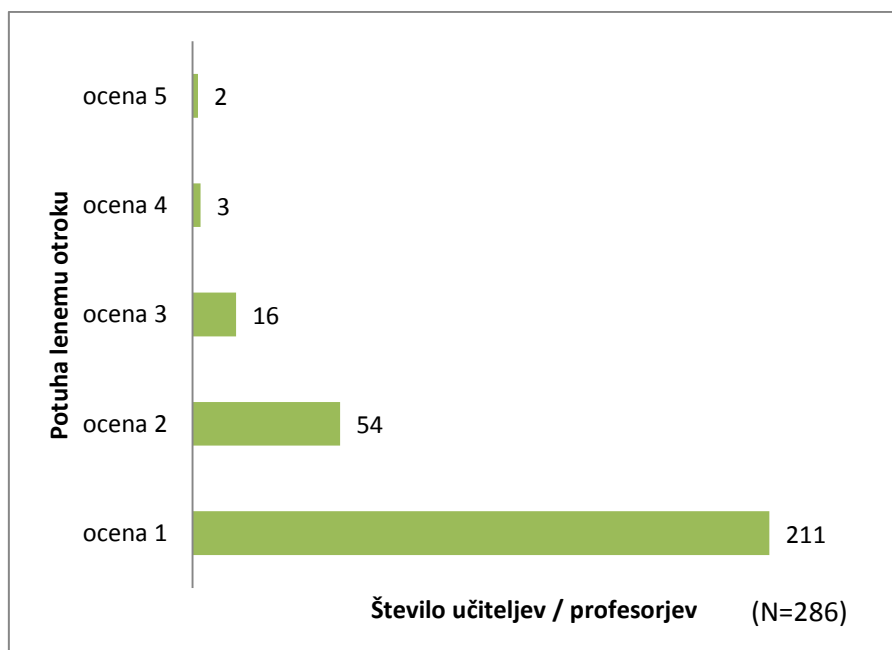
Izvedeti sem želela, kako učitelji oziroma profesorji ocenjujejo trditev, da je disleksija resna motnja, ki otroka ovira pri učenju.

Od 286 anketirancev se jih 144 popolnoma strinja z navedeno trditvijo, 98 pa se s trditvijo strinja. To predstavlja 85 % vseh odgovorov. 16 anketirancev pa se s to trditvijo ne strinja oziroma sploh ne strinja.

Trditev 2: To je potuha lenemu otroku

Preglednica 19: Prikaz ocen učiteljev/profesorjev v povezavi z navedeno trditvijo »To je potuha lenemu otroku«

	20 – 30 let			30 – 40 let			Starejši od 40 let			
TRDITEV 2: To je potuha lenemu otroku.	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	Skupaj
ocena 1	9	1	0	27	23	15	54	33	49	211
ocena 2	4	0	0	4	7	4	8	7	20	54
ocena 3	0	1	1	1	2	3	2	3	3	16
ocena 4	0	1	0	0	1	0	0	0	1	3
ocena 5	0	0	0	0	1	0	0	0	1	2
Skupaj	13	3	1	32	34	22	64	43	74	286

Graf 37: Prikaz ocen učiteljev/profesorjev v povezavi z navedeno trditvijo »To je potuha lenemu otroku«

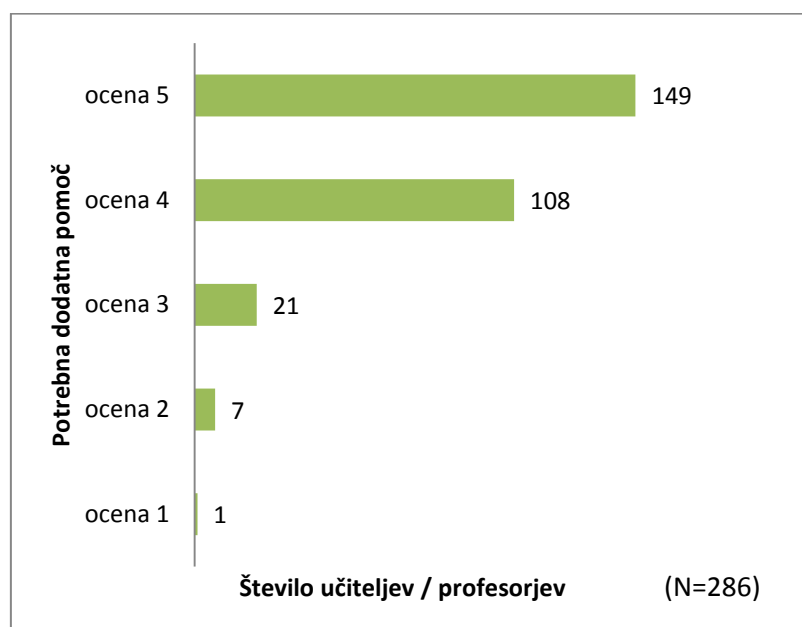
Izvedeti sem želela, kako učitelji oziroma profesorji ocenjujejo trditev, da je disleksija potuha lenemu otroku.

Od 286 anketirancev se jih 211 s trditvijo sploh ne strinja, 54 pa se s tem ne strinja. To predstavlja 93 % vseh odgovorov. 5 anketirancev pa se s to trditvijo strinja oziroma popolnoma strinja.

Trditev 3: Otroci z disleksijo potrebujejo dodatno pomoč

Preglednica 20: Prikaz ocen učiteljev/profesorjev v povezavi z navedeno trditvijo »Otroci z disleksijo potrebujejo dodatno pomoč«

	20 – 30 let			30 – 40 let			Starejši od 40 let			
TRDITEV 3: Otroci z disleksijo potrebujejo dodatno pomoč.	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	Skupaj
ocena 1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
ocena 2	0	0	0	1	0	1	1	2	2	7
ocena 3	1	0	0	0	6	3	0	2	9	21
ocena 4	4	2	1	11	14	9	16	17	34	108
ocena 5	8	1	0	20	14	9	46	22	29	149
Skupaj	13	3	1	32	34	22	64	43	74	286

Graf 38: Prikaz ocen učiteljev/profesorjev v povezavi z navedeno trditvijo »Otroci z disleksijo potrebujejo dodatno pomoč«

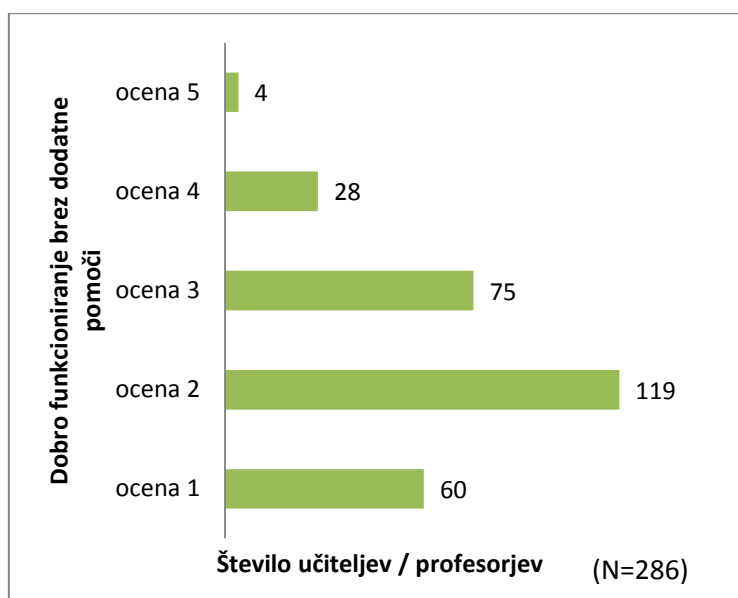
Izvedeti sem želela, kako učitelji oziroma profesorji ocenjujejo trditev, da otroci z disleksijo potrebujejo dodatno pomoč.

Od 286 anketirancev se jih 149 s trditvijo popolnoma strinja, 108 se s trditvijo strinja. To predstavlja 90 % vseh odgovorov. 8 anketirancev pa se s to trditvijo ne strinja oziroma sploh ne strinja.

Trditev 4: Otroci z disleksijo dobro funkcionirajo tudi brez dodatne pomoči

Preglednica 21: Prikaz ocen učiteljev/profesorjev v povezavi z navedeno trditvijo »Otroci z disleksijo dobro funkcionirajo tudi brez dodatne pomoči«

	20 – 30 let			30 – 40 let			Starejši od 40 let			
TRDITEV 4: Otroci z disleksijo dobro funkcionirajo tudi brez dodatne pomoči.	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	Skupaj
ocena 1	1	0	0	9	5	2	19	8	16	60
ocena 2	6	1	0	9	13	10	28	24	28	119
ocena 3	4	2	1	9	13	8	12	7	19	75
ocena 4	2	0	0	4	2	2	5	2	11	28
ocena 5	0	0	0	1	1	0	0	2	0	4
Skupaj	13	3	1	32	34	22	64	43	74	286

Graf 39: Prikaz ocen učiteljev/profesorjev v povezavi z navedeno trditvijo »Otroci z disleksijo dobro funkcionirajo tudi brez dodatne pomoči«

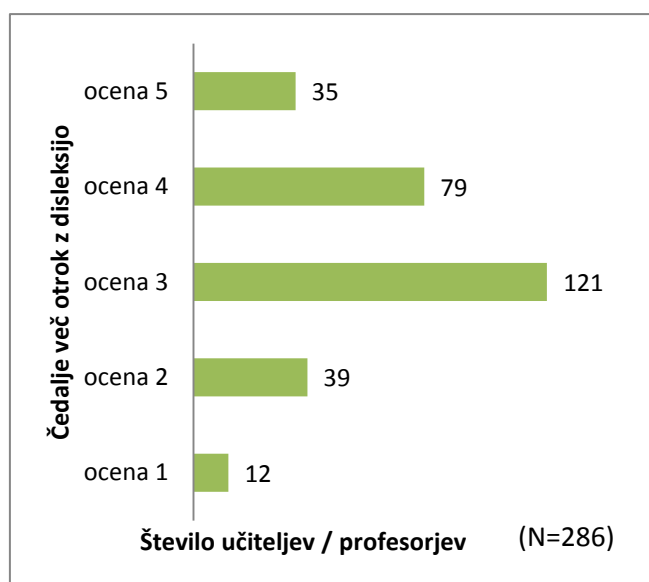
Izvedeti sem želela, kako učitelji oziroma profesorji ocenjujejo trditev, da otroci z disleksijo dobro funkcionirajo tudi brez dodatne pomoči.

Od 286 anketirancev se jih 119 s trditvijo ne strinja, 60 anketirancev pa se popolnoma ne strinja. To predstavlja 63 % vseh odgovorov. 75 se jih glede na podano trditev ne more odločiti. 32 anketirancev pa se s to trditvijo strinja oziroma popolnoma strinja.

Trditev 5: Otrok z disleksijo je vedno več

Preglednica 22: Prikaz ocen učiteljev/profesorjev v povezavi z navedeno trditvijo »Otrok z disleksijo je vedno več«

	20 – 30 let			30 – 40 let			Starejši od 40 let			
TRDITEV 4: Otrok z disleksijo je vedno več.	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	Skupaj
ocena 1	1	0	0	0	2	2	3	1	3	12
ocena 2	3	0	0	5	5	2	11	3	10	39
ocena 3	5	2	0	11	16	8	30	23	26	121
ocena 4	3	0	1	11	9	8	14	9	24	79
ocena 5	1	1	0	5	2	2	6	7	11	35
Skupaj	13	3	1	32	34	22	64	43	74	286

Graf 40: Prikaz ocen učiteljev/profesorjev v povezavi z navedeno trditvijo »Otrok z disleksijo je vedno več«

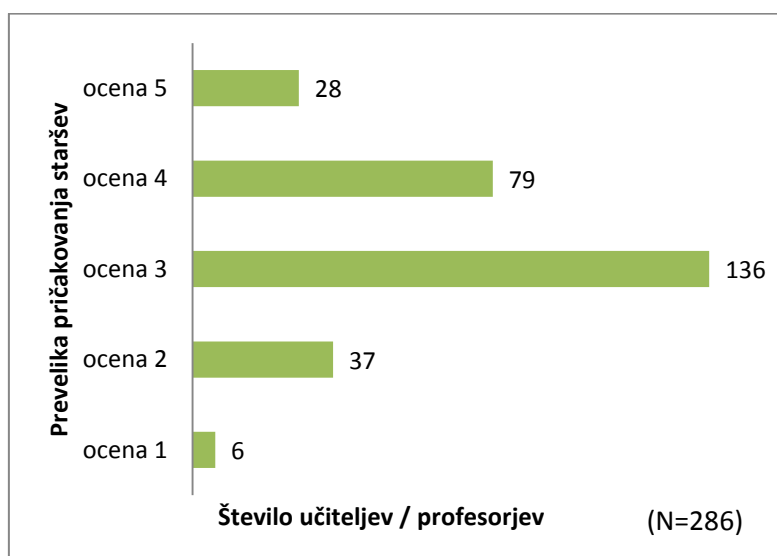
Izvedeti sem želela, kako učitelji oziroma profesorji ocenjujejo trditev, da je otrok z disleksijo vedno več.

Od 286 anketirancev se 121 (42 %) učiteljev oziroma profesorjev glede na podano trditev ne morejo odločiti, 114 se s trditvijo strinja oziroma popolnoma strinja, 51 anketirancev pa se s to trditvijo ne strinja oziroma sploh ne strinja.

Trditev 6: Starši imajo prevelika pričakovanja do otrok z disleksijo

Preglednica 23: Prikaz ocen učiteljev/profesorjev v povezavi z navedeno trditvijo »Starši imajo prevelika pričakovanja do otrok z disleksijo«

	20 – 30 let			30 – 40 let			Starejši od 40 let			
TRDITEV 6: Starši imajo prevelika pričakovanja do otrok z disleksijo	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	Skupaj
ocena 1	2	0	0	0	0	1	1	1	1	6
ocena 2	1	0	0	5	5	3	6	5	12	37
ocena 3	5	2	1	14	16	10	30	20	38	136
ocena 4	3	0	0	9	9	8	20	14	16	79
ocena 5	2	1	0	4	4	0	7	3	7	28
Skupaj	13	3	1	32	34	22	64	43	74	286

Graf 41: Prikaz ocen učiteljev/profesorjev v povezavi z navedeno trditvijo »Starši imajo prevelika pričakovanja do otrok z disleksijo«

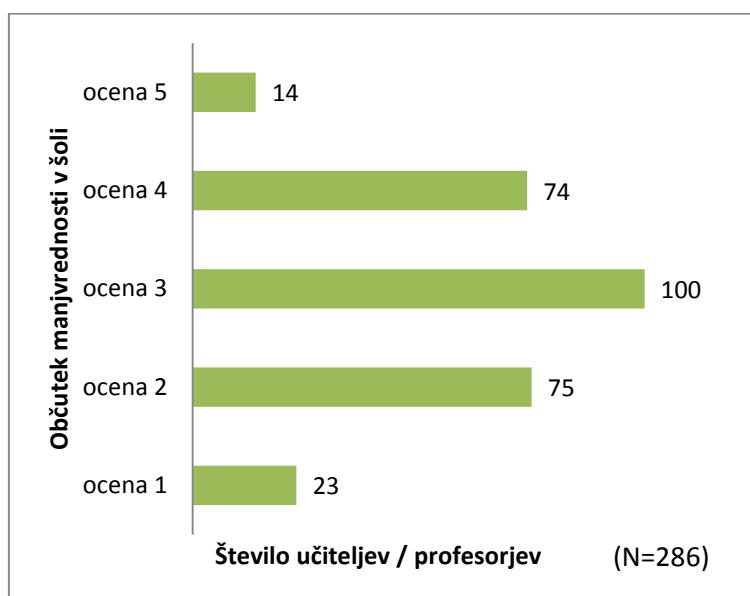
Izvedeti sem želela, kako učitelji oziroma profesorji ocenjujejo trditev, da imajo starši prevelika pričakovanje do otrok z disleksijo.

Od 286 anketirancev se 136 učiteljev oziroma profesorjev glede na podano trditev ne more odločiti. 107 se s trditvijo strinja oziroma popolnoma strinja, 43 anketirancev pa se s to trditvijo ne strinja oziroma sploh ne strinja.

Trditev 7: Otroci z disleksijo se v razredu počutijo manjvredne

Preglednica 24: Prikaz ocen učiteljev/profesorjev v povezavi z navedeno trditvijo »Otroci z disleksijo se v razredu počutijo manjvredne«

	20 – 30 let			30 – 40 let			Starejši od 40 let			
TRDITEV 7: Otroci z disleksijo se v razredu počutijo manjvredne	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	Skupaj
ocena 1	2	0	0	3	4	0	8	2	4	23
ocena 2	2	1	1	5	9	6	15	13	23	75
ocena 3	4	2	0	9	12	6	22	18	27	100
ocena 4	5	0	0	14	7	7	16	7	18	74
ocena 5	0	0	0	1	2	3	3	3	2	14
Skupaj	13	3	1	32	34	22	64	43	74	286

Graf 42: Prikaz ocen učiteljev/profesorjev v povezavi z navedeno trditvijo »Otroci z disleksijo se v razredu počutijo manjvredne«

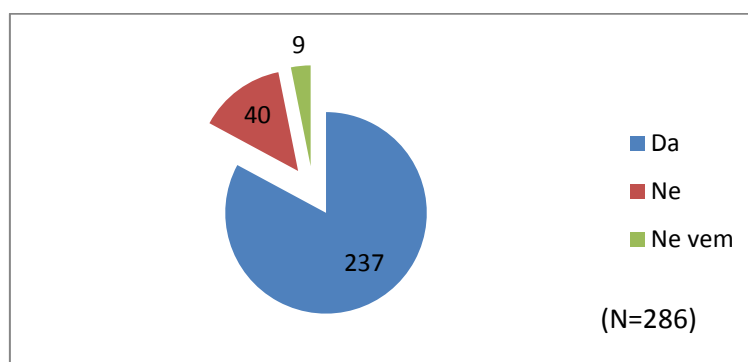
Izvedeti sem želela, kako učitelji oziroma profesorji ocenjujejo trditev, da se otroci z disleksijo v razredu počutijo manjvredne.

Od 286 anketirancev se 100 anketirancev glede na podano trditev ne more odločiti. 98 se z trditvijo ne strinja oziroma popolnoma ne strinja, 88 pa se s trditvijo strinja oziroma popolnoma strinja.

7. vprašanje: Ali poučujete oziroma ste poučevali otroka z disleksijo?

Preglednica 25: Prikaz števila učiteljev oziroma profesorjev, ki poučujejo/so poučevali otroka z disleksijo

POUČEVANJE OTROKA Z DISLEKSIJO	20 – 30 let			30 – 40 let			Starejši od 40 let			Skupaj
	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	
Da	10	2	1	22	30	17	52	39	64	237
Ne	2	1	0	10	3	4	10	2	8	40
Ne vem	1	0	0	0	1	1	2	2	2	9
Skupaj	13	3	1	32	34	22	64	43	74	286

Graf 43: Prikaz števila učiteljev oziroma profesorjev, ki poučujejo/so poučevali otroka z disleksijo

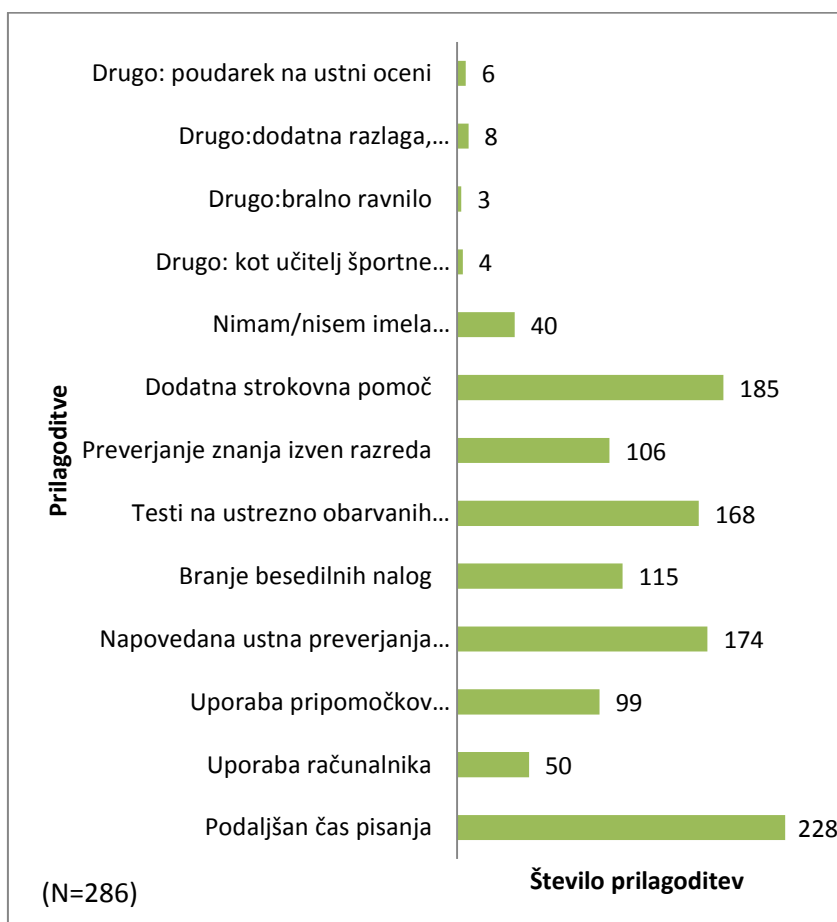
Ugotoviti sem želela, koliko anketirancev je že poučevalo oziroma poučuje otroka z disleksijo.

Od 286 anketirancev je otroka z disleksijo poučevalo/poučuje 237 (83 %) učiteljev oziroma profesorjev, 40 jih še ni poučevalo, 9 anketiranih pa ne ve, ali so že poučevali otroka z disleksijo.

8. vprašanje: Kakšne prilagoditve ima oziroma je imel učenec/dijak z disleksijo pri vašem predmetu?

Preglednica 26: Prikaz prilagoditev, ki jih ima oziroma je imel učenec/dijak pri predmetu, ki ga anketirani poučuje (možnih je več odgovorov)

PRILAGODITVE OTROKA	20 – 30 let			30 – 40 let			Starejši od 40 let			Skupaj
	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	
Podaljšan čas pisanja	10	2	1	21	29	17	54	35	59	228
Uporaba računalnika	1	0	1	7	4	2	15	11	9	50
Uporaba pripomočkov (pretvorbe, poimenovanja,...)	3	0	0	15	11	3	38	15	14	99
Napovedana ustna preverjanja znanja	6	2	0	17	22	8	40	30	49	174
Branje besedilnih nalog	9	1	0	17	12	2	42	22	10	115
Testi na ustrezno obarvanih listih z določeno pisavo in velikostjo črk	8	2	1	20	24	9	44	31	29	168
Preverjanje znanja izven razreda	3	1	0	11	16	2	30	24	19	106
Dodatna strokovna pomoč	7	1	0	21	26	10	52	31	37	185
Nimam/nisem imela učenca/učenko oziroma dijaka/dijakinjo z disleksijo v razredu	2	1	0	8	4	5	10	3	7	40
Drugo: kot učitelj športne vzgoje nisem zasledil težav	1	0	0	0	0	0	0	1	2	4
Drugo: bralno ravnilo	1	0	0	1	0	0	1	0	0	3
Drugo: dodatna razlaga, demonstracija, kopije snovi	0	0	0	3	1	0	1	2	1	8
Drugo: poudarek na ustni oceni	0	0	0	0	0	0	1	2	3	6
Skupaj	51	10	3	141	149	58	328	207	239	1186

Graf 44: Prikaz prilagoditev, ki jih ima oziroma je imel učenec/dijak pri predmetu, ki ga anketirani poučuje (možnih je več odgovorov)

Izvedeti sem želela, kakšne prilagoditve omogočajo učitelji oziroma profesorji otrokom, ki jih poučujejo/so poučevali.

Od 286 anketiranih 228 učiteljev oziroma profesorjev otrokom z disleksijo omogoča podaljšan čas pisanja, 185 dodatno strokovno pomoč in 174 napovedana ustna preverjanja znanja.

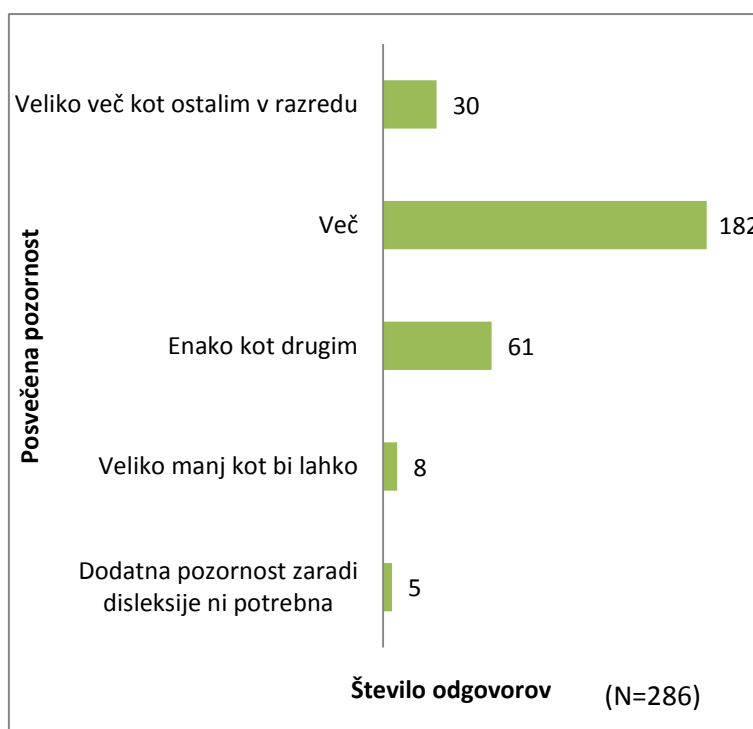
Pod možnost drugo je 17 anketirancev navedlo, da dajejo poudarek na ustni oceni, dodatni razlagi, demonstraciji, kopiranju snovi in omogočanju bralnega ravnila. 4 anketiranci, ki so učitelji/profesorji športne vzgoje, pa menijo, da niso zasledili težav.

Glede na število odgovorov (1186) je razvidno, da imajo otroci več kot eno prilagoditev.

9. vprašanje: Če poučujete/ste poučevali otroka z disleksijo, koliko pozornosti mu posvečate/ste mu posvečali?

Preglednica 27: Prikaz količine pozornosti, ki jo učitelji/profesorji posvečajo/so posvečali otroku z disleksijo

POSVEČENA POZORNOST PRI POUČEVANJU OTROKA Z DISLEKSIO	20 – 30 let			30 – 40 let			Starejši od 40 let			Skupaj
	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	
Dodatna pozornost zaradi disleksije ni potrebna	0	0	0	0	1	3	0	1	0	5
Veliko manj kot bi lahko	0	0	0	0	1	0	1	2	4	8
Enako kot drugim	1	1	0	3	10	9	4	9	24	61
Več	12	2	1	22	22	9	43	29	42	182
Veliko več kot ostalim v razredu	0	0	0	7	0	1	16	2	4	30
Skupaj	13	3	1	32	34	22	64	43	74	286

Graf 45: Prikaz količine pozornosti, ki jo učitelji/profesorji posvečajo/so posvečali otroku z disleksijo

Zanimalo me je kako se učitelji/profesorji ocenjujejo, koliko pozornosti posvečajo otrokom z disleksijo v razredu. Rezultati najverjetneje niso realni, saj sem naredila napako in učiteljem/profesorjem nisem omogočila možnosti: Otroka z disleksijo še nisem poučeval/poučevala. Predvidevam pa, da so se tudi učitelji/profesorji, ki teh otrok niso poučevali, znali opredeliti, koliko pozornosti bi jim lahko posvečali.

Od 286 anketirancev jih 182 (64 %) meni, da se otroku z disleksijo v razredu posvečajo več kot ostalim, 61 pa jih meni, da se otrokom posvečajo enako kot ostalim v razredu, 5 učiteljev/profesorjev pa je mnenja, da dodatna pozornost zaradi disleksije ni potrebna.

10. vprašanje: Ali ste se pripravljeni dodatno izobraževati na področju disleksije?

Preglednica 28: Prikaz pripravljenosti učiteljev oziroma profesorjev na dodatno izobraževanje na področju disleksije

DODATNO IZOBRAŽEVANJE	20 – 30 let			30 – 40 let			Starejši od 40 let			Skupaj
	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	
Da, če bi za to dobila dodatno plačilo	1	0	0	1	3	0	0	2	9	16
Da, tudi brez dodatnega plačila zelo me zanima in bi bila rada otroku v pomoč	11	2	1	25	23	13	46	31	42	194
Ne, me ne zanima	1	0	0	1	2	1	1	2	10	18
Ne vem	0	1	0	1	6	6	6	6	9	35
Drugo: da, če bi imel otroka z disleksijo v razredu	0	0	0	0	0	2	5	2	2	11
Drugo: sodelovanje s strokovnjakom/samostojno izobraževanje/izobraževanja na šoli	0	0	0	4	0	0	5	0	3	12
Skupaj	13	3	1	32	34	22	63	43	75	286

Graf 46: Prikaz pripravljenosti učiteljev oziroma profesorjev na dodatno izobraževanje na področju disleksije

Želela sem izvedeti, koliko učiteljev oziroma profesorjev se je pripravljeno dodatno izobraževati na področju disleksije in v katerem primeru.

Od 286 anketirancev bi se kar 194 (68 %) učiteljev oziroma profesorjev želelo dodatno izobraževati na področju disleksije, tudi brez dodatnega plačila, ker jih to zanima in bi radi bili otroku v pomoč. 16 učiteljev/profesorjev bi se izobraževalo, v kolikor bi zato dobili dodatno plačilo, 11 anketirancev bi se odločilo za dodatno izobraževanje v primeru, če bi imeli otroka z disleksijo v razredu. Nekateri so tudi mnenja, da bi sodelovanje s strokovnjakom/samostojno izobraževanje/izobraževanje v šoli zelo prav prišla. Samo 18 (6 %) anketirancev navaja, da jih dodatno izobraževanje s področja disleksije ne zanima.

11. vprašanje: Kaj bi lahko po vašem mnenju na vaši šoli izboljšali v odnosu učitelji oziroma profesorji - starši?

Preglednica 29: Prikaz mnenj za izboljšanje odnosa učitelj/profesor - starši (prikaz odprtih odgovorov)

IZBOLJŠANJE ODNOSA UČITELJ/PROFESOR - STARŠ	20 – 30 let			30 – 40 let			Starejši od 40 let			Skupaj
	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	
Izboljšanje komunikacije	4	1	0	7	9	4	12	6	11	54
Sodelovanje, razumevanje, zaupanje, iskrenost	4	1	0	9	8	5	24	22	32	105
Preveliko vmešavanje staršev	0	1	0	0	1	0	4	1	0	7
Izobraževanja za učitelje/starše	2	0	0	3	3	1	8	2	2	21
Učitelji ne poznajo resnosti problema	0	0	0	2	0	0	3	0	1	6
Spodbuda okolja	0	0	0	1	0	0	1	0	3	5
Več razpoložljivega časa za otroke s potrebami / bolj natančno definiranje težav	0	0	0	0	1	0	0	1	2	4
Potrpežljivost, realna pričakovanja	0	0	1	1	3	2	3	3	2	15
Pomoč doma	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2
Ostalo	0	0	0	0	2	1	0	2	1	6
Brez komentarja	3	0	0	8	7	9	10	6	18	61
Skupaj	13	3	1	31	34	22	66	43	73	286

Zanimalo me je, kaj bi lahko po mnenju učiteljev oziroma profesorjev izboljšali v odnosu učitelj oziroma profesor – starš.

Od 286 anketiranih jih 105 meni, da bi lahko odnos izboljšali s sodelovanjem, razumevanjem, zaupanjem in iskrenostjo. Menijo, da bi bilo potrebno izboljšati komunikacijo, več potrpežljivosti in realna pričakovanja ter skupna izobraževanja za starše in učitelje/profesorje. 61 učiteljev oziroma profesorjev je brez komentarja.

12. vprašanje: Kaj bi lahko po vašem mnenju na vaši šoli na področju obravnave otrok z disleksijo izboljšali v odnosu učitelji/profesorji – svetovalna služba oziroma koordinatorjem dela z otroki s posebnimi potrebami?

Preglednica 30: Prikaz mnenj za izboljšanje odnosa učitelj/profesor - svetovalna služba oziroma koordinator dela z otroki s posebnimi potrebami (prikaz odprtih odgovorov)

	20 – 30 let			30 – 40 let			Starejši od 40 let			
IZBOLJŠANJE ODNOSA UČITELJ/PROFESOR - SVETOVALNA SLUŽBA	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	Skupaj
Uspešno dosedanje sodelovanje (komunikacija)	2	0	0	7	10	4	19	16	17	75
Premalo sodelovanja/svetovanja	1	1	0	2	5	6	11	6	8	40
Pravočasne informacije (zadosten čas, dodatna pojasnitev težav,)	1	0	0	3	1	1	7	4	10	27
Uporabna in obvezna izobraževanja (izmenjava izkušenj, strokovni napotki)	2	2	0	7	6	3	11	5	15	51
Sodelovanje s starši	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2
Več pomoči otrokom s strani svetovalne službe	0	0	0	0	1	0	3	1	1	6
Brez komentarja	7	0	1	10	11	6	11	6	20	72
Ostalo	0	0	0	3	0	2	1	4	3	13
Skupaj	13	3	1	32	34	22	64	42	75	286

Zanimalo me je, kaj bi lahko po mnenju učiteljev oziroma profesorjev izboljšali v odnosu učitelj oziroma profesor – svetovalna služba oziroma koordinator dela z otroki s posebnimi potrebami.

Od 286 anketiranih jih 75 meni, da je dosednji odnos uspešen, 72 učiteljev oziroma profesorjev je brez komentarja, 51 pa jih meni, da bi odnos izboljšali, če bi bilo več obveznega izobraževanja oziroma da bi jim svetovalna služba omogočila izmenjavo izkušenj ter jim dala strokovne napotke.

13. vprašanje: Kaj bi lahko po vašem mnenju na vaši šoli na področju obravnave otrok z disleksijo izboljšali v odnosu učitelji/profesorji – učenci/dijaki?

Preglednica 31: Prikaz mnenj za izboljšanje odnosa učitelj/profesor - učenci/dijaki (prikaz odprtih odgovorov)

IZBOLJŠANJE ODNOSA UČITELJ/PROFESOR - UČENEC / DIJAK	20 – 30 let			30 – 40 let			Starejši od 40 let			Skupaj
	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	
Obojestransko sodelovanje, odkriti odnosi, priznanje težave (pogovori, dodatni pouk, dopolnilni pouk)	2	0	0	9	7	10	12	11	21	72
Pomoč učencem, da bi sami našli ustrezne prilagoditve	0	0	0	0	0	1	5	1	1	8
Prilagajanje dela, dodatne individualne ure	1	0	1	2	3	0	3	4	5	19
Ustrezno preverjanje znanja	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2
Več razumevanja s strani učiteljev/profesorjev	0	0	0	2	3	1	8	6	1	21
Več vztrajnosti pri učencih (posebej pri učiteljih, ki težave ne razumejo)	0	1	0	2	1	0	1	2	2	9
Izobraževanja z najnovejšimi izsledki	1	1	0	4	1	0	4	4	4	19
Predstavitev težave sošolcem, pomoč sošolcev	2	1	0	1	0	0	3	3	1	11
Manj učencev v razredu	0	0	0	0	1	0	0	0	1	2
Brez komentarja	6	0	0	11	15	9	20	7	25	93
Ostalo	1	0	0	1	3	1	7	5	12	30
Skupaj	13	3	1	32	34	22	64	43	74	286

Zanimalo me je, kaj bi lahko po mnenju učiteljev oziroma profesorjev izboljšali v odnosu učitelj/profesor – učenci/dijaki.

Od 286 anketiranih se jih je 93 vzdržalo brez komentarja, 72 pa jih meni, da bi odnos izboljšali, če bi bilo več obojestranskega sodelovanja, odkriti odnosi, priznanje težav. Poleg naštetega bi bilo potrebnih več individualnih ur in omogočeno prilagajanje dela (19), možnost izobraževanja z najnovejšimi izsledki (19) in več razumevanja s strani učiteljev/profesorjev (21).

14. vprašanje: Želite ob koncu še kaj dodati, izraziti mnenje, ki mi bo po vašem mnenju še v pomoč pri raziskovanju?

Preglednica 32: Prikaz dodatnih komentarjev in mnenj

PREDLOGI, IDEJE	20 – 30 let			30 – 40 let			Starejši od 40 let			Skupaj
	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	OŠ (razred. stopnja)	OŠ (predm. stopnja)	Srednji šoli	
Prepričati starše, da otrok potrebuje pomoč	0	0	1	2	0	1	5	2	0	11
Podpirati in pohvaliti močno področje otroka	0	0	0	3	2	0	3	1	1	10
Stopiti v stik s ljudmi iz prakse	0	0	0	1	0	0	2	0	1	4
Učitelji nismo strokovnjaki, da bi lahko dovolj pomagali; dodatna izobraževanja (društvo Bravo)	0	0	0	1	0	0	6	3	4	14
Sodelovanje, zaupanje, spoštovanje vseh vpletenih	0	0	0	0	1	0	7	5	5	18
Čim več govoriti o tem, da bo javnost seznanjena	0	0	0	2	2	0	3	3	3	13
Zanimanje za RN	0	0	0	2	2	0	0	0	0	4
Ne	1	0	0	1	2	0	0	0	6	10
Brez komentarja	12	3	0	20	24	21	37	26	51	194
Ostalo	0	0	0	0	1	0	1	3	3	8
Skupaj	13	3	1	32	34	22	64	43	74	286

Učitelje oziroma profesorje sem prosila, da navedejo še svoja mnenja, ki bi mi pomagala pri raziskovanju.

Od 286 odgovorov jih večina ni imela nobene ideje oziroma dodatnega mnenja. Ostali so navedli, da bi bilo dobro izboljšati sodelovanje vseh vpletenih, si zaupati in se spoštovati. Pravijo, da niso strokovnjaki, da bi lahko dovolj pomagali in zato bi pripomogla dodatna izobraževanja, ki jih izvajajo v društvu Bravo. Potrebno bi bilo prepričati starše, da otrok potrebuje pomoč in da jih je potrebno podpirati, predvsem na njihovih močnih področjih.

Nekateri so mi zastavili tudi zanimiva vprašanja, ki bi lahko bila tema za naslednje raziskovalne naloge:

- Ali so otroci zadovoljni, imajo občutek, da se učitelji trudijo in jim je do tega, da so učenci / dijaki kljub motnji lahko na določenih področjih uspešni?
- Kdo jim pomaga premostiti zadrege in " oznako za posebne potrebe" v občutljivem obdobju odraščanja ?
- S kakšnimi težavami se ti učenci / dijaki najpogosteje srečujejo v socialni sredini?
- Kakšne načine izbirajo za uveljavitev in sprejetost med vrstniki?
- Jim svetovalni delavci znajo nuditi pravo podporo in nasvete glede poklicne usmeritve?

- Kaj ta motnja predstavlja za poklice kot je npr. medicinska sestra, ko mora znati marsikaj razbrati in hitro ukrepati?

3.5.3.1 RAZLAGA

Na vprašalnik za učitelje oziroma profesorje o poznavanju disleksije mi je odgovorilo 286 anketirancev. Od tega je bilo večina učiteljic/profesorice, kar 258 udeleženk, in 28 učiteljev/profesorjev. Večina anketirancev je bila starejših od 40 let. Od 181 anketiranih v tem starostnem obdobju je anketo izpolnjevalo 162 učiteljic/profesorice in 19 učiteljev/profesorjev. Od vseh anketirancev jih je bilo največ (62 od 258) učiteljic oziroma profesorice, starejših od 40 let, ki poučujejo na osnovni šoli, razredna stopnja. Največ udeleženi anketirancev (13 od 28) pa je bilo profesorjev, ki poučujejo na srednji šoli.

Ugotavljam, da učitelji/profesorji v večini vedo, kaj je disleksija. Največkrat so navedli več težav, povezanih z disleksijo. Samo 13 anketirancev ni navedlo prave obrazložitve pojma disleksije. Žalostno je, da 4 učitelji/profesorji menijo, da je disleksija bolezen.

S tovrstno težavo se je največ anketirancev srečalo med poučevanjem otroka z disleksijo. Presenetljivo pa se jih je 122 srečalo tudi na izobraževanjih, kar me je zelo presenetilo in hkrati razveselilo, da res obstajajo izobraževanja v tej smeri, saj bomo samo tako prišli do ključnega napredka.

Anketirance sem prosila, da ocenijo nekaj trditev, povezanih z disleksijo. S trditvijo »To so resne motnje, ki otroka ovirajo pri učenju« se večina (85 %) anketirancev strinja oziroma popolnoma strinja. Večina (93 %) anketirancev meni, da disleksija ni potuha lenemu otroku, čeprav se dva učitelja oziroma profesorja s to trditvijo popolnoma strinjata. Kar 90 % učiteljev/profesorjev se strinja oziroma popolnoma strinja, da otroci z disleksijo potrebujejo dodatno pomoč. Zanimalo me je, koliko od teh jih je pa sploh pripravljeno nuditi strokovno pomoč, glede na to, da jo po zakonu otroci morajo imeti do 5 ur na teden. Da otroci z disleksijo dobro funkcionirajo tudi brez dodatne pomoči, se večina (63 %) anketirancev s tem ne strinja oziroma sploh ne strinja. Menim, da otroci lahko funkcionirajo, vprašanje pa je ali lahko dobro funkcionirajo. Ti otroci se težje osredotočijo pri pouku in jim zato še kako prav pride individualna pomoč in dodatna razlaga snovi. Na podlagi navedenega opažam, da je večina anketirancev mnenja, da je disleksija težava in da otroci z disleksijo potrebujejo pomoč.

Na trditev, ki sem jo zasledila med raziskovanjem, da je otrok z disleksijo vedno več, se 136 učiteljev oziroma profesorjev ne more odločiti, kakšnega mnenja so. Tudi v povezavi s trditvijo, da se otroci v razredu počutijo manjvredne, se anketiranci ne morejo odločiti. Če njihovo mnenje primerjam s starši, ki v večini menijo, da ima njihov otrok včasih negativne občutke zaradi disleksije, menim, da se učitelji/profesorji mogoče premalo posvečajo stanju v razredu oziroma temu, kako se sošolci razumejo in kako gledajo na otroka z disleksijo. Po izkušnjah moje sestre do občutka manjvrednosti velikokrat pride tudi zaradi pomanjkljive obrazložitve učiteljev/profesorjev o težavi sošolcem, ki zaradi svoje nevednosti zaničujejo otroka z disleksijo.

Kar 237 (83 %) učiteljev/profesorjev je že poučevalo oziroma poučuje otroka z disleksijo. Iz rezultata lahko sklepam, da je otrok z disleksijo veliko in da je smiselno vlagati v izobraževanje učiteljev/profesorjev.

Največ anketirancem je otrokom z disleksijo omogočalo oziroma jim omogoča podaljšan čas pisanja, napovedana ustna preverjanja znanja in dodatno strokovno pomoč. Pod možnost drugo pa so nekateri navedli, da poudarjajo ustno oceno, jim omogočajo demonstracijo, kopiranje snovi, ki je niso uspeli prepisati, in omogočajo bralno ravnilo. Glede na skupno število odgovorov (1186) sklepam, da imajo otroci več kot eno prilagoditev. Pod drugo so 4 učitelji/profesorji športne vzgoje navedli, da ne opažajo nobenih težav.

Večina učiteljev, ki je kljub moji napaki odgovorilo na vprašanje, koliko pozornosti so posvečali/posvečajo otroku z disleksijo, je odgovorilo, da več kot ostalim v razredu (64 %).

Presenetilo me je, da se kar 194 učiteljev/profesorjev želi dodatno izobraževati na področju disleksije, tudi brez plačila, ker jih to zanima in bi radi bili otroku v pomoč. Pod drugo so tudi navedli, da bi se izobraževali v primeru, če bi imeli v razredu otroka z disleksijo. Z navedenim se osebno ne morem strinjati, saj bi morali učitelj/profesorji biti izobraženi v vsakem primeru, da bi prepoznali otroka s tovrstno težavo, v kolikor ga starši ne znajo. Veseli me, da je samo 18 anketirancev (6 %) odgovorilo, da jih takšno izobraževanje ne zanima.

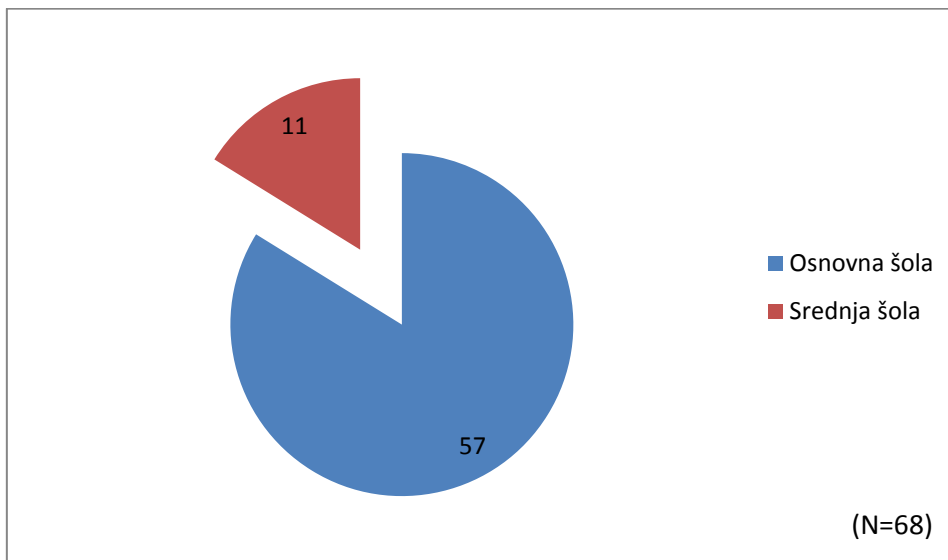
Zanimalo me je, kaj bi radi učitelji/profesorji izboljšali v odnosu učitelji/profesorji – starši. Večina jih meni, da bi odnos izboljšali s sodelovanjem, razumevanjem, zaupanjem in iskrenostjo. Za odnos učitelji/profesorji - svetovalna služba oziroma koordinator dela z otroki s posebnimi potrebami, večina meni, da je odnos uspešen. Nekateri pa so mnenja, da bi lahko svetovalni delavci ponudili več obveznega izobraževanja oziroma da bi jim le-ti omogočili izmenjavo izkušenj in dali strokovne napotke. Odnos učitelji/profesorji – učenci/dijaki bi po mnenju anketirancev bilo potrebno izboljšati tako, da bi bilo več obojestranskega sodelovanja, odkriti odnosi in priznanja o težavah.

Učitelje/profesorje sem prosila, da navedejo še svoja mnenja, ki bi mi pomagala pri raziskovanju. Večina ni imela nobene ideje oziroma dodatnega mnenja, ostali pa so navedli, da bi bilo dobro izboljšati sodelovanje vseh vpletenih, si zaupati in se spoštovati. Pravijo, da niso strokovnjaki, da bi lahko dovolj pomagali in zato bi pripomogla dodatna izobraževanja, ki jih izvajajo tudi v društvu Bravo. Potrebno bi bilo prepričati starše, da otrok potrebuje pomoč in da jih je potrebno podpirati, predvsem na njihovih močnih področjih. Nekateri so mi zastavili tudi par zanimivih vprašanj, ki se navezujejo predvsem na mnenja otrok z disleksijo, ki so lahko iztočnice za nove raziskovalne naloge.

Svojo raziskovalno nalogo sem primerjala z že narejeno nalogo z naslovom: Poznavanje disleksije med učitelji osnovnih in srednjih šol v celjski regiji, avtoric Barbare Novak, Urške Oprčkal in Lidije Podbregar. Na vprašanje, če so anketiranci že poučevali/poučujejo otroka z disleksijo jih je v mojem primeru 83 % odgovorilo z Da, v nalogi s katero primerjam pa je tako odgovorilo 91 % učiteljev osnovnih in srednjih šol v celjski regiji. Na vprašanje, kje in kako so se seznanili/srečali z disleksijo, so moji anketiranci navedli, da največ med poučevanjem otroka z disleksijo, prav tako tudi anketiranci v celjski regiji. Nekateri rezultati se torej skladajo.

3.5.4 VPRAŠALNIK ZA SVETOVALNO SLUŽBO OZIROMA KOORDINATORJA DELA Z OTROKI S POSEBNIMI POTREBAMI

1. vprašanje: Šola

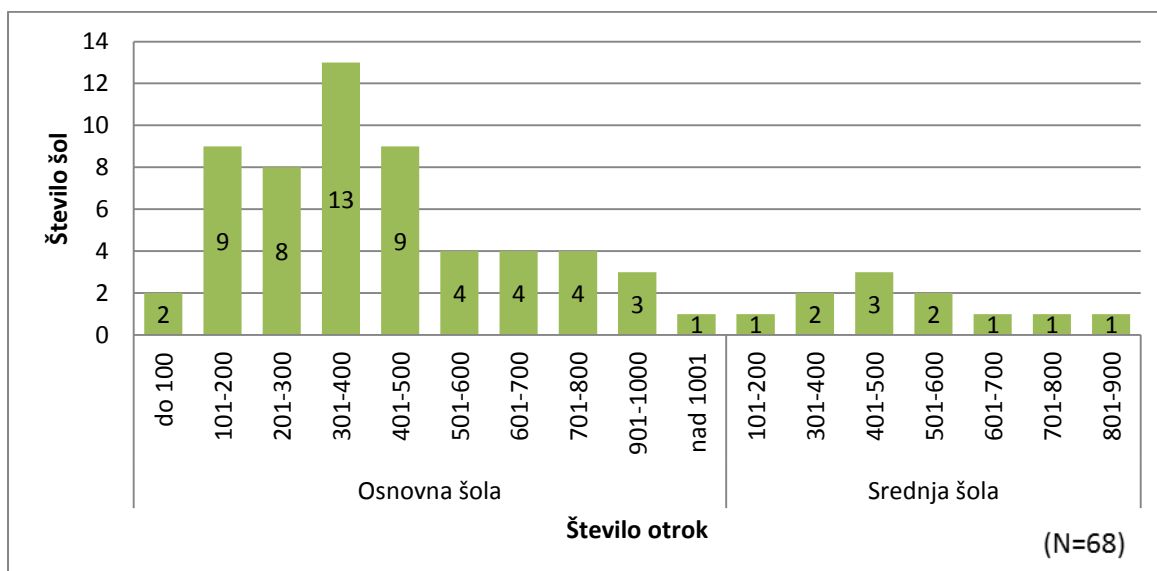

Graf 47: Prikaz udeležencev ankete glede na to kje so zaposleni

Želela sem izvedeti, koliko svetovalnih delavcev oziroma koordinatorjev dela z otroki s posebnimi potrebami je izpolnjevalo vprašalnik iz osnovnih šol in koliko iz srednjih šol.

Vprašalnik je izpolnilo 57 svetovalnih delavcev oziroma koordinatorjev dela s posebnimi potrebami iz osnovnih šol in 11 iz srednjih šol.

2. vprašanje: Koliko otrok je na vaši šoli?

Graf 48: Prikaz števila otrok na šoli udeleženca ankete

Želela sem izvedeti, koliko otrok se šola na posamezni šoli.

Ker je bilo število otrok zelo različno, sem vsak odgovor uvrstila v določeno skupino glede na število otrok in glede na osnovno/srednjo raven. Iz rezultatov je razvidno, da je bilo najpogostejše število otrok na šoli od 301 do 400.

Svet otrok in mladostnikov z disleksijo
Srednja zdravstvena šola Celje, raziskovalna naloga

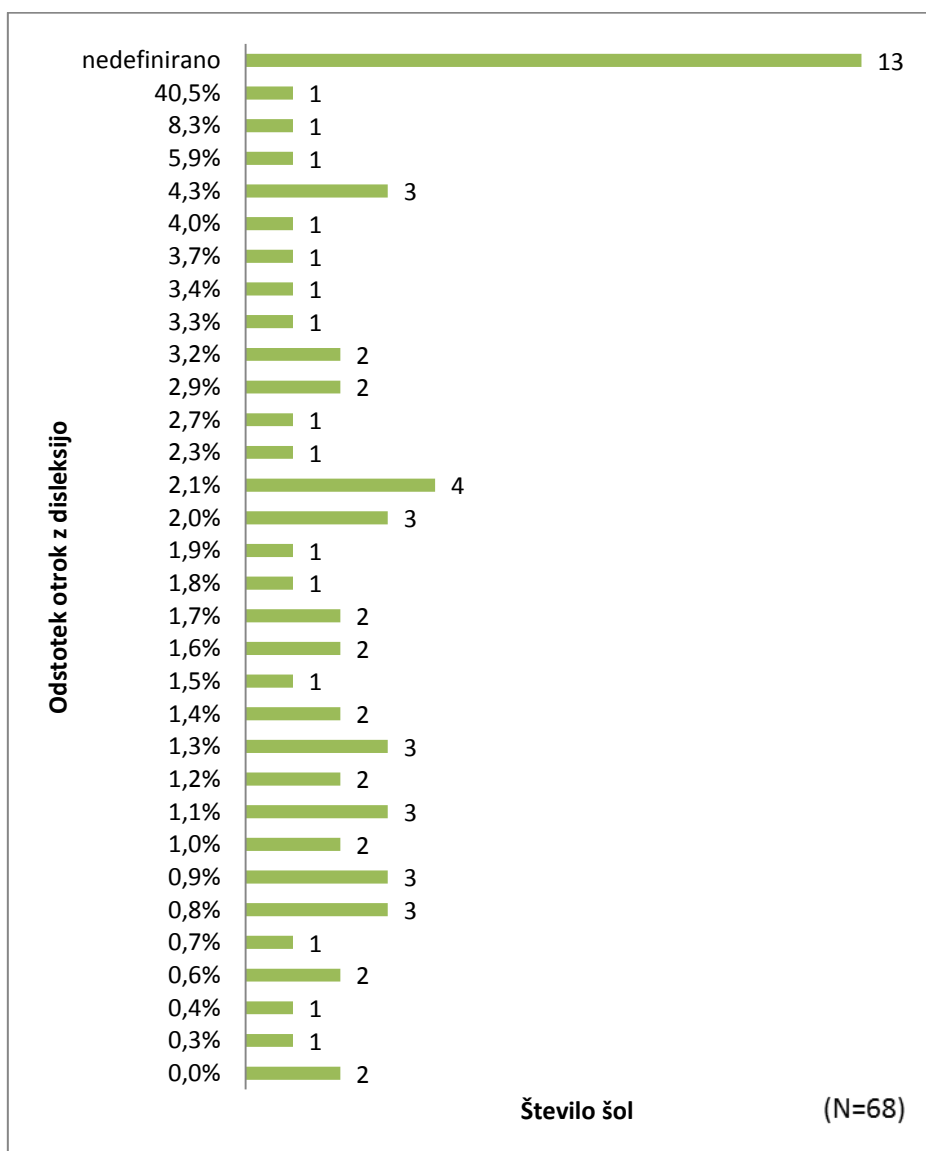
3. vprašanje: Koliko otrok na vaši šoli ima odločbo zaradi disleksije?

Preglednica 33: Prikaz procenta otrok z disleksijo na posamezni šoli

	Osnovna šola										Srednja šola								
% OTROK Z DISLEKSIJO NA ŠOLI	do 100	101- 200	201- 300	301- 400	401- 500	501- 600	601- 700	701- 800	901- 1000	nad 1001	101- 200	301- 400	401- 500	501- 600	601- 700	701- 800	801- 900	Skupaj	
0,0%		1		1														2	
0,3%															1			1	
0,4%					1													1	
0,6%				1								1						2	
0,7%																1		1	
0,8%			1					1		1								3	
0,9%				2													1	3	
1,0%						1	1											2	
1,1%		1			1								1					3	
1,2%		1											1					2	
1,3%			1	1								1						3	
1,4%				1										1				2	
1,5%				1														1	
1,6%			1		1													2	
1,7%		1	1															2	
1,8%													1					1	
1,9%					1													1	
2,0%		1	1		1													3	
2,1%			1		2		1											4	
2,3%							1											1	
2,7%			1															1	
2,9%							1		1									2	
3,2%	1			1														2	
3,3%		1																1	
3,4%		1																1	
3,7%														1				1	
4,0%					1													1	
4,3%				2				1										3	
5,9%						1												1	
8,3%											1							1	
40,5%	1																	1	
nedefinirano		2	1	3	1	2	2		2									13	
Skupaj	2	9	8	13	9	4	6	2	3	1	1	2	3	2	1	1	1	68	

Svet otrok in mladostnikov z disleksijo

Srednja zdravstvena šola Celje, raziskovalna naloga

Graf 49: Prikaz odstotke otrok z disleksijo na posamezni šoli

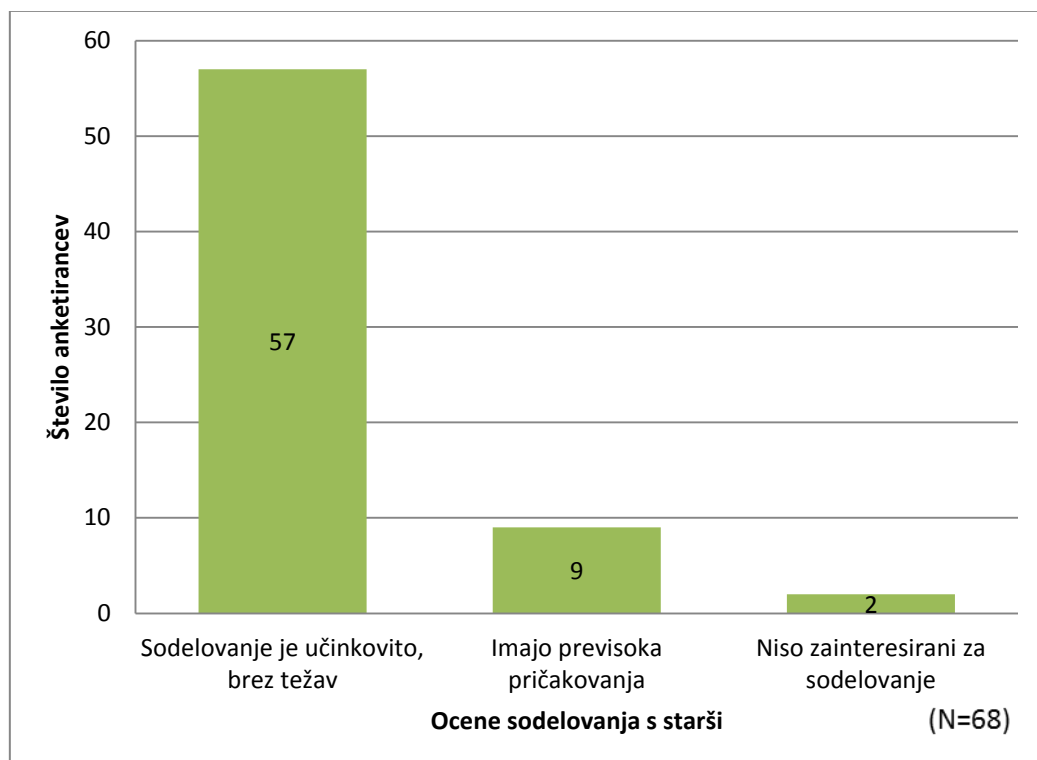
Želela sem ugotoviti, koliko odstotkov otrok z disleksijo je na posamezni šoli. Odstotki se nanašajo na dejansko število otrok na šoli in ne na določeno skupino, v katero sem uvrstila šolo. Zaradi lažjega pregleda sem število otrok razdelila v skupine.

Iz podatka je razvidno, da je na osnovnih in srednjih šolah od 0 do 8,3 % otrok z disleksijo. Največ odstotkov otrok z disleksijo je na eni izmed osnovnih šol do 100 učencev, kar 40,5 %. Ker podatek izrazito odstopa od ostalih, menim da gre za osnovno šolo o prilagojenim programom. Glede na srednje šole pa je največ mladostnikov z disleksijo v srednji šoli s številom dijakov od 101 do 200, kar 8,3 %.

Štiri šole imajo 2,1 % otrok z disleksijo. Dve osnovni šoli z številu otrok od 101-200 in 301-400 nimata otrok z disleksijo.

Menim, da je otrok z disleksijo na šolah kar precej.

4. vprašanje: Kako ocenjujete sodelovanje s starši otrok oziroma mladostnikov z disleksijo?

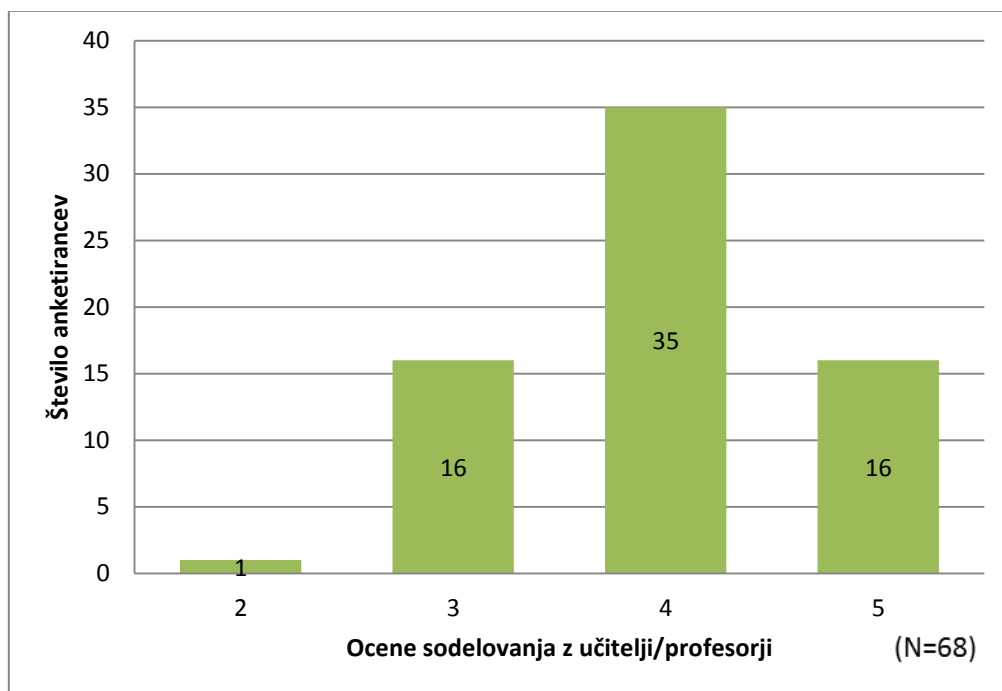
Graf 50: Prikaz ocen sodelovanja svetovalnih delavcev s starši otrok oziroma mladostnikov z disleksijo

Izvedeti sem želela, kako zaposleni v svetovalni službi oziroma koordinatorji dela z otroki s posebnimi potrebami ocenjujejo sodelovanje s starši otrok oziroma mladostnikov z disleksijo.

Od 68 anketiranih jih 57 meni, da je sodelovanje učinkovito, brez težav. Presenetljivo je, da ni bilo nobenega odgovora, da starši preveč posegajo v njihovo delo.

Večina svetovalnih delavcev torej meni, da je sodelovanje učinkovito.

5. vprašanje: Kako bi ocenili Vaše sodelovanje z učitelji/profesorji z oceno od 1 do 5?
(1 – Zelo slabo; 2 – Slabo; 3 – Zadovoljivo; 4 – Dobro; 5 – Odlično)

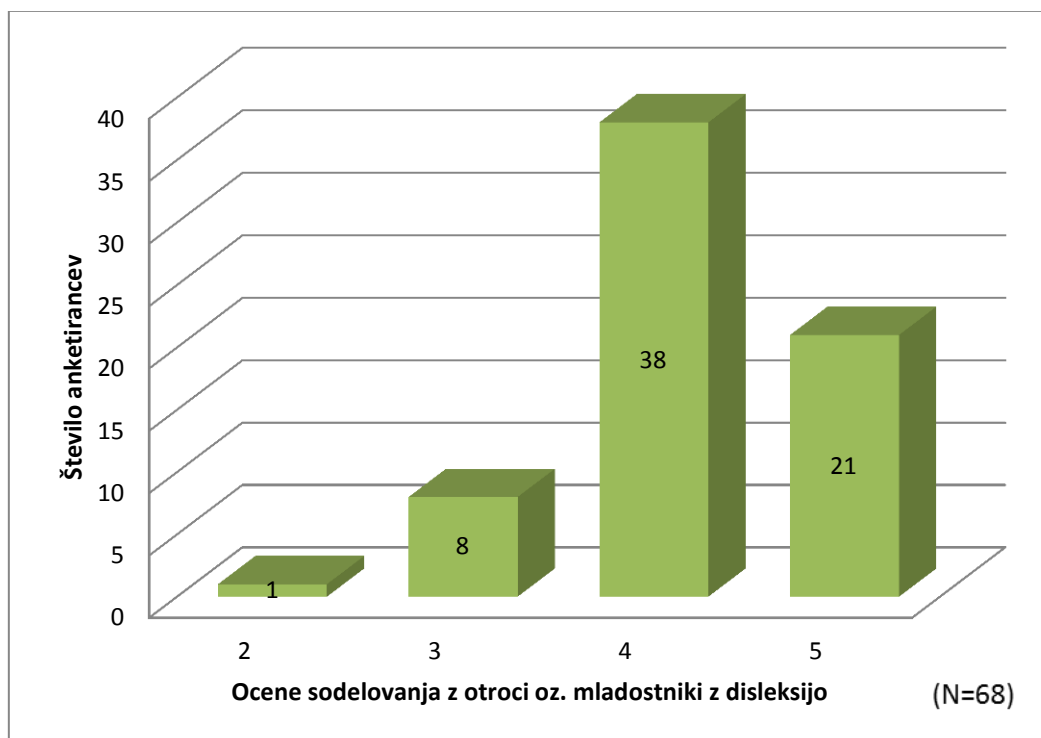

Graf 51: Prikaz ocen sodelovanja zaposlenih v svetovalnih službah oziroma koordinatorjev s učitelji/profesorji

Želela sem ugotoviti, kako zaposleni v svetovalnih službah oziroma koordinatorji ocenjujejo sodelovanje z učitelji/profesorji.

Od 68 anketiranih jih 16 meni, da je sodelovanje odlično, 35 jih je s sodelovanjem zadovoljnih, 16 pa jih meni, da je sodelovanje z učitelji/profesorji zadovoljivo. Z oceno 1, zelo slabo, ni sodelovanja ocenil nihče.

6. vprašanje: Kako bi ocenili Vaše sodelovanje z otroci z disleksijo, z oceno od 1 do 5?
(1 – Zelo slabo; 2 – Slabo; 3 – Zadovoljivo; 4 – Dobro; 5 – Odlično)

Graf 52: Prikaz ocen sodelovanja zaposlenih v svetovalnih službah oziroma koordinatorjev z otroki oziroma mladostniki z disleksijo

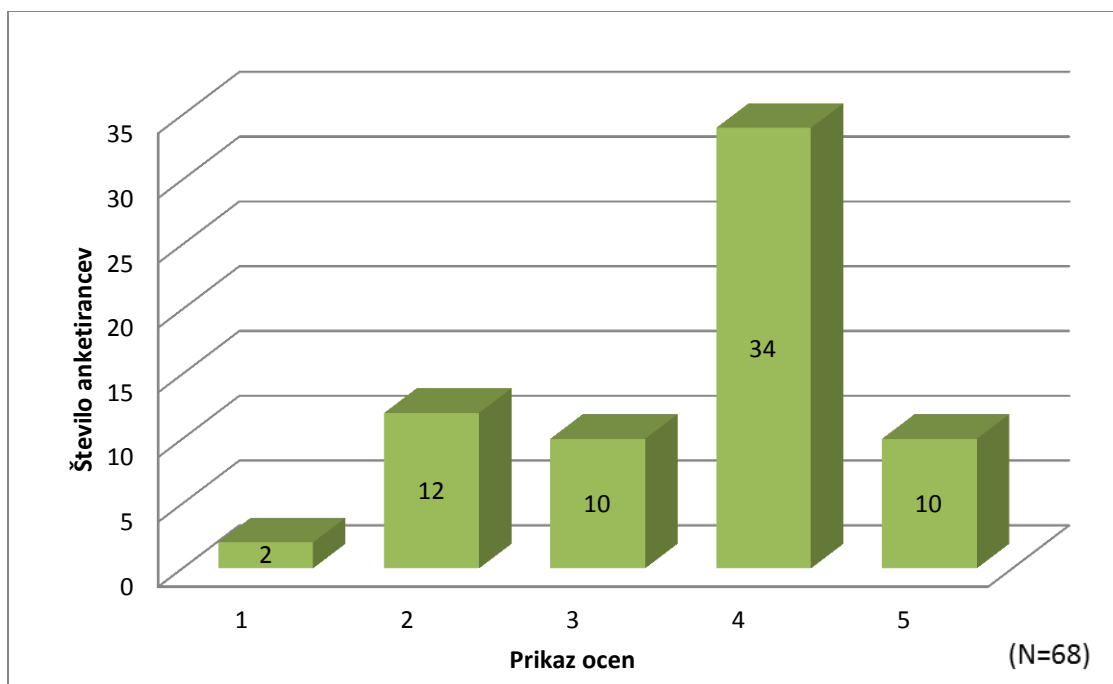
Želela sem ugotoviti, kako zaposleni v svetovalnih službah oziroma koordinatorji dela z otroki s posebnimi potrebami ocenjujejo sodelovanje z otroki z disleksijo.

Od 68 anketiranih jih 21 meni, da je sodelovanje odlično, 38 jih je zadovoljnih s sodelovanjem, 8 pa jih meni, da je sodelovanje z otroki z disleksijo zadovoljivo. Z oceno 1, zelo slabo, ni sodelovanja ocenil nihče.

7. vprašanje: Kako ocenjujete delo komisije za usmerjanje otrok z disleksijo?

1 – Sploh se ne strinjam; 2 – Ne strinjam se; 3 – Ne morem se odločiti; 4 – Strinjam se; 5 – Popolnoma se strinjam

Trditev 1: Upošteva predloge šole

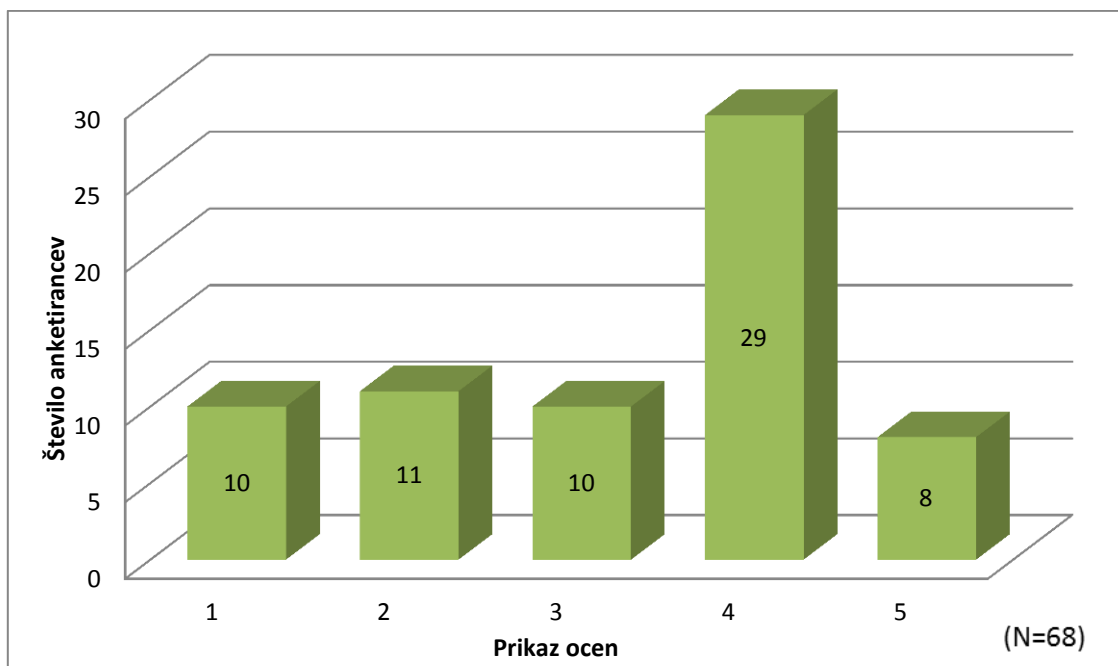
Graf 53: Prikaz ocen zaposlenih v svetovalnih službah oziroma koordinatorjev glede na to, koliko komisija upošteva njihove predloge

Izvedeti sem želela, kako zaposleni v svetovalnih službah oziroma koordinatorji ocenjujejo upoštevanje predlogov šole s strani komisije.

Od 68 anketirancev se jih 10 popolnoma strinja, 34 pa se jih s podano trditvijo strinja, 12 se jih s trditvijo ne strinja, 2 anketirancev pa se s to trditvijo sploh ne strinjata.

Večina (44 oziroma 65%) meni, da komisija njihove predloge upošteva.

Trditev 2: Se posvetuje s svetovalno službo oziroma s koordinatorjem dela z otroki s posebnimi potrebami

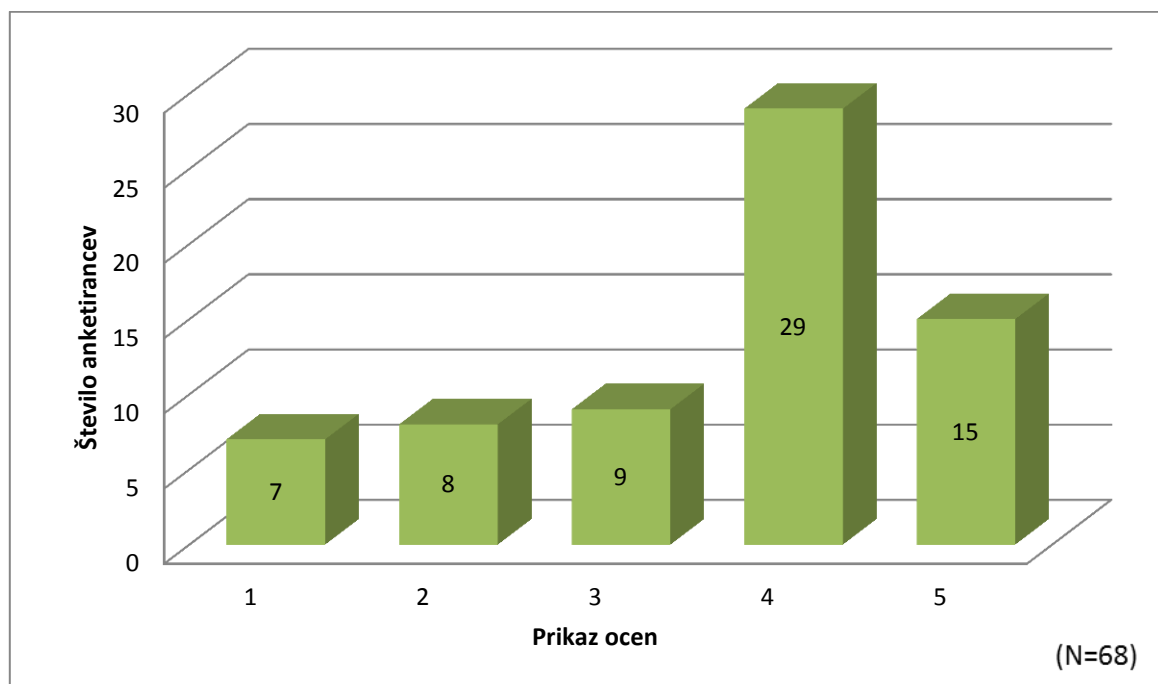
Graf 54: Prikaz ocen zaposlenih v svetovalnih službah oziroma koordinatorjev glede na to, ali se komisija z njimi posvetuje

Izvedeti sem želela, kako zaposleni v svetovalnih službah oziroma koordinatorji ocenjujejo, ali se komisija z njimi posvetuje.

Od 68 anketirancev se jih 37 s podano trditvijo popolnoma strinja oziroma strinja, 11 se jih s trditvijo ne strinja, 10 anketirancev pa se s to trditvijo sploh ne strinja.

Večina (37 oziroma 54%) se strinja, da se komisija z njimi posvetuje.

Trditev 3: Načrtovanje prilagoditev otroka usklajuje s kadrovskimi pogoji šole

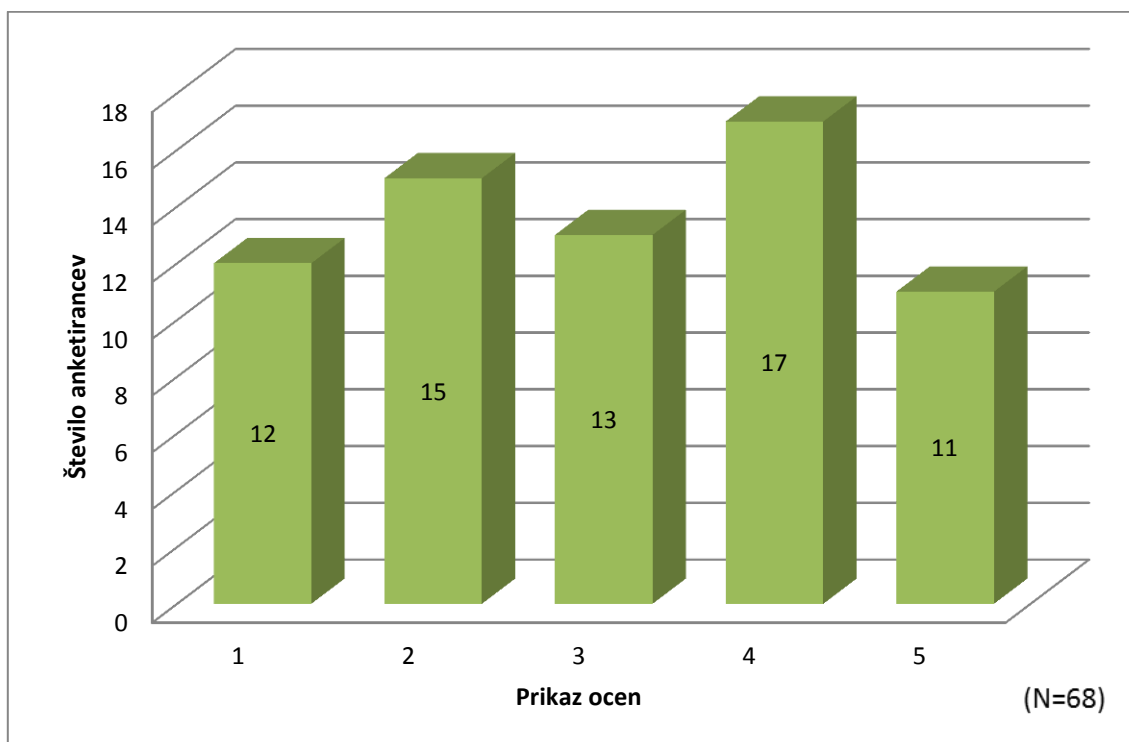
Graf 55: Prikaz ocen zaposlenih v svetovalnih službah oziroma koordinatorjev glede na to, ali komisija načrtovanje prilagoditev usklajuje s kadrovskimi pogoji šole

Izvedeti sem želela, kako zaposleni v svetovalnih službah oziroma koordinatorji ocenjujejo ali komisija načrtovanje prilagoditev usklajuje s kadrovskimi pogoji šole.

Od 68 anketirancev se jih 44 s podano trditvijo popolnoma strinja oziroma strinja. 8 se jih s trditvijo ne strinja. 7 anketirancev pa se s to trditvijo sploh ne strinja.

Večina (44 oziroma 65%) se strinja, da komisija načrtovanje prilagoditev usklajuje s kadrovskimi pogoji šole.

Trditev 4: Otroci vseh staršev, ki zaprosijo za odločbo, jo tudi prejmejo

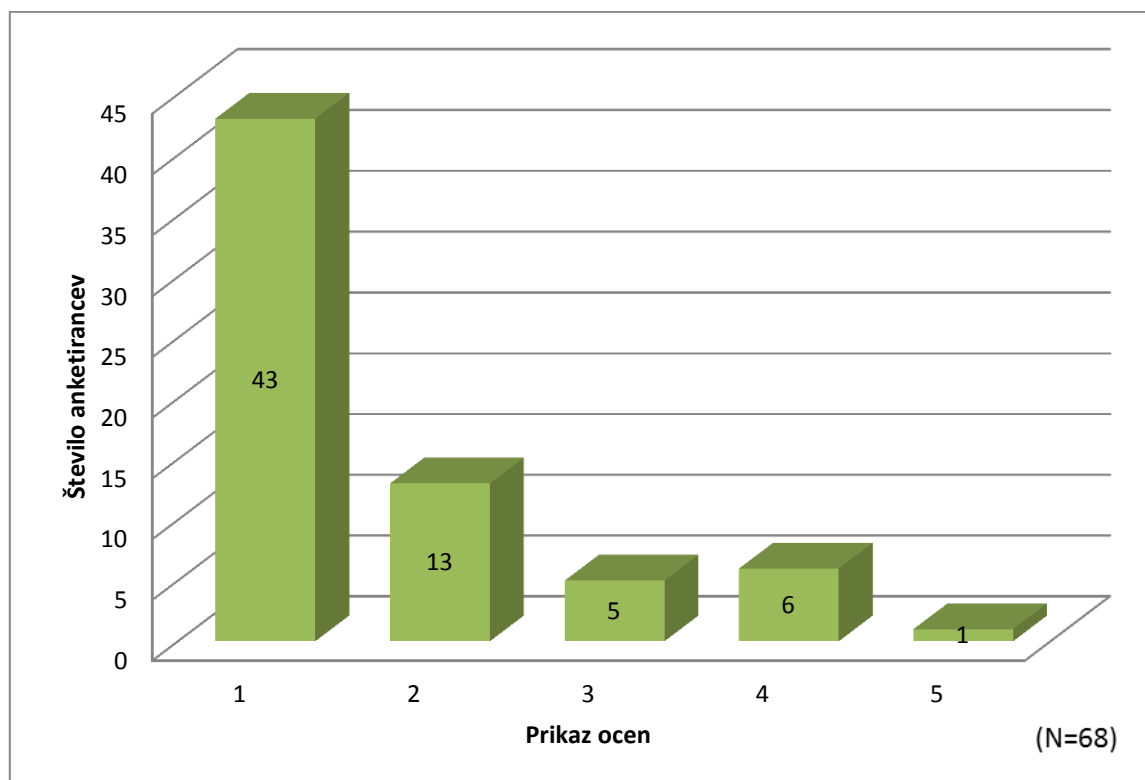
Graf 56: Prikaz ocen zaposlenih v svetovalnih službah oziroma koordinatorjev glede na to, ali otroci vseh staršev, ki zaprosijo za odločbo, to tudi prejmejo

Izvedeti sem želela, kako zaposleni v svetovalnih službah oziroma koordinatorji ocenjujejo, ali otroci vseh staršev, ki zaprosijo za odločbo, to tudi prejmejo.

Od 68 anketirancev se jih 28 s podano trditvijo popolnoma strinja oziroma strinja. 15 se jih s trditvijo ne strinja, 12 anketirancev pa se s to trditvijo sploh ne strinja.

Število svetovalnih delavcev oziroma koordinatorjev, ki imajo izkušnjo, da tisti, ki zaprosijo za odločbo to tudi prejmejo (28 oziroma 41%) je približno enako številu tistih svetovalnih delavcev oziroma koordinatorjev, ki se s to trditvijo ne strinjajo (27 oziroma 40%). Na nekaterih šolah torej večina otrok prejme odločbo, na drugih pa ne.

Trditev 5: Odločbe so hitro izdane (če seveda otrok izpolnjuje vse potrebne pogoje)

Graf 57: Prikaz ocen zaposlenih v svetovalnih službah oziroma koordinatorjev glede na to, ali so odločbe hitro izdane (če seveda otrok izpolnjuje vse potrebne pogoje)

Izvedeti sem želela, kako zaposleni v svetovalnih službah oziroma koordinatorji ocenjujejo, ali so odločbe hitro izdane (če seveda otrok izpolnjuje vse potrebne pogoje).

Od 68 anketirancev se jih 56 (82%) s podano trditvijo ne strinja oziroma popolnoma ne strinja, 6 se jih s trditvijo strinja, 1 anketiranec pa se s to trditvijo popolnoma strinja.

Rezultati kažejo, da večina anketirancev ocenjuje, da odločbe niso hitro izdane, če otrok izpolnjuje vse potrebne pogoje.

8. vprašanje: Kaj bi lahko po vašem mnenju na vaši šoli izboljšali v odnosu med svetovalno službo in starši otrok z disleksijo?

Preglednica 34: Prikaz predlogov za izboljšanje odnosa med svetovalno službo oziroma koordinatorjem dela z otroki s posebnimi potrebami in starši otrok z disleksijo glede na osnovno/srednješolsko raven in število otrok na šoli (prikaz odprtih odgovorov)

	Osnovna šola										Srednja šola								
IZBOLJŠANJE ODNOSA SVETOVALNA SLUŽBA - STARŠI	do 100	101- 200	201- 300	301- 400	401- 500	501- 600	601- 700	701- 800	901- 1000	nad 1001	101- 200	301- 400	401- 500	501- 600	601- 700	701- 800	801- 900	Skupaj	
Zaupanje, komunikacija, izmenjava informacij, sodelovanje	0	6	1	5	3	2	1	3	1	0	0	1	0	0	0	0	0	23	
Izmenjava izkušenj poleg izobraževanja	1	1	0	2	0	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	8	
Bolj pozitiven odnos učiteljev	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	
Zadovoljivi odnosi	0	1	5	0	2	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	12	
Zmanjšati pričakovanja staršev	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	
Pomoč staršev doma	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	2	
Brez komentarja	1	1	1	6	3	0	0	0	0	1	0	1	2	1	1	1	0	19	
Skupaj	2	9	8	13	9	4	3	4	3	2	1	2	3	2	1	1	1	68	

Zanimalo me je, kaj bi lahko po mnenju anketirancev izboljšali v odnosu med svetovalno službo oziroma koordinatorjem dela z otroki s posebnimi potrebami in starši otrok z disleksijo.

Od 68 odgovorov 23 oziroma 33 % anketirancev meni, da bi se njihovi odnosi s starši izboljšali z večjim zaupanjem, boljšo komunikacijo, izmenjavo informacij in sodelovanjem, 8 oziroma 12 % jih pričakuje izmenjavo izkušenj poleg potrebnega izobraževanja, 12 oziroma 18 % anketirancev je mnenja, da so njihovi odnosi zadovoljivi.

Samo 3 anketiranci menijo, da bi bilo potrebno zmanjšati pričakovanja staršev.

9. vprašanje: Kaj bi lahko po vašem mnenju na vaši šoli izboljšali v odnosu med svetovalno službo in učitelji/profesorji, ki poučujejo otroka z disleksijo?

Preglednica 35: Prikaz predlogov za izboljšanje odnosa med svetovalno službo oziroma koordinatorem dela z otroki s posebnimi potrebami in učitelji/profesorji glede na osnovno/srednješolsko raven in število otrok na šoli (prikaz odprtih odgovorov)

	Osnovna šola										Srednja šola								
IZBOLJŠANJE ODNOSA SVETOVALNA SLUŽBA - UČITELJI / PROFESORJI	do 100	101- 200	201- 300	301- 400	401- 500	501- 600	601- 700	701- 800	901- 1000	nad 1001	101- 200	301- 400	401- 500	501- 600	601- 700	701- 800	801- 900	Skupaj	
Več timskega dela, sodelovanja, prenosa informacij	1	2	2	2	3	1	0	1	2	0	0	0	0	1	0	0	0	15	
Poznavanje motnje	0	1	0	3	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	
Več izobraževanj in primerov dobre prakse	0	0	2	1	0	3	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	9	
Upoštevanje prilagoditev	0	1	2	3	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	9	
Sodelovanje je dobro	1	2	1	4	1	0	2	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	14	
Brez komentarja		3	1	0	2	0	1	0	0	1	0	1	1	1	1	1	0	13	
Skupaj	2	9	8	13	9	4	4	4	3	1	1	2	3	2	1	1	1	68	

Zanimalo me je, kaj bi lahko po mnenju anketirancev izboljšali v odnosu med svetovalno službo oziroma koordinatorem dela z otroki s posebnimi potrebami in učitelji/profesorji.

Od 68 anketirancev jih 15 oziroma 22 % meni, da bi se njihovi odnosi izboljšali s timskim delom, sodelovanjem in prenosom informacij, 14 oziroma 21 % anketirancev pa meni, da je njihovo sodelovanje dobro. Približno enako število (8 oziroma 12 %) jih meni, da učitelji ne poznajo motnje, 9 oziroma 13 % pa jih meni, da bi bilo potrebno več izobraževanj in primerov dobre prakse ter upoštevanj prilagoditev, ki jih imajo otroci.

10. vprašanje: Kaj bi lahko po vašem mnenju na vaši šoli izboljšali v odnosu med svetovalno službo in učenci/dijaki z disleksijo?

Preglednica 36: Prikaz predlogov za izboljšanje odnosa med svetovalno službo oziroma koordinatorjem dela z otroki s posebnimi potrebami in učenci/dijaki z disleksijo glede na osnovno/srednješolsko raven in število otrok na šoli (prikaz odprtih odgovorov)

IZBOLJŠANJE ODNOSA SVETOVALNA SLUŽBA - UČENCI / DIJAKI	Osnovna šola										Srednja šola							Skupaj
	do 100	101- 200	201- 300	301- 400	401- 500	501- 600	601- 700	701- 800	901- 1000	nad 1001	101- 200	301- 400	401- 500	501- 600	601- 700	701- 800	801- 900	
Premalo zaposlenih, da bi se zadostno posvetili učencem/dijakom	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Pogovor z učenci/dijaki	0	0	1	2	2	1	0	1	1	0	0	1	0	1	0	0	0	10
Iskanje pomoči pri svetovalni službi ob potrebi	0	2	1	2	1	1	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	10
Delavnice za izmenjavo izkušenj	0	0	0	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
Utrjevanje vezi s starši	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Sodelovanje je dobro	0	4	2	1	3	0	1	1	0	0	1	0	1	0	0	0	1	15
Brez komentarja	2	0	3	6	2	2	2	0	0	1	0	1	2	1	1	1	0	24
Skupaj	2	9	8	13	9	4	4	4	3	1	1	2	3	2	1	1	1	68

Zanimalo me je, kaj bi lahko po mnenju anketirancev izboljšali v odnosu med svetovalno službo oziroma koordinatorjem dela z otroki s posebnimi potrebami in učenci/dijaki.

Od 68 anketirancev si jih 10 oziroma 15 % želi, da bi učenci / dijaki obiskali svetovalno službo po potrebi in se z njimi več pogovarjali. Nekaj anketirancev izpostavlja premalo število zaposlenih, utrjevanje vezi s starši ter delavnice za izmenjave izkušenj, 15 oziroma 22 % pa jih meni, da je sodelovanje dobro.

11. vprašanje: Želite ob koncu še kaj dodati, izraziti mnenje, ki mi bo po vašem mnenju še v pomoč pri raziskovanju?

Preglednica 37: Prikaz dodatnih komentarjev in mnenj

MNENJA ZA POMOČ PRI RAZISKOVALNI NALOGI	Osnovna šola										Srednja šola							Skupaj
	do 100	101- 200	201- 300	301- 400	401- 500	501- 600	601- 700	701- 800	901- 1000	nad 1001	101- 200	301- 400	401- 500	501- 600	601- 700	701- 800	801- 900	
Povezanost med disleksijo in motivacijo za bralne, pisalne aktivnosti in vpliv te motnje in sorodnih na samospoštovanje učenca/dijaka	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Spodbujati je potrebno močna področja pri otroku in disleksijo predstaviti kot prednost (ne oviro)	0	0	2	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
Pomembna je povezanost na vseh nivojih: s starši, učitelji /profesorji, učenci / dijaki	1	3	2	1	4	0	0	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	14
Diagnoze disleksije v odločbah skoraj ni, preveč diagnoz se skriva za nedefiniranim pojmom PPPU (brez detaljne specifikacije)	0	1	1	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	5
Boljše sodelovanje zunanje inštitucije s šolo (prilagoditve in vaje za otroke)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Disleksijo imajo tudi učenci z nekoliko nižjim IQ od povprečja, pa jim jo zaradi omenjenega vzroka nihče ne priznava.	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Premalo znanja zaposlenih na šoli	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2
Brez komentarja	1	5	3	11	3	1	2	2	2	1	1	2	3	0	1	1	0	39
Skupaj	2	9	8	13	9	4	4	4	3	1	1	2	3	2	1	1	1	68

Anketiranci so navedli nekaj komentarjev in mnenj. 14 anketirancev je navedlo, da je pomembna povezanost na vseh nivojih: starši, učitelji/profesorji, učenci /dijaki. Navedli so tudi, da je potrebno spodbujati močna področja pri otroku in disleksijo predstaviti kot prednost (ne oviro). Poleg tega je bila izpostavljeno, da diagnoze disleksije v odločbah skoraj ni. Preveč diagnoz se skriva za nedefiniranim pojmom PPPU (brez detajlne specifikacije).

3.5.4.1 RAZLAGA

Na vprašalnik je odgovorilo 68 anketirancev. Od tega je bilo 57 zaposlenih v svetovalnih službah oziroma koordinatorjev dela s posebnimi potrebami iz osnovnih šol in 11 iz srednjih šol.

Izvedeti sem želela, koliko otrok s posebnimi potrebami je na posamezni šoli ter koliko od teh je otrok z disleksijo. Glede na odgovore je bilo najpogostejše število otrok na šoli med 301 in 400. Na podlagi števila otrok na šoli sem želela izvedeti še, koliko odstotkov od njih jih ima odločbo zaradi disleksije. Odstotki se nanašajo na dejansko število otrok na šoli.

Iz podatka je razvidno, da je na osnovnih in srednjih šolah od 0 do 8,3 % otrok z disleksijo. Pri tem sem izpustila podatek, da ima na eni izmed osnovnih šol do 100 učencev kar 40,5 % otrok disleksijo. Predpostavljam, da gre za osnovno šolo s prilagojenim programom. Na eni izmed srednjih šol, s številom dijakov med 101 in 200, pa je bilo otrok z disleksijo kar 8,3%.

Ugotavljam, da so zaposleni v svetovalnih službah oziroma koordinatorji dela z otroki s posebnimi potrebami večinoma zadovoljni s sodelovanjem s starši otrok oziroma mladostnikov z disleksijo, prav tako so večinoma zadovoljni s sodelovanjem z učitelji oziroma profesorji in z otroki z disleksijo.

Izvedeti sem želela, kako svetovalne službe oziroma koordinatorji dela z otroki s posebnimi potrebami ocenjujejo izbrane trditve. Ugotavljam, da se večina anketirancev s trditvijo »Komisija upošteva predloge šole« strinja. Tudi s trditvami »Komisija se posvetuje s svetovalno službo oziroma s koordinatorjem dela z otroki s posebnimi potrebami«, »Načrtovanje prilagoditev otroka usklajuje s kadrovskimi pogoji šole« in »Otroci vseh staršev, ki zaprosijo za odločbo, jo tudi prejmejo« se večina strinja.

S trditvijo »Odločbe so hitro izdane (če seveda otrok izpolnjuje vse potrebne pogoje) pa se večina anketirancev ne strinja oziroma sploh ne strinja.

Anketiranci so navedli različne predloge glede izboljšanja odnosa med svetovalno službo oziroma koordinatorjem in starši otrok z disleksijo. Odnos želijo izboljšati z večjim zaupanjem, boljšo komunikacijo, izmenjavo informacij in sodelovanjem ter pričakujejo izmenjavo izkušenj poleg potrebnega izobraževanja.

Odnose z učitelji oziroma profesorji bi radi izboljšali s pomočjo timskega dela, sodelovanjem in prenosom informacij. Odnose z učenci in dijaki z disleksijo pa želijo izboljšati z rednimi obiski svetovalne službe ob potrebi in z več pogovorom z njimi.

Svetovalno službo oziroma koordinatorje dela z otroki s posebnimi potrebami sem prosila, da navedejo še svoja mnenja, ki bi mi pomagala pri raziskovanju. Nekateri so navedli, da je pomembna povezanost na vseh nivojih: starši, učitelji/profesorji, učenci /dijaki. Navedli so tudi, da je potrebno spodbujati močna področja pri otroku in disleksijo predstaviti kot

prednost (ne oviro). Poleg tega je bila izpostavljeno, da diagnoze disleksije v odločbah skoraj ni. Preveč diagnoz se skriva za nedefiniranim pojmom PPPU (brez detaljne specifikacije).

3.6 RAZPRAVA

Prva hipoteza se glasi, da imajo osebe z disleksijo na vseh ravneh šolanja možnost uporabe različnih pripomočkov oziroma prilagoditev, ki so zapisane v odločbi (podaljšan čas pisanja, napovedana ustna spraševanja, strokovna pomoč ...). **Prva hipoteza je potrjena**, saj je iz anketnega vprašalnika za starše razvidno, da imajo njihovi otroci veliko omogočenih prilagoditev v šoli in nato prav tako pri študiju, čeprav malo manj. Tudi učitelji/profesorji navajajo različne prilagoditve, ki jih tem otrokom omogočajo.

Druga hipoteza se glasi, da več kot polovica staršev meni, da ima njihov otrok velikokrat zaradi disleksije negativne občutke (občutke manjvrednosti, nemoči ...). **Druga hipoteza ni potrjena**, saj je iz vprašalnika za starše otrok in mladostnikov z disleksijo razvidno, da 32 % anketirancev opaža, da ima njihov otrok velikokrat negativne občutke.

Tretja hipoteza se glasi, da starši otrok z disleksijo porabijo doma za pomoč pri učenju/nalogi več kot eno uro. Glede na prejete odgovore je **tretja hipoteza potrjena**, saj se mora večina (73 %) staršev 1 uro ali več dnevno posvetiti otroku pri opravljanju šolskih obveznosti (domača naloga, pomoč pri učenju, pomoč pri izdelavi predstavitev in nastopu ipd.).

Četrta hipoteza se glasi, da morajo starši otrok z disleksijo v povprečju več kot 1-krat zaradi neupoštevanja prilagoditev posredovati pri učiteljih/profesorjih v posameznem šolskem letu. **Četrta hipoteza je potrjena**, saj je večina staršev (73 %) morala posredovati v šoli zaradi neupoštevanja prilagoditev pri njihovem otroku več kot 1-krat.

Peta hipoteza se glasi, da otroci oziroma mladostniki z disleksijo razvijejo različne nadarjenosti. **Peta hipoteza je potrjena**, saj so starši otrok in mladostnikov z disleksijo navedli različne otrokove sposobnosti. Večina otrok je nadarjenih v športu, pri zanimanju in interesu za naravoslovne vsebine in na socialnem področju (dobri odnosi z vrstniki in starejšimi).

Šesta hipoteza se glasi, da več kot polovica učencev/dijakov meni, da so otroci z disleksijo v razredu velikokrat osamljeni. **Šesta hipoteza ni potrjena**, saj le nekaj (18 %) anketirancev meni tako. Večina (53 %) je mnenja, da imajo osebe z disleksijo nekaj prijateljev.

Sedma hipoteza se glasi, da več kot polovica učencev/dijakov meni, da drugačno delo z otroki z disleksijo ni pravično do ostalih. **Sedma hipoteza ni potrjena**, saj je večina (91 %) učencev in dijakov navedlo, da če osebam prilagoditve pomagajo, se s tem tudi strinjajo.

Osma hipoteza se glasi, da več kot polovica učiteljev/profesorjev ni dovolj seznanjenih z disleksijo in tudi pojma ne znajo obrazložiti v celoti. **Osma hipoteza ni potrjena**, saj je iz vprašalnika za učitelje/profesorje o poznavanju disleksije na odprto vprašanje, kaj je po njihovem mnenju disleksija, razvidno, da jih 88 % navaja širši opis disleksije.

Deveta hipoteza se glasi, da se več kot polovica učiteljev/profesorjev ne želi izpopolniti v pridobivanju znanj na področju disleksije, po mojem mnenju zaradi preobremenjenosti in

pomanjkanja časa. **Deveta hipoteza ni potrjena**, saj se je večina (68 %) učiteljev/profesorjev pripravljenih dodatno izobraževati na področju disleksije, tudi brez dodatnega plačila, ker jih to zanima in bi radi bili otroku v pomoč.

Deseta hipoteza se glasi, da več kot polovica učiteljev/profesorjev meni, da otroci z disleksijo ne potrebujejo dodatne pomoči. **Deseta hipoteza ni potrjena**, saj se večina (90 %) učiteljev/profesorjev strinja oziroma se popolnoma strinja, da so ti otroci potrebni dodatne pomoči.

Enajsta hipoteza se glasi, da komisija za usmerjenje otrok z disleksijo načrtovanje prilagoditve otroka usklajuje s kadrovskimi pogoji šole, upošteva njihove predloge in se z njimi tudi posvetuje. Iz anketnega vprašalnika za svetovalno službo oziroma koordinatorja dela z otroki s posebnimi potrebami je razvidno, da se večina anketirancev (65 %) s trditvijo, da komisija za usmerjenje otrok z disleksijo načrtovanje prilagoditev otroka usklajuje s kadrovskimi pogoji šole, strinja. S trditvijo, da upošteva predloge šole, se večina (65 %) strinja in z trditvijo, da se z njimi posvetuje, se večina (54 %) strinja, zato je **enajsta hipoteza v celoti potrjena**.

4 ZAKLJUČEK

Starši so potrdili najbolj pogoste težave, ki jih najdemo tudi v literaturi o disleksiji. Glede na rezultate vprašalnika, so bili starši nasplošno zadovoljni z delom šole, ki jo otrok obiskuje. Več kot polovica staršev (53 %) navaja, da so prilagoditve otrokom delno omogočene. Kljub vsemu se mora veliko staršev dnevno posvetiti otroku pri opravljanju šolskih obveznosti. Želijo si več strokovne pomoči, več sodelovanja in razumevanja.

89% učencev in dijakov pozna besedo disleksija. Največkrat so za njo slišali v šoli, saj jih je kar nekaj imelo sošolce/sošolke z disleksijo. Po njihovem mnenju imajo osebe z disleksijo le nekaj prijateljev in so velikokrat osamljene. Strinjajo se z drugačnim postopkom dela z njimi.

Raziskave so pokazale, da učitelji/profesorji vedo, kaj je disleksija. S pojmom so se največkrat srečali v šoli, med poučevanjem otroka z disleksijo in na izobraževanjih. Z navedenimi trditvami so se večinoma strinjali. Večina se ni znala opredeliti, ali število otrok z disleksijo narašča in ali se otroci v razredu počutijo manjvredne. Otrokom omogočajo različne prilagoditve. Otroci z disleksijo so v zakonu o usmerjenju otrok s posebnimi potrebami opredeljeni kot otroci s specifičnimi učnimi težavami. Ugotovimo lahko, da zakon otrokom z disleksijo omogoča kar nekaj prilagoditev.

Večina učiteljev/profesorjev se želi dodatno izobraževati na tem področju. Izražena so tudi mnenja, kaj želijo izboljšati v odnosih s starši, učenci/dijaki in svetovalno službo.

Svetovalna služba oziroma koordinator dela z otroki s posebnimi potrebami si želi več sodelovanja v trikotniku otrok – starš – učitelj.

Raziskave so pokazale, da večina staršev otrok in mladostnikov z disleksijo (55 %) meni, da so učitelji/profesorji slabo ali zelo slabo seznanjeni z disleksijo, kar je v nasprotju z večinskim mnenjem učiteljev/profesorjev. Mnenju staršev se pridružuje tudi 10 anketiranih učencev in dijakov. Prav tako svetovalne službe navajajo, da nekateri učitelji/profesorji premalo poznajo to motnjo. Verjetno izhajajo ta nasprotujoča si mnenja zaradi preobremenjenosti učiteljev/profesorjev in preštevilnosti otrok v razredu, kar onemogoča, da bi se učitelji/profesorji dovolj posvetili posamezniku s težavo. Prav tako se je pokazalo, da je poznavanje disleksije s strani učencev in dijakov na visoki ravni, vendar malo slabše v osnovnih šolah. Približno polovica jih je navedlo, da so imeli/imajo sošolca/sošolko z disleksijo.

Učitelji/profesorji sami navajajo, da niso strokovnjaki, da bi lahko dovolj pomagali in si želijo več dodatnega izobraževanja, izmenjavo izkušenj in več svetovanja oziroma organiziranja pomoči s strani svetovalne službe (npr. pomoč specialnega pedagoga). Prav tako navajajo, da pričakujejo več potrpežljivosti, realna pričakovanja in manj vmešavanja staršev v njihovo delo. Po drugi strani pa starši navajajo, da so primorani zaradi neupoštevanja prilagoditev v šolskem letu posredovati pri dveh do treh učiteljih/profesorjih.

V nasprotju s pričakovanim odgovorom (ovržena deveta hipoteza) več kot polovica učencev in dijakov (91 %) pozitivno sprejema prilagoditve otrok z disleksijo, v kolikor so jim le-te v pomoč.

Starši ter učenci in dijaki opažajo, da se otroci z disleksijo počutijo osamljene, imajo malo prijateljev in imajo občutke manjvrednosti. Svetovalne službe si želijo, da bi otroci sami prišli po pomoč. Učitelji/profesorji se težko opredelijo o manjvrednosti otrok v razredu, kar je verjetno posledica že zgoraj navedenega, preobremenjenosti in preštevilnosti otrok v razredu, ki otežujeta opazovanje odnosov v razredu.

Otroci z disleksijo imajo močna določena področja, ki jih v obdobju odraščanja postopoma razvijajo. Starši navajajo več kot eno nadarjenost, najbolj izpostavljene pa so nadarjenost v športu, zanimanje in interes za naravoslovne vsebine, ter nadarjenost na socialnem področju (dobri odnosi z vrstniki in starejšimi). Zanimivo je to zadnje, ker zgleda, da znajo svoje lastne izkušnje izkoristiti v svoj prid in pomagati drugim.

Slaba polovica (45 %) anketiranih staršev navaja, da so imeli težave pri pridobivanju odločb in da niso dobili pravočasno in dovolj informacij. Glede pridobivanja odločb se zaposleni v svetovalnih službah strinjajo s starši. Po drugi strani pa si želijo tako svetovalni delavci kot učitelji/profesorji več sodelovanja, zaupanja in komuniciranja s starši otrok z disleksijo preko rednih srečanj z izmenjavo izkušenj, skupnih izobraževanj in obveščanj ob morebitnih težavah. Cilj vseh naj bi bil zadovoljen in srečen otrok, pripravljen za nadaljnjo življenjsko pot.

Predlagam, da bi šolski sistem omogočal manj številčne razrede, kar ne pomeni, da bi bil razred z nadarjenimi otroki ločen od ostalih, »manj sposobnih«, otrok. Z nenehnim prikazovanjem življenja osebe z disleksijo bi učenci, starši, učitelji in ostali krajani lažje razumeli otroke s tovrstno težavo.

Zanimivo je razmišljanje nekaterih učiteljev/profesorjev, da ne potrebujejo vsi otroci odločb, ampak da bi lahko sami pomagali otrokom, da bi sami našli njim ustrezne prilagoditve. Za vse to pa bilo potrebno več dodatnih individualnih ur in prilagoditev dela. Otrokom s specifičnimi učnimi težavami je po zakonu omogočeno do 5 ur tedenske dodatne pomoči, od tega je ena ura namenjena svetovalni storitvi. V vprašalnikih za starše in za svetovalno službo oziroma koordinatorja dela z otroki s posebnimi potrebami nisem posebno izpostavila vprašanja, ki se nanaša na število odobrenih ur učne pomoči. V kolikor so dodatne ure učne pomoči v skladu z maksimalno dovoljenimi urami po zakonu, staršem ne bi bilo potrebno dve do tri ure sedeti z otrokom v popoldanskem času (kot navajajo v anketi) in bi lahko prosti popoldanski čas izkoristili za prijetnejše družinsko vzdušje.

Veliko je bilo predlogov, da bi morali izboljšati med sabo komunikacijo in na lep način reševati probleme, saj se vse da rešiti, samo pogovor in zaupanje sta ključ do uspešnega dela z drugimi.

Društvo BravoMi s svojim delovanjem in podajanjem poznavanja problematike pomaga marsikateremu staršu, ki se počuti nemočnega. Predlagam, da bi društvo s pomočjo ministrstva organiziralo srečanja na šolah po Sloveniji, kjer bi si starši, učitelji, učenci, svetovalne službe izmenjevali izkušnje in pridobivali znanja.

Ljudje bi osebe z disleksijo gledali, če bi le vedeli za vse znanstvenike, umetnike, ki sem jih navedla v raziskovalni nalogi. Vsak posameznik z disleksijo, ki se zaradi svojih težav počuti

manjvrednega, se bi moral spomniti na osebe, ki so vsem na svetu v ponos kljub disleksiji. Nihče ni »neumen«! Neumen je tisti, ki je zmožen to besedo reči drugemu.

Zelo ponosna sem na svojo sestro, ki ima disleksijo. Vsi smo hvaležni učiteljici Zali Acman, ki je to težavo oziroma nadarjenost, kot disleksijo opisuje Ronald D. Davis, v knjigi Dar disleksije, ugotovila in se z nami borila, da je sestra dobila pomoč s prilagoditvami, ki jo v osnovni šoli v 99 % upoštevajo. Sčasoma se je naučila živeti s tovrstno težavo, se z njo sprijazniti. Sama sebe je naštudirala in zaradi tega sedaj lažje premaguje kakršnekoli ovire v šoli, med vrstniki in tudi doma. Sošolci so dolgo potrebovali, da so jo sprejeli medse in jo začeli obravnavati kot »osebo«.

Za raziskovalno nalogo sem se odločila predvsem zaradi sestre, ki jo imam zelo rada. Upam, da bodo rezultati dela raziskovalne naloge v pomoč Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, ki izdaja odločbe. Hkrati si želim, da bodo pridobljeni rezultati tudi pripomogli k nadaljevanju spreminjanja šolskega sistema, o katerem se že precej časa govori. Zato sem mnjenja, da sem pripomogla marsikomu, ki živi s to težavo ali pa mu je še niso uspeli identificirati, da bo lažje premagoval ovire v življenju. Če že drugega ne, vem, da sem s tem sestri pokazala spoštovanje in da jo sprejemam takšno, kakršna je, tudi z disleksijo.

»Najpomembnejše učenje se dogaja v resničnem življenju ob resničnih problemih, ne v učilnicah«

Charles Handy

Kot pravi Charles Handy je naučeno v šoli veliko manj pomembno kot naučeno v življenju. Osebe z disleksijo so v vsakdanjem življenju veliko bolj iznajdljive od povprečnih ljudi, saj s svojim drugačnim pogledom znajo bolj domiselno odkriti enostavne rešitve. Njihova radovednost jih vodi v spoznavanje neznanih reči.

5 VIRI IN LITERATURA

Davis, R. D., Braun, E. M., *Dar disleksije*. V.B.Z Ljubljana, Ljubljana, 2008

Raduly-Zorgo, E., Smythe, I., Gyarmathy, E., *Disleksija – vodnik za tutorje*. Somaru, Ljubljana 2010

Seznam osnovnih šol na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, dostopno na: http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_pedsolsko_vzgojo_in_osnovno_solstvo/osnovno_solstvo/seznam_os_v_sloveniji/

Seznam srednjih šol na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, dostopno na: http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_srednje_in_visje_solstvo_ter_izobrazevanje_odraslih/srednjesolsko_izobrazevanje/seznam_srednjih_sol/

Novak, B., Oprčkal, U., Podbregar, L., Raziskovalna naloga, *Poznavanje disleksije med učitelji osnovnih in srednjih šol v celjski regiji*, dostopno na: <http://www.knjiznica-celje.si/raziskovalne/4201104646.pdf>

Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (ZUOPP-1), dostopno na: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=201158&stevilka=2714>

Rebernik, A., *Kakšen je svet otrok in mladostnikov z disleksijo?* 2014, str. 1, dostopno na: http://www.siol.net/trendi/lepota_in_zdravje/aktualno/2014/09/disleksija.aspx

Kesič, K., *Disleksija: Težave pri branju, pisanju in črkovanju* 2010, str. 1, dostopno na: <http://www.viva.si/Nevrologija/5896/Disleksija-Te%C5%BEave-pri-branju-pisanju-in-%C4%8Drkovanju>

Društvo BravoMi, dostopno na: <http://bravo-mi.net/>

6 PRILOGE

Priloga 1: Vprašalnik za starše otrok in mladostnikov z disleksijo

Priloga 2: Vprašalnik za učence in dijake o poznavanju disleksije

Priloga 3: Vprašalnik za učitelje oziroma profesorje o poznavanju disleksije

Priloga 4: Vprašalnik za svetovalno službo in koordinatorje dela z otroki s posebnimi potrebami

VPRAŠALNIK ZA STARŠE OTROK IN MLADOSTNIKOV Z DISLEKSIJO

Pozdravljeni!

Sem Maša Kolar, dijakinja Srednje zdravstvene šole Celje, smer kozmetični tehnik. Za izdelavo raziskovalne naloge z naslovom »Kakšen je svet otrok in mladostnikov z disleksijo?«, sem se odločila, ker me zanima stanje na področju obravnave otrok in mladostnikov z disleksijo in možnost izboljšav. Imam mlajšo sestro z disleksijo in opažam, da ima veliko težav v šoli in tudi s sovrstniki. Rada bi ji kar najbolje pomagala, zato sem se odločila, da bom svoj prosti čas posvetila raziskovanju na tem področju.

Prosila bi vas, da si vzamete nekaj minut in mi z odgovori na vprašanja pomagate pri pridobivanju podatkov. Sodelovanje je anonimno.

Hvala in lep pozdrav!

1. Spol:

- ☐ Ž
- ☐ M

2. Imam otroka oziroma mladostnika z disleksijo, ki je v starostnem obdobju:

- ☐ Mlajši od 9 let
- ☐ Od 9 do 14 let
- ☐ Od 15 do 18 let
- ☐ Starejši od 18 let

3. Kakšna je bila glavna težava, ki je vodila v prepoznavanje disleksije (možnih je več odgovorov)?

a) Težave pri pisanju – kaj natančno?

- ☐ Drža pisala ni pravilna.
- ☐ Pisava je okorna.
- ☐ Pisava je slabo berljiva za drugo osebo.
- ☐ Pisava je slabo berljiva tudi za otroka samega.
- ☐ Ne prepozna določenih črk oziroma potrebuje več časa, da prepozna ali si priključ v spomin določeno črko.
- ☐ V besedah zamenja / dodaja / odvzema črke.
- ☐ Ne postavlja pravilno presledkov med besedami.
- ☐ Ne postavlja pravilno končnih ločil.
- ☐ Ne postavlja pravilno vejice.
- ☐ Ne postavlja velike začetnice na začetku povedi.

- ☐ Ne postavlja pravilno začetnice pri lastnih imenih.
- ☐ Pri zapisu naredi veliko slovničnih napak.
- ☐ Vrstni red besed v stavku ni pravilen.
- ☐ Ima slabo motivacijo za pisanje.
- ☐ Drugo

b) Težave pri branju – kaj natančno?

- ☐ Ne prepozna določenih črk oziroma potrebuje več časa, da jih prepozna.
- ☐ Bere prehitro.
- ☐ Bere prepočasi.
- ☐ Bere zaletavajoče.
- ☐ Zamenja / dodaja / odvzema črke v besedah.
- ☐ Prebere samo prvi del besede, preostanek pa si izmisli oziroma ugiba.
- ☐ Ne ustavlja se pri pikah in vejicah.
- ☐ Preskakuje vrstice in / ali se vrača v isto vrstico.
- ☐ Pri branju se hitro utruji in dela vse več napak.
- ☐ Slabo razume prebrano.
- ☐ Ima slabo motivacijo za branje.
- ☐ Drugo

c) Težave pri računanju – kaj natančno?

- ☐ Zamenjuje vrstni red števk v številih (desetice, enice, stotice).
- ☐ Ne razume oziroma napačno uporablja računske znake (-, +, x, :).
- ☐ Pri računanju prešteva po 1 nazaj in naprej (se ne pomaga z dodajanjem in odzemanjem desetic oziroma z drugimi aritmetičnimi dejstvi).
- ☐ Slabo razume števila (odnos večje – manjše, predhodnik – naslednik in podobno).
- ☐ Ni uspešen oziroma naredi veliko napak pri računih z neznanimi členi (računski izrazi s "koliko").
- ☐ Slabo razume besedilne naloge.
- ☐ Drugo

d) Težave z motnjo pozornosti – kaj natančno?

- ☐ Pozornost in koncentracija sta kratkotrajnost.
- ☐ Slušni, vidni in ostali senzorni dražljaji ga hitro zmotijo in odvrnejo njegovo pozornost od naloge.
- ☐ Med dejavnostmi je otrok motorično nemiren (ne more sedeti pri miru).
- ☐ Pozornost in koncentracija sta slabši pri dejavnostih, za katere je otrok slabo motiviran, pri dejavnostih, za katere je dobro motiviran pa presenetljivo dobri in dolgotrajni.
- ☐ Otrok ima – kar se tiče koncentracije in pozornosti – "slabe" in "dobre" dni (je "vremenski").
- ☐ Drugo

e) Težave z nespretnostjo – kaj natančno?

- ☐ Pri različnih športih ali / in igrah je motorično manj spreten.
- ☐ Drža pisala ni pravilna.
- ☐ Pozno se je naučil različnih spretnosti (zavezovanje vezalk, zapenjanje gumbov, delo s škarjami).
- ☐ Ima težave s prostorsko orientacijo (se zadeva s stvari, se ++izgublja++ v šoli in drugih znanih krajih oziroma prostorih).
- ☐ Ima težave pri branju zemljevidov / preglednic.
- ☐ Neračunljivo ustvarja (slika, kipari, riše).
- ☐ Drugo.

4. Kako bi ocenili sodelovanje s strokovnimi delavci šole v postopku usmeritve (pridobivanje odločbe)?

- ☐ Na sodelovanje nimam pripomb
- ☐ Nismo dobili dovolj informacij / informacij nismo dobili pravi čas
- ☐ Strokovni delavci šole so zavlačevali s postopki

5. Koliko so večinoma po vašem mnenju učitelji/profesorji na šoli, ki jo otrok obiskuje, seznanjeni z disleksijo?

- ☐ Odlično (podrobno seznanjeni)
- ☐ Dobro (na splošno seznanjeni)
- ☐ Slabo (o motnji skoraj nič ne vedo)
- ☐ Zelo slabo (o tem še sploh niso slišali)

6. Kakšne prilagoditve ima vaš otrok v šoli?

(možnih več odgovorov)

- ☐ Podaljšan čas pisanja
- ☐ Uporaba računalnika
- ☐ Uporaba pripomočkov (pretvorbe, poimenovanja, ...)
- ☐ Napovedana ustna preverjanja znanja
- ☐ Branje besedilnih nalog
- ☐ Testi na ustrezno obarvanih listih z določeno pisavo in velikostjo črk
- ☐ Preverjanje znanja izven razreda
- ☐ Dodatna strokovna pomoč
- ☐ Drugo

7. Ali učitelji večinoma upoštevajo prilagoditve, ki naj bi jih otroci imeli?

- ☐ Da
- ☐ Ne
- ☐ Delno

8. Kolikokrat v povprečju ste zaradi neupoštevanja prilagoditev posredovali pri učiteljih / profesorjih v posameznem šolskem letu?

- ☐ Nikoli
- ☐ 1 – 3 x
- ☐ 4 – 6 x
- ☐ Več kot 6 x

9. Pri koliko učiteljih / profesorjih ste v povprečju posredovali v posameznem šolskem letu?

- ☐ Pri nobenem
- ☐ Pri enem
- ☐ Pri dveh do treh
- ☐ Pri več kot treh

10. Kako večinoma v šoli vrstniki sprejemajo otrokove prilagoditve iz odločbe?

- ☐ Prilagoditve sprejemajo in so otroku v pomoč
- ☐ Otrokove prilagoditve tolerirajo
- ☐ Se negativno odzivajo (norčevanje, pritoževanje ...)
- ☐ Ne vem
- ☐ Drugo

11. Kako pogosto ima vaš otrok zaradi disleksije negativne občutke (občutki manjvrednosti, nemoči ...)?

- ☐ Velikokrat
- ☐ Včasih
- ☐ Redko ali nikoli
- ☐ Ne vem

12. Koliko časa dnevno se morate posvetiti otroku pri opravljanju šolskih obveznosti (domača naloga, pomoč pri učenju, pomoč pri izdelavi predstavitev in nastopu ipd.)?

- ☐ Do 30 min dnevno
- ☐ 1 – 2 uri
- ☐ 3 ure ali več
- ☐ Pomoč ni potrebna

13. Kako usklajujete pomoč otroku s svojimi ostalimi aktivnostmi (služba, domača opravila, sorojenci ...)?

- ☐ Zelo dobro (nimam posebnih težav)
- ☐ Dobro (občasno mi zmanjka časa za druge stvari)

- Težko (pogosto mi zmanjka časa za druge stvari)

14. Če menite, da vaš otrok v šoli ne dobi dovolj pomoči, kakšno pomoč bi želeli?

15. Otroci oziroma mladostniki z disleksijo razvijejo določene nadarjenosti ravno zaradi njihovih sposobnosti. Katere nadarjenosti ste opazili pri svojem otroku oziroma mladostniku?

(Možnih je več odgovorov)

- ☐ Glasba
- ☐ Ples
- ☐ Likovno področje
- ☐ Šport
- ☐ Zanimanje in interes za naravoslovne vsebine
- ☐ Zanimanje in interes za družboslovne vsebine
- ☐ Socialno področje (dobri odnosi z vrstniki in starejšimi)
- ☐ Dobra prostorska predstavljenost
- ☐ Dober je v tehniki, mehaniki
- ☐ Dobra številsko predstavljenost
- ☐ Kuhanje, priprava hrane
- ☐ Nič od naštetega
- ☐ Drugo

16. Ali menite, da bi dodatni ukrepi pripomogli k izboljšanju otrokovega mnenja o sebi in zmanjšanju negativnih občutkov zaradi disleksij (če da, kateri)?

17. Kaj bi lahko po vašem mnenju na šoli vašega otroka izboljšali v odnosu učitelj – otrok?

18. Kaj bi lahko po vašem mnenju na šoli vašega otroka izboljšali glede dela svetovalne službe?

19. Kaj bi lahko po vašem mnenju na šoli vašega otroka izboljšali v odnosu s sošolci?

20. Želite ob koncu še kaj dodati, izraziti mnenje, ki mi bo po vašem mnenju še v pomoč pri raziskovanju?

Naslednja vprašanja (21. – 23.) so namenjena staršem, ki imajo trenutno otroka z disleksijo nad 18 let.

21. Se je vaš otrok odločil za nadaljevanje šolanja (študij)?

- ☐ Da
- ☐ Ne

22. Koliko mu je odločba v pomoč pri študiju?

- ☐ V celoti
- ☐ Delno
- ☐ Nič
- ☐ Nima odločbe

23. Koliko jo profesorji večinoma upoštevajo?

- ☐ Zelo
- ☐ Srednje
- ☐ Nič

VPRAŠALNIK ZA UČENCE IN DIJAKE O POZNAVANJU DISLEKSIIJE

Pozdravljeni!

Sem Maša Kolar, dijakinja Srednje zdravstvene šole Celje, smer kozmetični tehnik. Za izdelavo raziskovalne naloge z naslovom »Kakšen je svet otrok in mladostnikov z disleksijo?«, sem se odločila, ker me zanima stanje na področju obravnave otrok in mladostnikov z disleksijo in možnost izboljšav. Imam mlajšo sestro z disleksijo in opažam, da ima veliko težav v šoli in tudi s sovrstniki. Rada bi ji kar najbolje pomagala, zato sem se odločila, da bom svoj prosti čas posvetila raziskovanju na tem področju.

Prosila bi vas, da si vzamete nekaj minut in mi z odgovori na vprašanja pomagate pri pridobivanju podatkov. Sodelovanje je anonimno.

Hvala in lep pozdrav!

1. Spol:

- ☐ Ž
- ☐ M

2. Obiskujem:

- ☐ Osnovno šolo
- ☐ Srednjo šolo

3. Si že slišal/a za besedo disleksija?

- ☐ Da
- ☐ Ne

4. Kaj po tvojem mnenju opisuje beseda disleksija?

- ☐ Nalezljivo bolezen
- ☐ Specifično učno težavo (težave pri pisanju, branju, računanju ...)
- ☐ Težave pri obvladovanju jeze
- ☐ Težave z vidom, sluhom
- ☐ Ne vem
- ☐ Drugo

5. Kje si že zasledil/a pojem disleksija? (Možnih je več odgovorov)

- ☐ V šoli
- ☐ V revijah

- ☐ V knjigah
- ☐ Na televiziji
- ☐ Na spletu
- ☐ V anketah
- ☐ Na radiu
- ☐ O tem še nisem slišal/a
- ☐ Drugo

6. Imaš/ si imel/a v razredu kakšnega sošolca/sošolko z disleksijo?

- ☐ Da
- ☐ Ne
- ☐ Ne vem, kaj to pomeni
- ☐ Ne poznam težav sošolcev in sošolk

7. Koliko pozornosti po tvojem mnenju učitelji/profesorji posvečajo otroku z disleksijo?

Na to vprašanje odgovori samo, če imaš oziroma si imel/a v razredu osebo z disleksijo.

- ☐ Se mu ne posvečajo / se mu niso posvečali
- ☐ Premalo
- ☐ Ravno prav
- ☐ Preveč
- ☐ Zdi se mi / zdelo se mi je, da s tem sploh niso seznanjeni
- ☐ Ne vem

8. Kakšna se ti zdi oseba z disleksijo glede na vključevanje v družbo? (izberi trditev, s katero se najbolj strinjaš)

Na to vprašanje odgovori samo, če poznaš osebo z disleksijo.

- ☐ Oseba je priljubljena
- ☐ Oseba je v centru pozornosti (pri učiteljih/profesorjih in sošolcih)
- ☐ Oseba ima nekaj prijateljev
- ☐ Oseba ima veliko prijateljev
- ☐ Oseba je v razredu osamljena

9. Si pripravljen/a tej osebi priskočiti na pomoč, če bi te prosila (pomoč pri učenju, posojanju zapiskov ...)?

- ☐ Da
- ☐ Ne

Če si odgovoril/a ne, zakaj ne?

10. Kako gledaš na drugačno delo z otroki z disleksijo (podaljšan čas pisanja, napovedana ustna preverjanja znanja, preverjanje znanja izven razreda, dodatna strokovna pomoč ...)?

- ☐ Ni pravično do nas ostalih
- ☐ Če osebam pomagajo, se s tem strinjam
- ☐ Sem mnenja, da prilagoditve niso potrebne
- ☐ Vseeno mi je
- ☐ Ne vem

VPRAŠALNIK ZA UČITELJE OZIROMA PROFESORJE O POZNAVANJU DISLEKSIJE

Pozdravljeni!

Sem Maša Kolar, dijakinja Srednje zdravstvene šole Celje, smer kozmetični tehnik. Za izdelavo raziskovalne naloge z naslovom »Kakšen je svet otrok in mladostnikov z disleksijo?«, sem se odločila, ker me zanima stanje na področju obravnave otrok in mladostnikov z disleksijo in možnost izboljšav. Imam mlajšo sestro z disleksijo in opažam, da ima veliko težav v šoli in tudi s sovrstniki. Rada bi ji kar najbolje pomagala, zato sem se odločila, da bom svoj prosti čas posvetila raziskovanju na tem področju.

Prosila bi vas, da si vzamete nekaj minut in mi z odgovori na vprašanja pomagate pri pridobivanju podatkov. Sodelovanje je anonimno.

Hvala in lep pozdrav!

1. Spol

- ☐ Ž
- ☐ M

2. Starost:

- ☐ 20 – 30 let
- ☐ 30 – 40 let
- ☐ Starejši od 40 let

3. Poučujem na:

- ☐ Osnovni šoli (razredna stopnja)
- ☐ Osnovni šoli (predmetna stopnja)
- ☐ Srednji šoli

4. Kaj je po vašem mnenju disleksija?

5. Kje in kako ste se srečali z disleksijo?

(Možnih je več odgovorov)

- ☐ Poučujem/poučeval/a sem otroka z disleksijo
- ☐ Na izobraževanju
- ☐ V svetovalni službi / pri koordinatorju dela z otroki s posebnimi potrebami
- ☐ Na težavo so me opozorili starši otroka
- ☐ V času šolanja
- ☐ Z disleksijo se še nisem srečal/a

☐ Drugo

6. Z oceno od 1 – 5 ocenite naslednje trditve o disleksiji:

(1 – Sploh se ne strinjam; 2 – Ne strinjam se; 3 – Ne morem se odločiti; 4 – Strinjam se; 5 – Popolnoma se strinjam)

	1	2	3	4	5
To so resne motnje, ki otroka ovirajo pri učenju.	☐	☐	☐	☐	☐
To je potuha lenemu otroku.	☐	☐	☐	☐	☐
Otroci z disleksijo potrebujejo dodatno pomoč.	☐	☐	☐	☐	☐
Otroci z disleksijo dobro funkcionirajo tudi brez dodatne pomoči.	☐	☐	☐	☐	☐
Otrok z disleksijo je vedno več.	☐	☐	☐	☐	☐
Starši imajo prevelika pričakovanja do otrok z disleksijo.	☐	☐	☐	☐	☐
Otroci z disleksijo se v razredu počutijo manjvredne.	☐	☐	☐	☐	☐

7. Ali poučujete oziroma ste poučevali otroka z disleksijo?

- ☐ Da
- ☐ Ne
- ☐ Ne vem

8. Kakšne prilagoditve ima oziroma je imel učenec/dijak z disleksijo pri vašem predmetu?

(Možnih je več odgovorov)

- ☐ Podaljšan čas pisanja
- ☐ Uporaba računalnika
- ☐ Uporaba pripomočkov (pretvorbe, poimenovanja, ...)
- ☐ Napovedana ustna preverjanja znanja
- ☐ Branje besedilnih nalog

- ☐ Testi na ustrezno obarvanih listih z določeno pisavo in velikostjo črk
- ☐ Preverjanje znanja izven razreda
- ☐ Dodatna strokovna pomoč
- ☐ Nimam/nisem imel/a učenca/učenke oziroma dijaka/dijakinje z disleksijo v razredu
- ☐ Drugo

9. Če poučujete/ste poučevali otroka z disleksijo, koliko pozornosti mu posvečate/ste mu posvečali?

- ☐ Veliko več kot ostalim v razredu
- ☐ Več
- ☐ Enako kot drugim
- ☐ Manj
- ☐ Veliko manj kot bi lahko
- ☐ Dodatna pozornost zaradi disleksije ni potrebna

10. Ali ste se pripravljene dodatno izobraževati na področju disleksije?

- ☐ Da, če bi za to dobil/a dodatno plačilo
- ☐ Da, tudi brez dodatnega plačila, zelo me zanima in bi bil/a rad/a otroku v pomoč
- ☐ Ne, me ne zanima
- ☐ Ne vem
- ☐ Drugo

11. Kaj bi lahko po vašem mnenju na vaši šoli izboljšali v odnosu učitelji/profesorji – starši?

12. Kaj bi lahko po vašem mnenju na vaši šoli na področju obravnave otrok z disleksijo izboljšali v odnosu učitelj/profesor – svetovalna služba oziroma koordinator dela z otroki s posebnimi potrebami?

13. Kaj bi lahko po vašem mnenju na vaši šoli na področju obravnave otrok z disleksijo izboljšali v odnosu učitelji/profesorji – učenci/dijaki?

14. Želite ob koncu še kaj dodati, izraziti mnenje, ki mi bo po vašem mnenju še v pomoč pri raziskovanju?

VPRAŠALNIK ZA SVETOVALNO SLUŽBO OZIROMA KOORDINATORJA DELA Z OTROKI S POSEBNIMI POTREBAMI

Pozdravljeni!

Sem Maša Kolar, dijakinja Srednje zdravstvene šole Celje, smer kozmetični tehnik. Za izdelavo raziskovalne naloge z naslovom »Kakšen je svet otrok in mladostnikov z disleksijo?«, sem se odločila, ker me zanima stanje na področju obravnave otrok in mladostnikov z disleksijo in možnost izboljšav. Imam mlajšo sestro z disleksijo in opažam, da ima veliko težav v šoli in tudi s sovrstniki. Rada bi ji kar najbolje pomagala, zato sem se odločila, da bom svoj prosti čas posvetila raziskovanju na tem področju.

Prosila bi vas, da si vzamete nekaj minut in mi z odgovori na vprašanja pomagate pri pridobivanju podatkov. Sodelovanje je anonimno.

Hvala in lep pozdrav!

1. Šola:

- ☐ Osnovna šola
- ☐ Srednja šola

2. Koliko otrok je na vaši šoli?

3. Koliko otrok na vaši šoli ima odločbo zaradi disleksije?

4. Kako ocenjujete sodelovanje s starši otrok oziroma mladostnikov z disleksijo?

- ☐ Preveč posegajo v moje delo
- ☐ Niso zainteresirani za sodelovanje
- ☐ Imajo previsoka pričakovanja
- ☐ Sodelovanje je učinkovito, brez težav

5. Kako bi ocenili Vaše sodelovanje z učitelji/profesorji z oceno od 1 do 5?

1 – Zelo slabo; 2 – Slabo; 3 – Zadovoljivo; 4 – Dobro; 5 – Odlično

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Če ste ocenili sodelovanje z 1 ali 2, navedite razloge:

6. Kako bi ocenili Vaše sodelovanje z otroci z disleksijo, z oceno od 1 do 5?

1 – Zelo slabo; 2 – Slabo; 3 – Zadovoljivo; 4 – Dobro; 5 - Odlično

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Če ste ocenili sodelovanje z 1 ali 2, navedite razloge:

7. Kako ocenjujete delo komisije za usmerjanje otrok z disleksijo?

1 – Sploh se ne strinjam; 2 – Ne strinjam se; 3 – Ne morem se odločiti; 4 – Strinjam se; 5 – Popolnoma se strinjam

	1	2	3	4	5
Upošteva predloge šole.	☐	☐	☐	☐	☐
Se posvetuje s svetovalno službo oziroma s koordinatorjem dela z otroki s posebnimi potrebami.	☐	☐	☐	☐	☐
Načrtovanje prilagoditev otroka usklajuje s kadrovskimi pogoji šole.	☐	☐	☐	☐	☐
Otroci vseh staršev, ki zaprosijo za odločbo, jo tudi prejmejo.	☐	☐	☐	☐	☐
Odločbe so hitro izdane (če seveda otrok izpolnjuje vse potrebne pogoje).	☐	☐	☐	☐	☐

8. Kaj bi lahko po vašem mnenju na vaši šoli izboljšali v odnos med svetovalno službo in starši otrok z disleksijo?

9. Kaj bi lahko po vašem mnenju na vaši šoli izboljšali v odnosu med svetovalno službo in učitelji/profesorji, ki poučujejo otroka z disleksijo?

10. Kaj bi lahko po vašem mnenju na vaši šoli izboljšali v odnosu med svetovalno službo in učenci/dijaki z disleksijo?

11. Želite ob koncu še kaj dodati, izraziti mnenje, ki mi bo po vašem mnenju še v pomoč pri raziskovanju?
